



Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 16. juni 2025
(OR. en)

10300/25
ADD 1

Interinstitutionel sag:
2025/0162 (NLE)

AELE 53
CH 19
MI 400

FØLGESKRIVELSE

fra:	Martine DEPREZ, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen
modtaget:	13. juni 2025
til:	Thérèse BLANCHET, generalsekretær for Rådet for Den Europæiske Union
Komm. dok. nr.:	COM(2025) 309 annex
Vedr.:	BILAG til forslag til Rådets afgørelse om indgåelse af en bred pakke af aftaler med henblik på at konsolidere, uddybe og udvide de bilaterale forbindelser med Det Schweiziske Forbund

Hermed følger til delegationerne dokument COM(2025) 309 Annex 1.

Bilag: COM(2025) 309 annex



EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 13.6.2025
COM(2025) 309 final

ANNEX 1

BILAG

til

forslag til Rådets afgørelse

om indgåelse af en bred pakke af aftaler med henblik på at konsolidere, uddybe og udvide de bilaterale forbindelser med Det Schweiziske Forbund

ÆNDRINGSPROTOKOL
TIL AFTALEN
MELLEM DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB OG DETS MEDLEMSSTATER
PÅ DEN ENE SIDE
OG DET SCHWEIZISKE FORBUND PÅ DEN ANDEN SIDE
OM FRI BEVÆGELIGHED FOR PERSONER

DEN EUROPÆISKE UNION, i det følgende benævnt "Unionen",

og

DET SCHWEIZISKE FORBUND, i det følgende benævnt "Schweiz",

SOM TAGER HENSYN til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer, der blev udfærdiget i Bruxelles den 21. juni 1999 (i det følgende benævnt "aftalen") og trådte i kraft den 1. juni 2002,

SOM TAGER HENSYN til protokollen til aftalen af 21. juni 1999 mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer for så vidt angår Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks deltagelse som kontraherende parter i medfør af deres tiltrædelse af Den Europæiske Union, som blev udfærdiget i Bruxelles den 26. oktober 2004 og trådte i kraft den 1. april 2006,

SOM TAGER HENSYN til protokollen til aftalen af 21. juni 1999 mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer for så vidt angår Republikken Bulgariens og Rumæniens deltagelse som kontraherende parter i medfør af deres tiltrædelse af Den Europæiske Union, som blev udfærdiget i Bruxelles den 27. maj 2008 og trådte i kraft den 1. juni 2009,

SOM TAGER HENSYN til protokollen til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer for så vidt angår Republikken Kroatiens deltagelse som kontraherende part i medfør af dets tiltrædelse af Den Europæiske Union, som blev udfærdiget i Bruxelles den 4. marts 2016 og trådte i kraft den 1. januar 2017,

SOM TAGER I BETRAGTNING, at de aftaler, som Unionen indgår, er bindende for EU-institutionerne og EU-medlemsstaterne; denne protokol gælder derfor for de kontraherende parter som fastsat i aftalen,

ER BLEVET ENIGE OM FØLGENDE:

ARTIKEL 1

Ændringer af aftalen

I aftalen foretages følgende ændringer:

- 1) I præamblen indsættes følgende betragtninger efter den anden betragtning:

"SOM ANERKENDER, at den frie bevægelighed er et vigtigt aspekt af det indre marked, og at sikring af statsborgerne i de kontraherende parter, såvel som deres familiemedlemmer, ret til at indrejse i og opholde sig på de respektive områder uden uberettigede begrænsninger og under fuld respekt for retten til ligebehandling bidrager til at styrke funktionen af de dele af det indre marked, som Schweiz deltager i,

SOM ER BEVIDSTE om at sikre ensartethed i de dele af det indre marked, som Schweiz deltager i, idet aftalen skal fortolkes i overensstemmelse med princippet om ensartet fortolkning, som er fastsat i artikel 7 til den institutionelle protokol til denne aftale. Den schweiziske forbundsdomstol, alle andre schweiziske domstole, EU-medlemsstaternes domstole og Den Europæiske Unions Domstol bevarer deres kompetence til at fortolke denne aftale i individuelle sager,

SOM MINDER OM, at retten til fri bevægelighed og retten til ligebehandling også omfatter statsborgere i en kontraherende part, som udøver eller ønsker at udøve deres ret til fri bevægelighed uden at være flyttet eller uden endnu at være flyttet for at tage ophold på en anden kontraherende parts område. Ligeledes kan visse rettigheder, der er forbundet med tidligere udøvelse af retten til fri bevægelighed, herunder retten til ligebehandling, fortsat finde anvendelse, efter at en statsborger i en kontraherende part ikke længere har ophold på en anden kontraherende parts område,

SOM ENDVIDERE MINDER OM, at retten til fri bevægelighed for personer omfatter arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og personer, der er økonomisk inaktive, forudsat at disse personer opfylder de krav vedrørende lovligt ophold, der er fastsat i denne aftale, herunder hvor det er relevant er i besiddelse af tilstrækkelige midler og en sygeforsikring, således at de ikke udgør en urimelig byrde for de kontraherende parters sociale bistandssystemer,

SOM UNDERSTREGER målet om at konsolidere og udvikle Unionens og Schweiz' omfattende partnerskab med henblik på at realisere dets fulde potentiale,"

2) Artikel 4 affattes således:

"ARTIKEL 4

Ret til ophold og adgang til en økonomisk aktivitet

Retten til ophold og adgang til en økonomisk aktivitet sikres i overensstemmelse med bilag I."

3) Følgende artikler indsættes:

"ARTIKEL 4a

Etableringsret

1. En statsborger i en kontraherende part har ret til at etablere sig på en anden kontraherende parts område med henblik på at udøve en selvstændig aktivitet.
2. Inden for rammerne af denne aftales bestemmelser er hindring af statsborgere i en kontraherende parts ret til at etablere sig på en anden kontraherende parts område forbudt. Dette forbud omfatter også hindringer for, at statsborgere i en kontraherende part, som bosat på en anden kontraherende parts område, opretter agenturer og filialer.

ARTIKEL 4b

Ligebehandling af selvstændige erhvervsdrivende

1. Selvstændige erhvervsdrivende må i værtslandet ikke behandles mindre gunstigt end værtslandets egne statsborgere med hensyn til adgangen til at optage og udøve en selvstændig aktivitet.

2. Bestemmelserne i artikel 7-10 i forordning (EU) nr. 492/2011¹ gælder tilsvarende for selvstændige erhvervsdrivende, der er omhandlet i denne aftale."

4) Artikel 5, stk. 4, affattes således:

"4. De rettigheder, der indrømmes i kraft af denne artikel, sikres i medfør af bilag I, II og III."

5) Følgende artikler indsættes:

"ARTIKEL 5a

Levering af tjenesteydelser

I forbindelse med levering af tjenesteydelser forbydes i henhold til artikel 5 i denne aftale:

a) enhver restriktion for en grænseoverskridende levering af tjenesteydelser på en kontraherende parts område, som ikke overstiger 90 effektive arbejdsdage pr. kalenderår

¹ Forordning (EU) nr. 492/2011 (EUT L 141 af 27.5.2011, s. 1), som gældende i henhold til bilag I.

- b) enhver restriktion af retten til indrejse og ophold i de tilfælde, der er omhandlet i denne aftales artikel 5, stk. 2, for så vidt angår lønmodtagere, som ikke er statsborgere i en af de kontraherende parter, og som arbejder for en leverandør af tjenesteydelser, som er integreret på det lovlige arbejdsmarked hos en af de kontraherende parter, og er udstationeret med henblik på at levere en tjenesteydelse på en anden kontraherende parts område, jf. dog artikel 7i.

ARTIKEL 5b

Servicevirksomhed

Bestemmelserne i artikel 5a finder anvendelse på selskaber, som er oprettet i overensstemmelse med de kontraherende parters lovgivning, og hvis vedtægtsmæssige hjemsted, hovedkontor eller hovedvirksomhed er beliggende på en kontraherende parts område.

ARTIKEL 5c

Ligebehandling af leverandører af tjenesteydelser

En leverandør af tjenesteydelser, som har ret eller tilladelse til at levere en tjenesteydelse, kan med henblik herpå midlertidigt udøve sin aktivitet i den stat, hvor ydelsen leveres, på samme betingelser som dem, den pågældende stat pålægger sine egne statsborgere, i overensstemmelse med bestemmelserne i denne aftale og i bilag I, II og III.

ARTIKEL 5d

Regler vedrørende ophold for leverandører af tjenesteydelser

1. Leverandører af tjenesteydelser, som er statsborgere i en EU-medlemsstat eller i Schweiz og er etableret på en anden kontraherende parts område end den person, der modtager tjenesteydelsen, og lønmodtagere, uanset deres nationalitet, som arbejder for en leverandør af tjenesteydelser, der er integreret på det lovlige arbejdsmarked hos en af de kontraherende parter, og er udstationeret med henblik på at levere en tjenesteydelse på en anden kontraherende parts område, som har ret eller tilladelse til at levere en tjenesteydelse i en periode på over 90 effektive arbejdsdage pr. kalenderår, modtager som dokumentation for denne ret en opholdstilladelse med en gyldighedsperiode, som svarer til perioden for levering af tjenesteydelsen i mere end 90 effektive arbejdsdage pr. kalenderår.
2. Med henblik på udstedelse af en sådan tilladelse må de kontraherende parter højst kræve, at de i stk. 1 omhandlede personer foreviser:
 - a) et gyldigt identitetskort eller pas, jf. dog artikel 7i
 - b) dokumentation for, at de leverer eller ønsker at levere tjenesteydelser.

ARTIKEL 5e

Varighed for levering af tjenesteydelsen

1. Den i artikel 5a, litra a), omhandlede levering af tjenesteydelser må, hvad enten der er tale om en uafbrudt ydelse eller successive ydelser, ikke overstige 90 effektive arbejdsdage pr. kalenderår.

2. Bestemmelserne i stk. 1 berører hverken opfyldelsen af retlige forpligtelser, som leverandøren af tjenesteydelser har i forbindelse med garantipligten over for modtageren af tjenesteydelser, eller force majeure.

ARTIKEL 5f

Regler vedrørende levering af tjenesteydelser

1. Bestemmelserne i artikel 5a og 5c finder ikke anvendelse på aktiviteter, som varigt eller lejlighedsvis er forbundet med udøvelse af offentlig myndighed hos en kontraherende part.

2. Bestemmelserne i artikel 5a og 5c og de forholdsregler, der træffes i medfør heraf, udelukker ikke anvendelse af love og administrative bestemmelser, der indeholder regler om arbejds- og ansættelsesvilkår for udstationerede arbejdstagere som led i levering af tjenesteydelser, jf. de relevant EU-retsakter om udstationering af arbejdstagere, der er omhandlet i bilag I.

3. Bestemmelserne i artikel 5a, litra a), og artikel 5c udelukker ikke anvendelse af love og administrative bestemmelser, som gælder hos de kontraherende parter på tidspunktet for denne aftales ikrafttræden den 1. juni 2002, for så vidt angår:

- i) aktiviteter, der udøves af vikarbureauer. Navnlig resulterer Schweiz' dynamiske tilpasning til forordning (EU) 2016/589¹ ikke i, at Schweiz ikke længere kan anvende sine nationale love og administrative bestemmelser på disse aktiviteter

¹ Forordning (EU) 2016/589 (EUT L 107 af 22.4.2016, s. 1), som gældende i henhold til bilag I.

- ii) finansielle tjenesteydelser, hvortil der kræves en forudgående tilladelse på en kontraherende parts område, og hvor leverandøren er underkastet tilsyn fra den pågældende kontraherende parts offentlige myndigheder.

ARTIKEL 5g

Forhåndsmeddelelsesfrist og kontrol

1. Schweiz har inden for bestemte sektorer mulighed for at anvende en forhåndsmeddelelsesfrist på højst fire arbejdsdage, før leveringen af tjenesteydelser påbegyndes, for tjenesteydere, der er selvstændige erhvervsdrivende og leverer tjenesteydelser på dets område, samt før udstationeringen for tjenesteydere, der udstationerer arbejdstagere på dets område, med henblik på at gennemføre kontrol på stedet.
2. Schweiz fastlægger selvstændigt hyppigheden og omfanget af kontroller, samt hvilke sektorer og områder der skal kontrolleres, herunder hvilke sektorer og områder der ikke er omfattet af forhåndsmeddelelsesfristen på højst fire dage, på grundlag af en objektiv risikoanalyse, der gennemføres på en forholdsmæssig og ikkediskriminerende måde, idet der tages hensyn til, at retten til at levere tjenesteydelser i henhold til aftalen er begrænset til 90 effektive arbejdsdage pr. kalenderår.
3. De udpegne sektorer gennemgås og ajourføres periodisk.

ARTIKEL 5h

Økonomiske garantier og sanktioner

Såfremt en leverandør af tjenesteydelser ikke har opfyldt sine økonomiske forpligtelser over for de retshåndhævende myndigheder og organer, der er omhandlet i den fælles erklæring om effektive kontrolsystemer, herunder Schweiz' system med dobbelt håndhævelse, for så vidt angår en tidligere levering af tjenesteydelser, kan Schweiz kræve, at den pågældende leverandør af tjenesteydelser stiller en forholdsmæssig økonomisk garanti, før vedkommende atter kan levere tjenesteydelser i de sektorer, der er udpeget på grundlag af en selvstændig og objektiv risikoanalyse.

I tilfælde af manglende betaling af den økonomiske garanti, kan Schweiz pålægge forholdsmæssige sanktioner op til et forbud mod at levere tjenesteydelser, indtil garantien er betalt.

ARTIKEL 5i

Bevis for selvstændig erhvervsvirksomhed

Med henblik på at bekæmpe fænomenet med falsk selvstændighed ved hjælp af effektive og risikobaserede kontroller kan Schweiz kræve, at selvstændige tjenesteydere fremlægger dokumentation, der muliggør effektiv kontrol som led i efterfølgende kontrol (højst: bekræftelse på registrering, hvor det er relevant; bevis for registrering hos de sociale sikringsmyndigheder som selvstændig erhvervsdrivende i bopælslandet; bevis for kontraktforhold).

ARTIKEL 5j

Opretholdelse af beskyttelsesniveau

1. Med henblik på at opretholde udstationerede arbejdstageres beskyttelsesniveau som aftalt mellem Schweiz og Unionen i denne aftale på tidspunktet for ændringsprotokollens ikrafttræden, og uanset artikel 5 i den institutionelle protokol til denne aftale, integreres ændringer af direktiv 96/71/EF¹ og 2014/67/EU² eller nye EU-retsakter på området for udstationering af arbejdstagere ikke i denne aftale, hvis disse ændringer betyder, at beskyttelsen af udstationerede arbejdstagere svækkes eller mindskes betydeligt med hensyn til arbejds- og ansættelsesvilkår, navnlig løn og tillæg.

2. Med henblik på stk. 1 undersøges eventuelle ændringer i beskyttelsesniveauet for udstationerede arbejdstagere i deres helhed under hensyn til alle relevante bestemmelser i denne aftale.

ARTIKEL 5k

Modtagere af tjenesteydelser

Statsborgere i en EU-medlemsstat eller i Schweiz, som rejser ind i en kontraherende parts område udelukkende for at modtage tjenesteydelser, kan pålægges krav om at lade sig registrere i overensstemmelse med de retsakter, der er omhandlet i bilag I."

¹ Direktiv 96/71/EF (EFT L 18 af 21.1.1997, s. 1), som gældende i henhold til bilag I på tidspunktet for ændringsprotokollens ikrafttræden.

² Direktiv 2014/67/EU (EUT L 159 af 28.5.2014, s. 11), som gældende i henhold til bilag I på tidspunktet for ændringsprotokollens ikrafttræden.

6) Følgende artikler indsættes:

"ARTIKEL 7a

Grænsearbejdere

En grænsearbejder er en statsborger i en kontraherende part, som udøver lønnet beskæftigelse eller selvstændig virksomhed i en kontraherende part, men som er bosat i den anden kontraherende part, hvortil vedkommende som hovedregel vender tilbage hver dag eller mindst en gang om ugen.

De kompetente myndigheder i den kontraherende part, hvor grænsearbejderen udøver sin aktivitet for arbejdsperioder på mere end tre måneder pr. kalenderår, kan registrere grænsearbejderen med henblik på anerkendelse.

De kompetente myndigheder udsteder en attest om anerkendelse til grænsearbejderen, enten gratis eller mod betaling af et gebyr, der ikke overstiger det gebyr, der kræves af statsborgere for udstedelse af lignende dokumenter.

Registrering i henhold til denne artikel berører ikke grænsearbejderes rettigheder og forpligtelser som fastsat i de retsakter, der er omhandlet i bilagene til denne aftale. For perioder af en kortere varighed eller op til tre måneder kan de kontraherende parter anvende den underretningsprocedure, der er omhandlet i den fælles erklæring om meddelelse om lønnet beskæftigelse.

ARTIKEL 7b

Studerende

En studerende, der ikke har ret til ophold på den anden kontraherende parts område på grundlag af andre bestemmelser i denne aftale, kan pålægges krav om at lade sig registrere i overensstemmelse med de retsakter, der er omhandlet i bilag I. Denne aftale indeholder ikke bestemmelser vedrørende adgang til en erhvervsuddannelse eller støtte til underhold for studerende, der er omfattet af denne artikel.

- a) uanset ovenstående punktum finder artikel 2 anvendelse, uanset den studerendes bopæl, på undervisningsgebyrer og alle andre gebyrer eller afgifter i forbindelse med studier såvel som på alle offentlige støtteordninger i forbindelse hermed, der gælder for studerende:
 - i) på universiteter, universitetsinstitutter, universiteter for anvendt videnskab, universitetsinstitutter for anvendt videnskab og tilknyttede videregående uddannelsesinstitutioner i Schweiz, som hovedsagelig finansieres med offentlige midler, og
 - ii) alle tilsvarende institutioner i Unionen
- b) hver kontraherende part undlader at reducere omfanget af studerende på de institutioner, der er omhandlet i litra a), som er statsborgere i den anden kontraherende part, og som ikke havde ret til ophold på dens område, før de påbegyndte deres studier, fra datoen for ikrafttrædelse af denne bestemmelse, jf. dog hensynet til at sikre kvaliteten af og de specifikke forhold i det eksisterende uddannelsessystem, herunder ordningerne for studieoptag og organiseringen af færdigheder. Af klarhedshensyn indebærer det foregående punktum ikke, at de kontraherende parter er forpligtet til at ændre deres respektive ordninger for studieoptag eller til at øge førnævnte omfang af studerende eller til at afsætte et minimumsniveau af studiepladser til studerende fra den anden kontraherende part

- c) ved anvendelsen af litra a) og b) må de kontraherende parter ikke forskelsbehandle statsborgere fra de andre kontraherende parter.

ARTIKEL 7c

Udøvelse af offentlig myndighed

1. En statsborger i en kontraherende part, der udøver lønnet aktivitet, kan blive nægtet retten til at besætte en stilling i den offentlige administration, der har tilknytning til udøvelse af offentlig myndighed og tager sigte på at beskytte statens eller andre offentlige institutioners almindelige interesser.
2. En selvstændig erhvervsdrivende kan blive nægtet retten til at udøve en aktivitet, hvorunder der, om end kun lejlighedsvis, udøves offentlig myndighed.

ARTIKEL 7d

Den offentlige orden

De rettigheder, der indrømmes i medfør af denne aftale, kan kun indskrænkes af foranstaltninger, der er begrundet i hensynet til den offentlige orden og sikkerhed eller folkesundheden.

ARTIKEL 7e

Tidsubegrænset ophold

Schweiz og medlemsstaterne kan beslutte at indrømme ret til tidsubegrænset ophold i henhold til artikel 16 i direktiv 2004/38/EF¹ udelukkende til EU-borgere henholdsvis schweiziske statsborgere, der har haft lovligt ophold i fem år i alt i værtsstaten som arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende, herunder personer, der bevarer denne status i overensstemmelse med direktivet, samt familiemedlemmer til sådanne personer. For så vidt som de er en del af en enkelt periode med lovligt ophold i værtsstaten skal de perioder, der tages i betragtning, ikke nødvendigvis være løbende, men kan være afbrudt af perioder med lovligt ophold som økonomisk inaktive personer.

Med henblik på at bestemme, hvilke perioder der tages i betragtning i forbindelse med erhvervelse af retten til tidsubegrænset ophold i overensstemmelse med første afsnit, kan Schweiz og medlemsstaterne beslutte ikke at tage hensyn til perioder på seks måneder eller derover, hvor den pågældende person er fuldt afhængig af social bistand.

Med forbehold af den fælles erklæring om nægtelse af social bistand og ophør af opholdsretten før erhvervelsen af retten til tidsubegrænset ophold og i overensstemmelse med artikel 10, stk. 6, i den institutionelle protokol til denne aftale finder reglerne om retten til ophold i artikel 7 i direktiv 2004/38/EF² fortsat anvendelse for personer, som ikke har ret til tidsubegrænset ophold.

¹ Direktiv 2004/38/EF (EUT L 158 af 30.4.2004, s. 77), som gældende i henhold til bilag I.
² Direktivet som gældende i henhold til bilag I.

ARTIKEL 7f

Erhvervelse af fast ejendom

1. Statsborgere i en kontraherende part, som har ret til ophold og har taget fast bopæl i værtsstaten, nyder samme rettigheder som en indenlandsk statsborger i denne stat for så vidt angår erhvervelse af fast ejendom. De kan til enhver tid tage fast bopæl i værtsstaten efter de nationale regler, uanset varigheden af deres beskæftigelse. Hvis de forlader værtsstaten, medfører dette ikke en forpligtelse til at skaffe sig af med erhvervet ejendom.
2. Statsborgere i en kontraherende part, som har ret til ophold, men har fast bopæl i værtsstaten, nyder samme rettigheder som en indenlandsk statsborger i denne stat for så vidt angår erhvervelse af fast ejendom, der benyttes til udøvelse af en økonomisk aktivitet. Hvis de forlader værtsstaten, medfører dette ikke en forpligtelse til at skaffe sig af med erhvervet ejendom. De kan ligeledes få tilladelse til at erhverve en sekundær bopæl eller en fritidsbolig. Denne aftale berører for denne kategori af statsborgere ikke de gældende regler vedrørende ren og skær kapitalinvestering og handel med ubebyggede grunde og med boliger.
3. Grænsearbejdere, som er statsborgere i en kontraherende part, nyder de samme rettigheder som indenlandske statsborgere for så vidt angår erhvervelse af fast ejendom, der benyttes til udøvelse af deres økonomiske aktivitet, og af en sekundær bopæl. Hvis de forlader værtsstaten, medfører dette ikke en forpligtelse til at skaffe sig af med erhvervet ejendom. De kan ligeledes få tilladelse til at erhverve en fritidsbolig. Denne aftale berører for denne kategori af statsborgere ikke de gældende regler i værtsstaten vedrørende ren og skær kapitalinvestering og handel med ubebyggede grunde og med boliger.

ARTIKEL 7g

Identitetskort

Schweiz kan fortsat udstede identitetskort, som ikke indeholder et lagringsmedium, der indeholder indehaverens fingeraftryk. Disse identitetskort skal adskille sig visuelt fra identitetskort, der opfylder kravene i de retsakter, der er omhandlet i bilag I vedrørende sådanne dokumenter. Sådanne identitetskort, der er udstedt fra og med et år efter ændringsprotokollens ikrafttræden, kan ikke anvendes af schweiziske statsborgere med henblik på at udøve deres ret til fri bevægelighed.

ARTIKEL 7h

Udsendelse

Schweiz og medlemsstaterne bevarer de forpligtelser, der allerede er fastsat i aftalen før ændringsprotokollens ikrafttræden, for så vidt angår begrænsninger af retten til indrejse og retten til ophold over for hinandens statsborgere af hensyn til den offentlige orden eller sikkerhed.

Følgende udvikling, der blev indført ved kapitel VI i direktiv 2004/38/EF¹, og som går videre end disse forpligtelser, nærmere bestemt bestemmelserne vedrørende øget beskyttelse mod udsendelse i artikel 28, stk. 2 og 3, samt Domstolens retspraksis i relation til disse bestemmelser, finder derfor ikke anvendelse. Hvad angår udsendelser som omhandlet i direktivets artikel 33, stk. 2, kan Schweiz og medlemsstaterne i stedet for at anvende de procedurer, der er fastsat i nævnte bestemmelse, sørge for, at udsendelsen sker i overensstemmelse med kravene som fastsat i aftalen før ændringsprotokollens ikrafttræden.

¹ Direktivet som gældende i henhold til bilag I.

ARTIKEL 7i

Indrejse for tredjelandssstatsborgere

De kontraherende parter må ikke kræve indrejsevisum af eller stille tilsvarende krav til udstationerede arbejdstagere, der ikke er statsborgere i en kontraherende part, men som har ret til indrejse uden at skulle opfylde sådanne krav i henhold til de EU-retsakter, der er integreret i bilag I, eller andre instrumenter, som gælder mellem de kontraherende parter. For udstationerede arbejdstagere, af hvilke der kræves indrejsevisum eller for hvilke der gælder tilsvarende krav, skal den berørte kontraherende part yde disse personer enhver lettelse med henblik på at opnå de fornødne visa."

7) Artikel 10 affattes således:

"ARTIKEL 10

Ændring af EU-medlemskab

Eventuelle udvidelser af denne aftale til at omfatte nye medlemsstater skal aftales mellem parterne i overensstemmelse med deres interne procedurer ved hjælp af en protokol. Medmindre andet aftales, skal denne protokol indeholde overgangsbestemmelser, der tager hensyn til den specifikke økonomiske og sociale situation i Unionen, især i de nye medlemsstater, og i Schweiz, idet der tages hensyn til den mangeårige praksis med tidligere udvidelser af denne aftale."

8) Artikel 14 affattes således:

"ARTIKEL 14

Blandet udvalg

1. Der nedsættes et blandet udvalg.

Det Blandede Udvalg består af repræsentanter for parterne.

2. Formandskabet for Det Blandede Udvalg varetages i fællesskab af en repræsentant for Den Europæiske Union og en repræsentant for Schweiz.

3. Det Blandede Udvalg:

- a) sikrer, at aftalen fungerer korrekt og forvaltes og anvendes effektivt
- b) stiller et forum til rådighed for samråd og løbende udveksling af oplysninger mellem de kontraherende parter, navnlig med henblik på at finde løsninger på eventuelle vanskeligheder med fortolkningen eller anvendelsen af aftalen eller af en EU-retsakt, der er omhandlet deri, i overensstemmelse med artikel 10 i den institutionelle protokol til aftalen
- c) fremsætter henstillinger til de kontraherende parter i spørgsmål vedrørende aftalen

- d) vedtager afgørelser i henhold til aftalen og
- e) udøver enhver anden kompetence, som det har fået i medfør af aftalen.

4. Det Blandede Udvalg handler ved konsensus.

Det Blandede Udvalgs afgørelser er bindende for de kontraherende parter, som træffer alle foranstaltninger, der er nødvendige for at gennemføre dem.

5. Det Blandede Udvalg mødes mindst én gang om året, skiftevis i Bruxelles og Bern, medmindre formændene træffer anden afgørelse. Det træder desuden sammen på anmodning fra en af de kontraherende parter. Formændene kan aftale, at et møde i Det Blandede Udvalg afholdes via video- eller telekonference.

6. Det Blandede Udvalg vedtager sin forretningsorden og ajourfører den efter behov.

7. Det Blandede Udvalg kan beslutte at nedsætte arbejdsgrupper, som kan bistå det med at udføre dets opgaver."

9) Følgende artikel indsættes:

"ARTIKEL 14a

Beskyttelsesklausul

1. I tilfælde af alvorlige økonomiske eller sociale vanskeligheder som følge af anvendelsen af denne aftale træder Det Blandede Udvalg efter anmodning fra en af de kontraherende parter sammen for at undersøge, hvilke hensigtsmæssige foranstaltninger der kan træffes for at afhjælpe situationen. Det Blandede Udvalg kan træffe afgørelse om de foranstaltninger, der skal iværksættes, inden for en frist på 60 dage regnet fra datoen for anmodningen. Det Blandede Udvalg kan forlænge denne frist.
2. Vedtager Det Blandede Udvalg ikke en afgørelse inden for den i stk. 1 fastsatte frist med henblik på at træffe hensigtsmæssige foranstaltninger eller at forlænge fristen, kan den kontraherende part, der har fremsat anmodningen, i tilfælde af alvorlige økonomiske vanskeligheder indbringe sagen for en voldgiftsret. Voldgiftsretten træffer sin endelige afgørelse senest seks måneder efter datoen for dens etablering.
3. Fastslår voldgiftsretten, at de påståede vanskeligheder er godtgjort, og at de skyldes anvendelsen af denne aftale, kan den kontraherende part, der fremsatte anmodningen, træffe hensigtsmæssige foranstaltninger for at afhjælpe vanskelighederne. Hvis de foranstaltninger, som en kontraherende part har truffet i overensstemmelse med dette stykke, skaber en ubalance mellem rettighederne og forpligtelserne i henhold til denne aftale, kan den anden kontraherende part træffe hensigtsmæssige udlignende foranstaltninger for at afhjælpe denne ubalance inden for rammerne af denne aftale.

4. I ekstraordinære hastetilfælde, hvor en kontraherende part risikerer at lide alvorlig økonomisk skade som følge af anvendelsen af denne aftale, kan den pågældende kontraherende part indbringe sagen for en voldgiftsret i overensstemmelse med tillægget, hvis Det Blandede Udvalg ikke træffer en afgørelse inden for 30 dage efter anmodningen. Voldgiftsretten træffer sin endelige afgørelse senest seks måneder efter datoen for dens etablering.

5. Hvis voldgiftsretten i forbindelse med de tilfælde, der er omhandlet i stk. 4, fastslår, at de påståede vanskeligheder umiddelbart gør sig gældende, kan de kontraherende parter træffe midlertidige foranstaltninger og alt efter omstændighederne udlignende foranstaltninger. Artikel III.10 i tillægget finder tilsvarende anvendelse, bortset fra stk. 4, litra c).

6. De i stk. 2-5 omhandlede foranstaltninger og udlignende foranstaltninger vedtages inden for rammerne af denne aftale. Deres anvendelsesområde og varighed må ikke gå videre, end hvad der er strengt nødvendigt for at afhjælpe de vanskeligheder eller ubalancer, de er rettet mod. Foranstaltninger og udlignende foranstaltninger, der medfører færrest forstyrrelser i aftalens gennemførelse, prioriteres.

7. De trufne foranstaltninger og udligningsforanstaltninger skal drøftes i Det Blandede Udvalg hver tredje måned fra tidspunktet fra deres vedtagelse med henblik på ophævelse heraf før deres påtænkte udløbsdato eller begrænsning af deres anvendelsesområde til det strengt nødvendige. Hver kontraherende part kan til enhver tid anmode Det Blandede Udvalg om at tage sådanne foranstaltninger og udligningsforanstaltninger op til overvejelse."

10) Artikel 18 affattes således:

"ARTIKEL 18

Revision

Hvis en kontraherende part ønsker en revision af denne aftale, skal den forelægge et forslag herom for Det Blandede Udvalg.

Ændringer af denne aftale træder i kraft, når de kontraherende parter respektive interne procedurer er afsluttet.

11) Artikel 21 affattes således:

"ARTIKEL 21

Forbindelse med aftaler om beskatning

1. Bestemmelserne vedrørende dobbeltbeskatning i de bilaterale aftaler mellem Schweiz og Den Europæiske Unions medlemsstater berøres ikke af bestemmelserne i denne aftale. Navnlig må bestemmelserne i denne aftale ikke berøre den definition af grænsearbejdere, der er fastsat i aftalerne om dobbeltbeskatning.

2. Intet i denne aftale må fortolkes således, at de kontraherende parter ved anvendelsen af de relevante bestemmelser i deres skattelovgivning hindres i at sondre mellem skattepligtige, der ikke befinder sig i samme situation, særlig hvad angår bopæl. Dette må dog ikke udgøre et middel til forskelsbehandling eller til begrænsning af retten til fri bevægelighed for personer som defineret i denne aftale.

3. Intet i denne aftale er til hinder for, at de kontraherende parter kan vedtage eller anvende foranstaltninger med sigte på at sikre opkrævning, effektiv betaling og inddrivelse af skatter og afgifter eller modvirke skatteundgåelse og skatteunddragelse i henhold til deres nationale lovgivning eller enhver anden international eller bilateral aftale eller ordning, som helt eller hovedsagelig er relateret til beskatning, og som enten Schweiz, Unionen eller en medlemsstat er part i."

12) Følgende artikler indsættes:

"ARTIKEL 23a

Gyldighed for opholdstilladelser og andre særlige tilladelser

Opholdstilladelser og andre særlige tilladelser, der er udstedt af de kontraherende parter før ændringsprotokollens ikrafttræden, er fortsat gyldige og erstattes ved deres udløb af de dokumenter, der er fastsat i denne aftale, når betingelserne for udstedelse af disse dokumenter er opfyldt.

ARTIKEL 23b

Overgangsordninger

1. For så vidt angår spørgsmål, der falder ind under anvendelsesområdet for direktiv 2004/38/EF¹, finder overgangsordningerne i dette stykke anvendelse:
 - a) der gælder en overgangsperiode, som begynder på denne ændringsprotokols ikrafttrædelsesdato og slutter senest 24 måneder efter ikrafttrædelsen
 - b) artikel 5k, 7a, 7d, 7e, 7h, 7i og, for så vidt angår denne aftale, direktiv 2004/38/EF² finder anvendelse fra den første dag efter datoen for udløbet af overgangsperioden
 - c) følgende bestemmelser i aftalen i den udgave, der var gældende før ændringsprotokollens ikrafttræden, bevarer deres virkning i løbet af overgangsperioden:
 - artikel 1-7 og artikel 16 og
 - artikel 1-9, 12-15, 17, 19, 20, 23 og 24, bortset fra artikel 24, stk. 4, sidste punktum, i bilag I.

¹ Direktivet som gældende i henhold til bilag I.

² Direktivet som gældende i henhold til bilag I.

Disse bestemmelser har ingen virkning for så vidt angår spørgsmål, der falder ind under anvendelsesområdet for andre retsakter, der er omhandlet i bilag I, især forordning (EU) nr. 492/2011¹ og forordning (EU) 2016/589², der er omhandlet i bilag I, afsnit 2.

2. For så vidt angår spørgsmål, der falder ind under anvendelsesområdet for direktiv 96/71/EF³ og direktiv 2014/67/EU⁴, finder overgangsordningerne i dette stykke anvendelse:

- a) der gælder en overgangsperiode, som begynder på denne ændringsprotokols ikrafttrædelsesdato og slutter senest 36 måneder efter ikrafttrædelsen
- b) artikel 5f, stk. 2, artikel 5g, 5h, 5i og, for så vidt angår denne aftale, direktiv 96/71/EF⁵ og direktiv 2014/67/EU⁶ finder anvendelse fra den første dag efter datoen for udløbet af overgangsperioden
- c) følgende bestemmelser i aftalen i den udgave, der var gældende før ændringsprotokollens ikrafttræden, bevarer deres virkning i løbet af overgangsperioden:
 - artikel 5, stk. 4, og artikel 16 og
 - artikel 22, stk. 2, i bilag I.

Disse bestemmelser har ingen virkning for så vidt angår spørgsmål, der falder ind under anvendelsesområdet for andre retsakter, der er omhandlet i bilag I, afsnit 2.

¹ Forordningen som gældende i henhold til bilag I.
² Forordningen som gældende i henhold til bilag I.
³ Direktivet som gældende i henhold til bilag I.
⁴ Direktivet som gældende i henhold til bilag I.
⁵ Direktivet som gældende i henhold til bilag I.
⁶ Direktivet som gældende i henhold til bilag I.

- 13) Artikel 24 affattes således:

"ARTIKEL 24

Territorialt anvendelsesområde

Denne aftale gælder på den ene side for det område, hvor traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (i det følgende benævnt "TEUF") finder anvendelse, og på de betingelser, der er fastlagt i disse traktater, og på den anden side for Schweiz' område."

- 14) Bilag I til aftalen erstattes af teksten i bilag I til denne protokol
- 15) Bilag II til aftalen erstattes af teksten i bilag II til denne protokol
- 16) Bilag III til aftalen erstattes af teksten i bilag III til denne protokol
- 17) Protokollen om sekundærboliger i Danmark erstattes af teksten i protokollen om sekundærboliger i Danmark til denne protokol
- 18) Bilag I til protokollen til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer for så vidt angår Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks deltagelse som kontraherende parter i medfør af deres tiltrædelse af Den Europæiske Union, som blev udfærdiget i Bruxelles den 26. oktober 2004, udgår

- 19) Teksten til protokollen om erhvervelse af fast ejendom i Malta, der er knyttet til denne protokol, tilføjes og knyttes til aftalen
- 20) Teksten til protokollen om opholdstilladelse for fastboende udlændinge, der er knyttet til denne protokol, tilføjes og knyttes til aftalen
- 21) De fælles erklæringer og den ensidige erklæring, der er knyttet til denne protokol, føjes til de erklæringer, der er knyttet til slutakten til aftalen.

ARTIKEL 2

Ikrafttræden

1. Denne protokol ratificeres eller godkendes af Unionen og Schweiz i overensstemmelse med deres egne procedurer. Unionen og Schweiz giver hinanden meddelelse om fuldførelsen af de interne procedurer, der er nødvendige for denne protokols ikrafttræden.
2. Denne protokol træder i kraft den første dag i den anden måned efter den sidste meddelelse vedrørende følgende retsakter:
 - a) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer
 - b) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart

- c) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart
- d) Protokol om statsstøtte til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart
- e) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om godstransport og personbefordring med jernbane og ad landevej
- f) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om godstransport og personbefordring med jernbane og ad landevej
- g) Protokol om statsstøtte til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om godstransport og personbefordring med jernbane og ad landevej
- h) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om handel med landbrugsprodukter
- i) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om gensidig anerkendelse af overensstemmelsesvurdering
- j) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om gensidig anerkendelse af overensstemmelsesvurdering
- k) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag til mindskelse af de økonomiske og sociale forskelle i Den Europæiske Union

- l) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om Det Schweiziske Forbunds deltagelse i EU-programmer
- m) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om vilkår og betingelser for Det Schweiziske Forbunds deltagelse i Den Europæiske Unions Agentur for Rumprogrammet.

Udfærdiget i [...] den [...] i to eksemplarer på bulgarsk, dansk, engelsk, estisk, finsk, fransk, græsk, irsk, italiensk, kroatisk, lettisk, litauisk, maltesisk, nederlandsk, polsk, portugisisk, rumænsk, slovakisk, slovensk, spansk, svensk, tjekkisk, tysk og ungarsk, idet hver af disse tekster har samme gyldighed.

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede, der er behørigt bemyndiget hertil, undertegnet denne protokol.

(Underskriftsrubrik, til virkning af, på alle 24 EU-sprog: "For Den Europæiske Union" og "For Det Schweiziske Forbund")

ÆNDRING AF BILAG I TIL AFTALEN

Bilag I til aftalen erstattes af følgende:

"BILAG I

FRI BEVÆGELIGHED FOR PERSONER, ETABLERINGSRET
OG LEVERING AF TJENESTEYDELSER

AFSNIT 1

Med henblik på anvendelse af denne aftales artikel 2-9 finder de i dette bilags afsnit 2 opførte EU-retsakter anvendelse med forbehold af princippet om dynamisk tilpasning, jf. artikel 5 i den institutionelle protokol, og med forbehold af de undtagelser, der er anført i nævnte artikels stk. 7.

Medmindre andet er fastsat ved tekniske tilpasninger, gælder EU-medlemsstaternes rettigheder og forpligtelser som fastsat i de EU-retsakter, der er integreret i dette bilag, også for Schweiz. Dette gælder under fuld overholdelse af den institutionelle protokol til denne aftale.

Bestemmelserne i de retsakter, der er opført i afsnit 2, i henhold til hvilke medlemsstaterne skal videregive oplysninger til andre medlemsstater eller til Kommissionen, gælder også for Schweiz, jf. dog artikel 16 i den institutionelle protokol og medmindre andet er fastsat i de tekniske tilpasninger. Når disse oplysninger er relateret til overvågning eller håndhævelse meddeler Schweiz disse oplysninger via Det Blandede Udvalg.

AFSNIT 2

OMHANDLEDE RETSAKTER:

1. 31977 L 0486: Rådets direktiv 77/486/EØF af 25. juli 1977 om skolegang for børn af migrantarbejdstagere (EFT L 199 af 6.8.1977, s. 32).
2. 31996 L 0071: Europa-Parlamentet og Rådets Direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser (EFT L 18 af 21.1.1997, s. 1), som ændret ved:
 - 32018 L 0957: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/957 af 28. juni 2018 om ændring af direktiv 96/71/EF om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser (EUT L 173 af 9.7.2018, s. 16).

Direktivets bestemmelser gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) i artikel 1, stk. -1a, erstattes ordene "udøvelsen af de grundlæggende rettigheder, der anerkendes i medlemsstaterne og på EU-plan" af "udøvelsen af de grundlæggende rettigheder, der anerkendes i medlemsstaterne og på EU-plan samt i Schweiz"
- b) i artikel 1, stk. 3:
 - i) finder litra c) ikke anvendelse på Schweiz
 - ii) finder andet og tredje afsnit ikke anvendelse på Schweiz
- c) i artikel 3:
 - i) finder stk. 1b ikke anvendelse på Schweiz
 - ii) erstattes ordet "traktaterne" i stk. 10 af "denne aftale"
- d) i artikel 4, stk. 2:
 - i) erstattes ordene "underrettes Kommissionen, der træffer passende foranstaltninger" i første afsnit, sidste punktum, af ordene "underrettes Det Blandede Udvalg med henblik på at finde en løsning"

ii) andet afsnit affattes således:

"Den Europæiske Union og Schweiz arbejder nært sammen inden for rammerne af Det Blandede Udvalg med henblik på at undersøge de vanskeligheder, der kan opstå mellem de kontraherende parter i forbindelse med gennemførelsen af artikel 3, stk. 10"

e) i forbindelse med denne aftale finder direktivet anvendelse fra den første dag efter datoen for overgangsperiodens udløb som fastsat i aftalens artikel 23b, stk. 2.

3. 32004 L 0038: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, om ændring af forordning nr. 1612/68/EØF og om ophævelse af direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF (EUT L 158 af 30.4.2004, s. 77, berigtiget ved EUT L 229 af 29.6.2004, s. 35, EUT L 30 af 3.2.2005, s. 27 og EUT L 197 af 28.7.2005, s. 34).

Direktivets bestemmelser gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) denne aftale finder anvendelse på de kontraherende parters statsborgere. Medlemmer af deres familie i direktivets forstand, der er statsborgere i et tredjeland, har imidlertid visse afledte rettigheder i overensstemmelse med direktivet

b) begreberne "unionsborger" og "unionsborgere" erstattes henholdsvis af begreberne "statsborger i en medlemsstat eller Schweiz" og "statsborgere i medlemsstaterne og Schweiz"

c) artikel 16 affattes således:

"1. Statsborgere i medlemsstaterne og Schweiz, der har haft lovligt ophold på grundlag af artikel 7, stk. 1, litra a), eller artikel 7, stk. 3, i fem år i alt på en anden kontraherende parts område, har ret til tidsubegrænset ophold på det pågældende område. Denne ret er ikke underlagt betingelserne i kapitel III.

2. For så vidt som de er en del af en enkelt periode med lovligt ophold i værtsstaten skal de perioder, der tages i betragtning ved bestemmelsen af erhvervelsen af tidsubegrænset ophold, jf. stk. 1, ikke nødvendigvis være løbende, men kan være afbrudt af perioder med lovligt ophold af andre årsager end på grundlag af artikel 7, stk. 1, litra a), og artikel 7, stk. 3.

3. Med henblik på at bestemme, hvilke perioder der kan tages i betragtning i forbindelse med erhvervelse af retten til tidsubegrænset ophold i overensstemmelse med stk. 1, kan Schweiz og medlemsstaterne beslutte ikke at tage hensyn til perioder på seks måneder eller derover, hvor den pågældende person er fuldt afhængig af social bistand.

4. Retten til tidsubegrænset ophold erhverves også af familiemedlemmer, der har haft lovligt ophold sammen med en statsborger fra en medlemsstat eller fra Schweiz i værtsstaten i en løbende periode på fem år.

5. Opholdets uafbrudte karakter berøres ikke af midlertidige fravær, der ikke tilsammen overstiger seks måneder om året, og heller ikke af fravær af længere varighed på grund af værnepligt, eller af ét fravær på højst tolv på hinanden følgende måneder af vægtige grunde som f.eks. graviditet og fødsel, alvorlig sygdom, studier eller erhvervsuddannelse eller udstationering i et andet land.

6. Når der er opnået ret til tidsubegrænset ophold, mistes denne ret kun ved fravær fra værtsstaten af en varighed på to på hinanden følgende år.

7. Uanset stk. 1 kan medlemsstaterne og Schweiz bestemme, at retten til tidsubegrænset ophold er erhvervet af statsborgere fra medlemsstaterne og Schweiz, som har haft lovligt ophold i en løbende periode på fem år på en anden kontraherende parts område."

d) i artikel 24:

i) læses ordene "traktaten og den afledte ret" i stk. 1 som "aftalen"

ii) stk. 2 affattes således:

"Uanset stk. 1 er værtsstaten ikke forpligtet til at tillægge ret til sociale ydelser i de første tre måneder af et ophold eller eventuelt i den længere periode, der er omhandlet i artikel 14, stk. 4, litra b), eller til at yde studiestøtte, herunder støtte til erhvervsuddannelse, i form af stipendier eller lån, til andre personer end arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og personer, der har bevaret denne status, samt deres familiemedlemmer."

e) artikel 28, stk. 2 og 3, finder ikke anvendelse

f) i artikel 33 tilføjes følgende stykke:

"I stedet for at anvende de procedurer, der er fastsat i stk. 2, kan Schweiz og medlemsstaterne sørge for, at håndhævelsen af udsendelsesafgørelsen gennemføres i overensstemmelse med de krav, der er fastsat i artikel 3 i direktiv 64/221/EØF.*

* Rådets direktiv 64/221/EØF af 25. februar 1964 om samordning af de særlige foranstaltninger, som gælder for udlændinge med hensyn til rejse og ophold, og som er begrundet i hensynet til den offentlige orden, sikkerhed og sundhed (EFT 56, af 4.4.1964, s. 850) som gældende på tidspunktet for aftalens ikrafttræden den 1. juni 2002"

g) i forbindelse med denne aftale finder direktivet anvendelse fra den første dag efter datoen for overgangsperiodens udløb som fastsat i aftalens artikel 23b, stk. 1.

4. 32006 R 0635: Kommissionens forordning (EF) nr. 635/2006 af 25. april 2006 om ophævelse af forordning (EØF) nr. 1251/70 om arbejdstageres ret til at blive boende på en medlemsstats område efter at have haft beskæftigelse dér (EUT L 112 af 26.4.2006, s. 9).

5. 32011 R 0492: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 492/2011 af 5. april 2011 om arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Unionen (EUT L 141 af 27.5.2011, s. 1), som ændret ved:

- 32016 R 0589: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/589 af 13. april 2016 (EUT L 107 af 22.4.2016, s. 1),
- 32019 R 1149: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/1149 af 20. juni 2019 (EUT L 186 af 11.7.2019, s. 21).

Forordningens bestemmelser gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) artikel 9, stk. 1, affattes således: "Uanset aftalens artikel 7f har en arbejdstager, der er statsborger i en kontraherende part og er beskæftiget på en anden kontraherende parts område, samme rettigheder og fordele som indenlandske arbejdstagere med hensyn til bolig, herunder til erhvervelse af ejendomsret til den fornødne bolig."
- b) i artikel 36:
 - i) finder stk. 1 ikke anvendelse
 - ii) læses henvisningen i stk. 2 til "de bestemmelser, som er vedtaget i medfør af artikel 48 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde" som en henvisning til de EU-retsakter på området for social sikring, der er integreret i denne aftale.

6. 32012 R 1024: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1024/2012 af 25. oktober 2012 om administrativt samarbejde via informationssystemet for det indre marked og om ophævelse af Kommissionens beslutning 2008/49/EF (EUT L 316 af 14.11.2012, s. 1), som ændret ved:
- 32013 L 0055: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/55/EU af 20. november 2013 (EUT L 354 af 28.12.2013, s. 132),
 - 32014 L 0060: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/60/EU af 15. maj 2014 (EUT L 159 af 28.5.2014, s. 1), berigtiget ved EUT L 147 af 12.6.2015, s. 24,
 - 32014 L 0067: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/67/EU af 15. maj 2014 (EUT L 159 af 28.5.2014, s. 11),
 - 32016 R 1191: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/1191 af 6. juli 2016 (EUT L 200 af 26.7.2016, s. 1),
 - 32016 R 1628: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/1628 af 14. september 2016 (EUT L 252 af 16.9.2016, s. 53), berigtiget ved EUT L 231 af 6.9.2019, s. 29,
 - 32018 R 1724: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1724 af 2. oktober 2018 (EUT L 295 af 21.11.2018, s. 1),
 - 32020 L 1057: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/1057 af 15. juli 2020 (EUT L 249 af 31.7.2020, s. 49),

- 32020 R 1055: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/1055 af 15. juli 2020 (EUT L 249 af 31.7.2020, s. 17).

Schweiz anvender informationssystemet for det indre marked (IMI) som et tredjeland til udveksling af oplysninger, herunder personoplysninger, med IMI-aktører i Unionen med henblik på at gennemføre administrative samarbejdsprocedurer hvor det er relevant i forbindelse med denne aftale.

I forbindelse med denne aftale anser Kommissionen fortsat Schweiz for at yde passende beskyttelse af personoplysninger som omhandlet i artikel 23, stk. 1, litra c), i forordning (EU) nr. 1024/2012, så længe beslutning 2000/518/EF¹ er i kraft. I forbindelse med dette bilag og som defineret i artikel 4 i direktiv 96/71/EF og artikel 6 og 7, artikel 10, stk. 3, og artikel 14-18 i direktiv 2014/67/EU anvender Schweiz IMI i overensstemmelse med de principper og metoder for udveksling, der er fastsat i disse artikler.

I forbindelse med denne aftale betragtes de schweiziske "Commissions Paritaires" som kompetente myndigheder som omhandlet i artikel 5, stk. 2, litra f), i forordning (EU) nr. 1024/2012 og artikel 2, litra a), i direktiv 2014/67/EU. De skal anvende IMI med henblik på samarbejde som omhandlet i artikel 4 i direktiv 96/71/EF og artikel 6 og 7 og artikel 10, stk. 3, i direktiv 2014/67/EU, når de efter bemyndigelse fra Schweiz gennemfører schweiziske kollektive overenskomster og schweizisk lov om udstationerede arbejdstagere i overensstemmelse med direktiv 96/71/EF og direktiv 2014/67/EU.

¹ Kommissionens beslutning 2000/518/EF af 26 juli 2000 i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF vedrørende tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet for personoplysninger i Schweiz (EFT L 215 af 25.8.2000, s. 1), herunder alle senere ændringer.

Bestemmelserne i forordning (EU) 1024/2012 gælder i forbindelse med aftalen med følgende tilpasninger:

- a) i artikel 5, første punktum, forstås henvisningen til direktiv 95/46/EF for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning
- b) artikel 8, stk. 1, litra e), finder ikke anvendelse på Schweiz
- c) i artikel 9, stk. 5, erstattes ordene "EU-retten" for så vidt angår Schweiz med ordene "EU-retten som integreret i denne aftale"
- d) i artikel 10, stk. 1, erstattes ordene "i overensstemmelse med den nationale lovgivning eller EU-lovgivningen" for så vidt angår Schweiz med ordene "i overensstemmelse med schweizisk lovgivning"
- e) i artikel 16, stk. 1 og 2, forstås henvisninger til direktiv 95/46/EF for så vidt angår Schweiz som henvisninger til den relevante nationale lovgivning
- f) i artikel 17, stk. 4, forstås henvisningen til direktiv 95/46/EF for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning
- g) i artikel 18, stk. 1, forstås henvisningen til direktiv 95/46/EF for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning
- h) i artikel 20 forstås henvisningen til direktiv 95/46/EF for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning

i) i artikel 21:

i) forstås henvisningen i stk. 1 til direktiv 95/46/EF for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning

ii) finder stk. 3 ikke anvendelse

j) artikel 25 finder ikke anvendelse

k) artikel 26, stk. 1, sammenholdes med artikel 13 i den institutionelle protokol til denne aftale

l) Schweiz medtages i IMI på den første dag i den 27. måned efter ændringsprotokollens ikrafttræden.

7. 32014 L 0054: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/54/EU af 16. april 2014 om foranstaltninger til fremme af arbejdstagernes udøvelse af deres ret til fri bevægelighed (EUT L 128 af 30.4.2014, s. 8).

Direktivets bestemmelser gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

a) ordet "EU-arbejdstagere" erstattes af ordet "arbejdstagere"

b) i artikel 1 og 3 erstattes ordene "artikel 45 i TEUF" af ordet "aftalen"

- c) i artikel 4 erstattes ordene "EU-bestemmelserne om fri bevægelighed for arbejdstagere" af ordene "aftalens bestemmelser om fri bevægelighed for arbejdstagere", og ordet "Solvit" finder ikke anvendelse
 - d) i artikel 6 erstattes ordet "EU-retten" af "denne aftale"
 - e) i artikel 7 erstattes ordene "artikel 21 i TEUF og direktiv 2004/38/EF" af ordet "aftalen"
 - f) i forbindelse med denne aftale anvendes direktivet fra den første dag i den 25. måned efter ændringsprotokollens ikrafttræden.
8. 32014 L 0067: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/67/EU af 15. maj 2014 om håndhævelse af direktiv 96/71/EF om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser og om ændring af forordning (EU) nr. 1024/2012 om administrativt samarbejde via informationssystemet for det indre marked ("IMI-forordningen") (EUT L 159 af 28.5.2014, s. 11).

Direktivets bestemmelser gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

a) i artikel 1:

- i) læses ordene "samtidig med, at den frie udveksling af tjenesteydelser lettes for tjenesteyderne, og en fair konkurrence tjenesteydere imellem fremmes, hvorved det indre markeds funktion understøttes" i stk. 1, andet afsnit, som "samtidig med, at den frie udveksling af tjenesteydelser lettes for tjenesteyderne, i det omfang det er fastsat i aftalen, og en fair konkurrence tjenesteydere imellem fremmes, i det omfang det er fastsat i aftalen, hvorved det indre markeds funktion på de områder, som Schweiz deltager i, understøttes"
- ii) erstattes ordene "udøvelsen af de grundlæggende rettigheder, der anerkendes i medlemsstaterne og på EU-plan" i stk. 2 af ordene "udøvelsen af de grundlæggende rettigheder, der anerkendes i medlemsstaterne og på EU-plan samt i Schweiz"

b) i artikel 4, stk. 3, litra c), erstattes ordene "i henhold til forordning (EF) nr. 593/2008 (Rom I) og/eller Romkonventionen" for så vidt angår Schweiz af ordene "i henhold til konventionen om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, der er udfærdiget i Lugano den 30. oktober 2007"

- c) i artikel 6:
 - i) erstattes ordene "træffer Kommissionen efter at være blevet underrettet, eventuelt via IMI, de nødvendige foranstaltninger" i stk. 5, andet afsnit, af ordene "underrettes Det Blandede Udvalg med henblik på at finde en løsning"
 - ii) erstattes ordene "den relevante nationale lovgivning og EU-lovgivning" i stk. 10 af ordene "den relevante nationale lovgivning og aftalen"
- d) i artikel 7, stk. 6, erstattes ordet "EU-retten" af ordene "denne aftale"
- e) i artikel 9:
 - i) stk. 1:
 - erstattes ordet "EU-retten" i første afsnit af ordene "denne aftale"
 - læses ordene "senest ved påbegyndelsen af udførelsen af tjenesteydelsen" i andet afsnit, litra a), for så vidt angår Schweiz som "senest ved påbegyndelsen af udførelsen af tjenesteydelsen i bestemte sektorer højst fire dage før udstationeringen for tjenesteydere, der udstationerer arbejdstagere på dets område, med henblik på at gennemføre kontrol på stedet (Schweiz fastsætter selvstændigt, hvilke sektorer og områder der skal være omfattet af forhåndsmeddelelsen på grundlag af en objektiv risikoanalyse, der gennemføres på en forholdsmæssig og ikkediskriminerende måde, idet der tages hensyn til, at retten til at levere tjenesteydelser i henhold til aftalen er begrænset til 90 effektive arbejdsdage pr. kalenderår)"

ii) erstattes ordet "EU-lovgivningen" i stk. 3 af ordene "denne aftale"

iii) finder stk. 5, andet og tredje afsnit, ikke anvendelse på Schweiz

f) i artikel 10, stk. 2, tilføjes følgende punktum:

"Schweiz fastlægger selvstændigt hyppigheden og omfanget af kontroller, samt hvilke sektorer og områder der skal kontrolleres, på grundlag af en objektiv risikoanalyse, der gennemføres på en forholdsmæssig og ikkediskriminerende måde, idet der tages hensyn til, at retten til at levere tjenesteydelser i henhold til aftalen er begrænset til 90 effektive arbejdsdage pr. kalenderår."

g) i artikel 12:

i) erstattes ordet "EU-retten" i stk. 4 af ordene "denne aftale"

ii) erstattes ordene "EU-lovgivningen og national lovgivning og/eller praksis" i stk. 6 af ordene "aftalen og national lovgivning og/eller praksis"

iii) finder stk. 8 ikke anvendelse på Schweiz

- h) i artikel 20, tilføjes følgende punktummer:

Såfremt en leverandør af tjenesteydelser ikke har opfyldt sine økonomiske forpligtelser over for de retshåndhævende myndigheder og organer for så vidt angår en tidligere levering af tjenesteydelser, kan Schweiz kræve, at den pågældende leverandør af tjenesteydelser stiller en forholdsmæssig økonomisk garanti, før vedkommende atter kan levere tjenesteydelser i de sektorer, der er udpeget på grundlag af en selvstændig og objektiv risikoanalyse. I tilfælde af manglende betaling af den økonomiske garanti, kan Schweiz pålægge forholdsmæssige sanktioner op til et forbud mod at levere tjenesteydelser, indtil garantien er betalt."

- i) i forbindelse med denne aftale finder direktivet anvendelse fra den første dag efter datoen for overgangsperiodens udløb som fastsat i aftalens artikel 23b, stk. 2.

9. 32016 R 0589: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/589 af 13. april 2016 om et europæisk arbejdsformidlingsnet (Eures), arbejdstageres adgang til mobilitetstjenester og øget integrering af arbejdsmarkedene og om ændring af forordning (EU) nr. 492/2011 og (EU) nr. 1296/2013 (EUT L 107 af 22.4.2016, s. 1), som ændret ved:
- 32019 R 1149: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/1149 af 20. juni 2019 (EUT L 186 af 11.7.2019, s. 21).

Forordningens bestemmelser gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) i forbindelse med denne aftale anser Kommissionen fortsat Schweiz for at yde passende beskyttelse af personoplysninger som omhandlet i artikel 34 i forordning (EU) 2016/589, så længe beslutning 2000/518/EF¹ er i kraft.
- b) ordene "artikel 45 i TEUF" erstattes af ordene "aftalens artikel 4"
- c) ordet "unionsborgere" erstattes af ordene "statsborgere i medlemsstaterne og Schweiz"
- d) i artikel 6:
 - i) finder henvisningerne til artikel 3 i traktaten om Den Europæiske Union og til artikel 145 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde ikke anvendelse
 - ii) erstattes ordene "i Unionen" i litra d) af ordene "i Unionen og Schweiz", og ordene "i overensstemmelse med EU-retten og national ret og praksis" erstattes af ordene "i overensstemmelse med aftalen og national ret og praksis"
- e) i artikel 9, stk. 4, litra c), erstattes ordene "eksisterende EU-regler og -instrumenter" af ordene "eksisterende regler og instrumenter, der finder anvendelse i henhold til aftalen"

¹ Kommissionens beslutning 2000/518/EF af 26 juli 2000 i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF vedrørende tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet for personoplysninger i Schweiz, herunder eventuelle ændringer heraf.

f) i artikel 34 forstås henvisningen til direktiv 95/46/EF for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning

10. 32017 D 1255: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2017/1255 af 11. juli 2017 om en skabelon for beskrivelsen af de nationale systemer og procedurer til godkendelse af organisationer som Euresmedlemmer og -partnere (EUT L 179 af 12.7.2017, s. 18).
11. 32017 D 1256: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2017/1256 af 11. juli 2017 om skabeloner og procedurer for udvekslingen af oplysninger om Euresnettets nationale arbejdsprogrammer på EU-plan (EUT L 179 af 12.7.2017, s. 24).
12. 32017 D 1257: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2017/1257 af 11. juli 2017 om de tekniske standarder og formater, der kræves for et ensartet system til matchning af ledige stillinger med jobansøgninger og CV'er på Euresportalen (EUT L 179 af 12.7.2017, s. 32).
13. 32018 D 0170: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2018/170 af 2. februar 2018 om ensartede detaljerede specifikationer for indsamling og analyse af data for at overvåge og evaluere, hvordan Euresnettet fungerer (EUT L 31 af 3.2.2018, s. 104).
14. 32018 D 1020: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2018/1020 af 18. juli 2018 om vedtagelse og ajourføring af listen over færdigheder, kompetencer og erhverv i den europæiske klassifikation med henblik på automatisk matchning gennem Euresnettets fælles IT-plattform (EUT L 183 af 19.7.2018, s. 17).

15. 32018 D 1021: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2018/1021 af 18. juli 2018 om vedtagelse af de tekniske standarder og formater, der er nødvendige for at indføre automatisk matchning gennem den fælles IT-plattform, under anvendelse af den europæiske klassifikation og interoperabiliteten mellem de nationale systemer og den europæiske klassifikation (EUT L 183 af 19.7.2018, s. 20).
16. 32018 R 1724: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1724 af 2. oktober 2018 om oprettelse af en fælles digital portal, der giver adgang til oplysninger, procedurer og bistands- og problemløsningstjenester, og om ændring af forordning (EU) nr. 1024/2012 (EUT L 295 af 21.11.2018, s. 1), som ændret ved:
 - 32022 R 0868: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/868 af 30. maj 2022 (EUT L 152 af 3.6.2022, s. 1),
 - 32024 R 1252: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1252 af 11. april 2024 (EUT L, 2024/1252, 3.5.2024),
 - 32024 R 1735: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1735 af 13. juni 2024 (EUT L, 2024/1735, 28.6.2024).

Nogle af de områder, der er omhandlet i bilag I til forordning (EU) 2018/1724, og nogle af de procedurer, der er omhandlet i bilag II til samme forordning, falder uden for denne aftales anvendelsesområde. Forordningens integration i denne aftale berører ikke aftalens anvendelsesområde.

Forordningens bestemmelser gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) i artikel 1, stk. 1:
 - i) erstattes ordene "i medfør af EU-retten på området det indre marked, jf. artikel 26, stk. 2, i TEUF" i litra a) af ordene "i medfør af aftalen"
 - ii) finder henvisningerne til direktiv 2006/123/EF, 2014/24/EU og 2014/25/EU i litra b) ikke anvendelse
- b) i artikel 13, stk. 2, litra c), forstås henvisningen til forordning (EU) nr. 910/2014 for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning
- c) i artikel 14:
 - i) finder henvisningerne til direktiv 2006/123/EF, 2014/24/EU og 2014/25/EU i stk. 1 ikke anvendelse
 - ii) forstås henvisningen i stk. 5 til forordning (EU) 2016/679 for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning
- d) i artikel 30, stk. 1, litra b), forstås henvisningen til forordning (EU) nr. 910/2014 for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning.

17. 32019 R 1157: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/1157 af 20. juni 2019 om styrkelse af sikkerheden af unionsborgeres identitetskort og af opholdsdokumenter, der udstedes til unionsborgere og deres familiemedlemmer, som udøver deres ret til fri bevægelighed (EUT L 188 af 12.7.2019, s. 67).

Forordningens bestemmelser gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) begreberne "unionsborger" og "unionsborgere" erstattes henholdsvis af begreberne "statsborger i en medlemsstat eller Schweiz" og "statsborgere i medlemsstaterne og Schweiz"
- b) i artikel 3:
 - i) finder ordene "trykt med negativ skrift i et blå rektangel og omgivet af 12 gule stjerner" i stk. 4 ikke anvendelse for så vidt angår Schweiz
 - ii) tilføjes i stk. 5 følgende afsnit for så vidt angår Schweiz:

"Hvis der uanset første afsnit udstedes identitetskort uden et meget sikkert lagringsmedium, der indeholder kortindehaverens to fingeraftryk, accepteres disse identitetskort ikke med henblik på indrejse og ophold i andre kontraherende parter, og de skal adskille sig visuelt fra identitetskort, der opfylder kravene i første afsnit."

- c) i artikel 5:
 - i) læses ordene "senest den 3. august 2031" i stk. 1 for så vidt angår Schweiz som "elleve år efter ikrafttrædelsen af ændringsprotokollen til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer ("ændringsprotokollen")"
 - ii) læses ordene "senest den 3. august 2026" i stk. 2 for så vidt angår Schweiz som "seks år fra datoen for ændringsprotokollens ikrafttræden"
- d) i artikel 6, litra h), finder ordene "trykt med negativ skrift i et blått rektangel og omgivet af 12 gule stjerner" ikke anvendelse for så vidt angår Schweiz
- e) i artikel 7, stk. 2, for så vidt angår medlemsstaterne erstattes ordene "EU-familiemedlem" af ordene "CH-familiemedlem"
- f) i artikel 8:
 - i) læses ordene "senest den 3. august 2026" i stk. 1 for så vidt angår Schweiz som "seks år fra datoen for ændringsprotokollens ikrafttræden"
 - ii) læses ordene "senest den 3. august 2023" i stk. 2 for så vidt angår Schweiz som "tre år fra datoen for ændringsprotokollens ikrafttræden"
- g) i artikel 10, stk. 2, finder ordet "chartret" ikke anvendelse for så vidt angår Schweiz

h) i artikel 11:

i) forstås henvisninger til forordning (EU) 2016/679 for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning

ii) læses ordet "EU-retten" i stk. 4 for så vidt angår Schweiz som ordet "aftalen"

i) i artikel 16 læses ordene "fra den 2. august 2021" for så vidt angår Schweiz som "et år fra datoen for ændringsprotokollens ikrafttræden"

18. 32020 R 1121: Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2020/1121 af 29. juli 2020 om indsamling og udveksling af brugerstatistik og -feedback vedrørende de tjenester, der leveres via den fælles digitale portal i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1724 (EUT L 245 af 30.7.2020, s. 3).".

KOORDINERING AF SOCIALE SIKRINGSORDNINGER

Ændringer af bilag II til aftalen

Bilag II til aftalen erstattes af følgende:

"BILAG II

KOORDINERING AF SOCIALE SIKRINGSORDNINGER

I. INDLEDNING

Med henblik på anvendelse af denne aftales artikel 2-9 finder de i dette bilags afsnit II opførte EU-retsakter anvendelse med forbehold af princippet om dynamisk tilpasning, jf. artikel 5 i den institutionelle protokol, og med forbehold af de undtagelser, der er anført i nævnte artikels stk. 7.

Medmindre andet er fastsat ved tekniske tilpasninger, gælder EU-medlemsstaternes rettigheder og forpligtelser som fastsat i de EU-retsakter, der er integreret i dette bilag, også for Schweiz. Dette gælder under fuld overholdelse af den institutionelle protokol til denne aftale.

Bestemmelserne i de retsakter, der er opført i afsnit II, i henhold til hvilke medlemsstaterne skal videregive oplysninger til andre medlemsstater eller til Kommissionen, gælder også for Schweiz, jf. dog artikel 16 i den institutionelle protokol til denne aftale og medmindre andet er fastsat i de tekniske tilpasninger. Når disse oplysninger er relateret til overvågning eller håndhævelse meddeler Schweiz disse oplysninger via Det Blandede Udvalg.

II. SEKTORTILPASNINGER

1. For de retsakter, der er opført i dette bilag, gælder følgende undtagelser for så vidt angår Schweiz:
 - a) den kantonale lovgivning om forskud på underholdsbidrag er ikke omfattet af reglerne om koordinering af social sikring
 - b) tillægsydelser og tilsvarende ydelser i henhold til kantonale lovgivning kan ikke eksporteres
 - c) ikke-bidragspligtige ydelser ved arbejdsløshed af blandet karakter i henhold til den kantonale lovgivning kan ikke eksporteres
 - d) personer, som aftalen finder anvendelse for, og som er bosat uden for Schweiz og Unionen, kan senest tilslutte sig den frivillige forsikringsordning et år efter den dato, hvor de ophører med at være dækket af alderdoms-, efterladte- og invalideforsikringsordningen og efter en forsikringsperiode uden afbrydelser på mindst fem år

- e) personer, der arbejder uden for Schweiz og Unionen for en arbejdsgiver i Schweiz, og som ophører med at være forsikret under den schweiziske alderdoms-, efterladte- og invalideforsikringsordning efter en forsikringsperiode uden afbrydelser på mindst fem år, kan fortsætte forsikringen med arbejdsgiverens samtykke, hvis de indgiver en ansøgning herom senest seks måneder efter den dato, hvor de ophører med at være dækket
 - f) den hjælp til ubemidlede, der ydes i henhold til forbundsloven om invalideforsikring af 19. juni 1959 og til forbundsloven om alderdoms- og efterladteforsikring af 20. december 1946 kan ikke eksporteres.
2. Følgende vilkår finder anvendelse for Schweiz' deltagelse i Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger og i Det Tekniske Udvalg for Databehandling og i Revisionsudvalget, der begge er underlagt den Administrative Kommission:
- Schweiz kan lade en repræsentant med beføjelse som rådgiver (observatør) deltage i møderne i Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger, der er underlagt Europa-Kommissionen, og i møderne i Det Tekniske Udvalg for Databehandling og i Revisionsudvalget.
3. Særlige bestemmelser om overgangsordninger i forbindelse med arbejdsløshedsforsikring for visse medlemsstaters statsborgere, der har en schweizisk opholdstilladelse, som er gyldig i mindre end et år, vedrørende schweiziske ydelser til ubemidlede og vedrørende overgangsperioden for anvendelse af forordning (EF) nr. 883/2004 i forbindelse med den udvidede pensionsordning under erhvervsordningen er fastsat i protokol I, som udgør en integrerende del af dette bilag.

4. Ordningen vedrørende beskyttelse af rettigheder, der er erhvervet af privatpersoner i henhold til denne aftale, som følge af Det Forenede Kongeriges udtræden af Unionen er fastsat i protokol II, som udgør en integrerende del af dette bilag.

A. KOORDINERING AF ALMINDELIG SOCIAL SIKRING

A.1 OMHANDLEDE RETSAKTER

1. 32004 R 0883: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger (EUT L 166 af 30.4.2004, s. 1), berigtiget ved EUT L 200 af 7.6.2004, s. 1 og EUT L 204 af 4.8.2007, s. 30, som ændret ved:
 - 32009 R 0988: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 988/2009 af 16. september 2009 (EUT L 284 af 30.10.2009, s. 43),
 - 32010 R 1244: Kommissionens forordning (EU) nr. 1244/2010 af 9. december 2010 (EUT L 338 af 22.12.2010, s. 35),
 - 32012 R 0465: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 465/2012 af 22. maj 2012 (EUT L 149 af 8.6.2012, s. 4),
 - 32012 R 1224: Kommissionens forordning (EU) nr. 1224/2012 af 18. december 2012 (EUT L 349 af 19.12.2012, s. 45),
 - 32013 R 0517: Rådets forordning (EU) nr. 517/2013 af 13. maj 2013 (EUT L 158 af 10.6.2013, s. 1),

- 32013 R 1372: Kommissionens forordning (EU) nr. 1372/2013 af 19. december 2013 (EUT L 346 af 20.12.2013, s. 27), som ændret ved:
- 32014 R 1368: Kommissionens forordning (EU) nr. 1368/2014 af 17. december 2014 (EUT L 366 af 20.12.2014, s. 15), berigtiget ved EUT L 288 af 22.10.2016, s. 58,
- 32017 R 0492: Kommissionens forordning (EU) 2017/492 af 21. marts 2017 (EUT L 76 af 22.3.2017, s. 13),
- 32019 R 1149: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/1149 af 20. juni 2019 (EUT L 186 af 11.7.2019, s. 21).

I forbindelse med aftalen foretages følgende tilpasninger af forordning (EF) nr. 883/2004:

- a) følgende tekst tilføjes til bilag I, afsnit I:

"Schweiz

Kantonal lovgivning om forskud på underholdsbidrag baseret på artikel 131a, stk. 1, og artikel 293, stk. 2, i forbundsloven af 10. december 1907."

- b) følgende tekst tilføjes til bilag I, afsnit II:

"Schweiz

Ydelser i forbindelse med fødsel og adoption i medfør af den relevante kantonale lovgivning baseret på artikel 3, stk. 2, i forbundsloven om børnetilskud af 24. marts 2006."

- c) følgende tekst tilføjes til bilag II:

"Tyskland-Schweiz

- a) hvad angår overenskomsten om social sikring af 25. februar 1964, som ændret ved tillægsoverenskomst nr. 1 af 9. september 1975 og nr. 2 af 2. marts 1989:
- i) punkt 9b, stk. 1, punkt 1-4 i slutprotokollen (gældende lovgivning og ret til naturalydelse ved sygdom for personer med bopæl i den tyske eksklave Büsingen)
 - ii) punkt 9e, stk. 1, litra b), første, andet og fjerde punktum, i slutprotokollen (adgang til frivillig sygeforsikring i Tyskland ved flytning i Tyskland).

- b) hvad angår overenskomsten om arbejdsløshedsforsikring af 20. oktober 1982, som ændret ved tillægsprotokol af 22. december 1992:

artikel 8, stk. 5. Med et beløb svarende til størrelsen af det kantonale bidrag i henhold til schweizisk lovgivning yder Tyskland (kommunen Büsingen) tilskud til udgifterne til de faktiske stillinger i forbindelse med arbejdsmarkedsforanstaltninger, som er besat af arbejdstagere, der er omfattet af denne bestemmelse.

Spanien-Schweiz

punkt 17 i den endelige protokol til overenskomst om social sikring af 13. oktober 1969, som ændret ved tillægsoverenskomst af 11. juni 1982; personer, der er omfattet af den spanske forsikring i henhold til denne bestemmelse, er fritaget for at være omfattet af den schweiziske sygeforsikring.

Italien-Schweiz

artikel 9, stk. 1, i overenskomst om social sikring af 14. december 1962, som ændret ved tillægsoverenskomst nr. 1 af 18. december 1963, tillægssaftale af 4. juli 1969, tillægsprotokol af 25. februar 1974 samt tillægssaftale nr. 2 af 2. april 1980."

- d) følgende tekst tilføjes til bilag IV:

"Schweiz"

- e) følgende tekst tilføjes til bilag VIII, del 1:

"Schweiz

Alle ansøgninger om alderdoms-, efterladte- og invalidepension efter den almindelige ordning (forbundslov om alderdoms- og efterladteforsikring af 20. december 1946 og forbundslov om invalideforsikring af 19. juni 1959) samt alderdomspensioner i forbindelse med minimumspensionsordningen og den udvidede pensionsordning under den lovbestemte erhvervsordning (forbundslov om erhvervsordningen for alderdoms-, efterladte- og invalideforsikringsordning af 25. juni 1982)."

- f) følgende tekst tilføjes til bilag VIII, del 2:

"Schweiz

Alderdoms-, efterladte- og invalidepension i forbindelse med minimumspensionsordningen og den udvidede pensionsordning under den lovbestemte erhvervsordning (forbundslov om erhvervsordningen for alderdoms-, efterladte- og invalidepensionsordning af 25. juni 1982)."

- g) følgende tekst tilføjes til bilag IX, del II:

"Schweiz

Efterladte- og invalidepension i forbindelse med minimumspensionsordningen og den udvidede pensionsordning under den lovbestemte erhvervsordning (forbundslov om erhvervsordningen for alderdoms-, efterladte- og invalidepensionsordning af 25. juni 1982)."

h) følgende tekst tilføjes til bilag X:

"Schweiz

1. Tillægsydelser (forbundslov om tillægsydelser af 6. oktober 2006) og dermed ligestillede ydelser i henhold til den kantonale lovgivning.
2. Pension i alvorlige tilfælde under invalideforsikringen (artikel 28, stk. 1a, i forbundslov om invalideforsikring af 19. juni 1959 som ændret den 7. oktober 1994).
3. Ikke-bidragspligtige ydelser ved arbejdsløshed af blandet karakter i henhold til den kantonale lovgivning.
4. Ikke-bidragspligtig ekstraordinær invalidepension for handicappede (artikel 39 i forbundslov om invalidepension af 19. juni 1959), som ikke før deres uarbejdsdygtighed var underlagt schweizisk lovgivning baseret på en aktivitet som arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende."

- i) følgende tekst tilføjes til bilag XI:

"Schweiz

1. Artikel 2 i forbundslov om alderdoms- og efterladteforsikring af 20. december 1946 og artikel 1b i forbundslov om invalideforsikring af 19. juni 1959, som omhandler frivillig forsikring inden for disse forsikringsgrene for schweiziske statsborgere med bopæl i en medlemsstat, der ikke er omfattet af aftalen, finder anvendelse på personer, der er bosat uden for Schweiz, og som er statsborgere i de øvrige stater, som er omfattet af aftalen, samt på flygtninge og statsløse, der er bosat i disse stater, når disse personer tilmelder sig den frivillige forsikring senest et år efter den dag, hvor de er ophørt med at være forsikret efter alderdoms-, efterladte- og invalideforsikringsordningen efter en forsikringsperiode uden afbrydelser på mindst fem år.
2. Når en person ophører med at være forsikret efter den schweiziske alderdoms-, efterladte- og invalideforsikringsordning efter en forsikringsperiode uden afbrydelser på mindst fem år, har den pågældende ret til at fortsætte forsikringen med arbejdsgiverens samtykke, hvis vedkommende er beskæftiget i en medlemsstat, som ikke er omfattet af aftalen, for en arbejdsgiver i Schweiz, og hvis vedkommende indgiver ansøgning herom inden seks måneder efter at være ophørt med at være forsikret.

3. Tvungen forsikring under den schweiziske sygeforsikringsordning og muligheder for fritagelse
- a) følgende personer, som ikke er bosat i Schweiz, er omfattet af schweizisk lovgivning om tvungen forsikring under den schweiziske sygeforsikringsordning:
- i) personer, der er omfattet af schweizisk lovgivning i henhold til forordningens afsnit II
 - ii) personer, for hvem Schweiz skal afholde udgifterne til ydelserne i henhold til forordningens artikel 24, 25 og 26
 - iii) personer, der oppebærer ydelser ved arbejdsløshed fra den schweiziske forsikring
 - iv) personer, som er familiemedlemmer til de under i) og iii) nævnte personer eller til en arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende, som er bosat i Schweiz, og som er omfattet af den schweiziske sygeforsikringsordning, undtagen hvis disse familiemedlemmer er bosat i en af følgende stater: Danmark, Spanien, Ungarn, Portugal eller Sverige
 - v) personer, som er familiemedlemmer til de under ii) nævnte personer eller til en pensionist, som er bosat i Schweiz, og som er omfattet af den schweiziske sygeforsikringsordning, undtagen hvis disse familiemedlemmer er bosat i en af følgende stater: Danmark, Portugal eller Sverige.

Ved udtrykket familiemedlem forstås enhver, der defineres som familiemedlem i henhold til lovgivningen i bopælsstaten

- b) de personer, der er omhandlet i litra a) kan efter ansøgning blive fritaget for at være omfattet af den tvungne forsikring, hvis og i al den tid de er bosat i en af følgende medlemsstater, og kan dokumentere, at de er forsikret mod sygdom i den pågældende stat: Tyskland, Frankrig, Italien, Østrig og, for så vidt angår de personer, der er omhandlet i litra a), nr. iv) og v), Finland, og for så vidt angår de personer, der er omhandlet i litra a), nr. ii), Portugal.

Den i litra b) omhandlede ansøgning:

- a) skal indgives inden tre måneder efter det tidspunkt, hvor den pågældende har pligt til at blive forsikret i Schweiz; når ansøgningen i begrundede tilfælde indgives efter denne frist, får fritagelsen virkning fra det tidspunkt, hvor forsikringspligten indtræder
- b) gælder alle familiemedlemmer, der er bosat i den samme stat.

4. Såfremt en person, som i henhold til forordningens afsnit II er omfattet af schweizisk lovgivning, ved anvendelsen af punkt 3, litra b), for så vidt angår sygdomsforsikring, er omfattet af lovgivningen i en anden stat, som er omfattet af denne aftale, afholder den schweiziske institution for forsikring mod arbejdsulykker og erhvervssygdomme samt ulykkestilfælde og den kompetente institution for sygeforsikring hver især halvdelen af udgifterne til naturalydelser ved ulykkestilfælde, når der består krav på naturalydelser over for begge institutioner. Selv hvor en sygeforsikringsinstitution i bopælslandet er forpligtet til at udrede ydelser i anledning af en arbejdsulykke eller erhvervssygdom eller et ulykkestilfælde på vej til eller fra arbejde, afholder den schweiziske institution for forsikring mod arbejdsulykker og erhvervssygdomme samt ulykkestilfælde alene disse udgifter.
5. Personer, der er beskæftiget, men som ikke er bosat i Schweiz, og som er omfattet af den lovbestemte forsikring i deres bopælsland i henhold til punkt 3, litra b), samt deres familiemedlemmer, er omfattet af bestemmelserne i forordningens artikel 19 under et ophold i Schweiz.
6. Ved anvendelsen af forordningens artikel 18, 19, 20 og 27 i Schweiz afholder den kompetente forsikringsinstitution samtlige fakturerede udgifter.
7. De perioder med dagpengeforsikring, som er blevet tilbagelagt efter forsikringen i en anden medlemsstat, som er omfattet af aftalen, tages i betragtning med henblik på at mindske eller fjerne et eventuelt forbehold i dagpengeforsikringen i tilfælde af sygdom eller moderskab, når den pågældende tilmelder sig en schweizisk assurandør inden tre måneder efter udmeldelsen af den udenlandske forsikring.

8. En arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende, som ikke længere er omfattet af schweizisk lovgivning om invalideforsikring, og som på grund af et ulykkestilfælde eller sygdom har været nødsaget til at ophøre med sin erhvervsmæssige beskæftigelse i Schweiz, som har været hans eksistensgrundlag, anses for omfattet af denne forsikring med henblik på erhvervelse af ret til revalideringsforanstaltninger indtil udbetalingen af en invalidepension, og mens disse foranstaltninger finder sted, såfremt vedkommende ikke påbegynder en anden erhvervsmæssig beskæftigelse uden for Schweiz."

I forbindelse med aftalen læses forordning (EF) nr. 883/2004 med følgende tilpasning:

I artikel 77, stk. 2, og artikel 78 forstås henvisningen til fællesskabsbestemmelserne om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling og fri udveksling af personoplysninger for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning.

2. 32019 R 0500: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/500 af 25. marts 2019 om indførelse af beredskabsforanstaltninger inden for koordinering af de sociale sikringsordninger efter Det Forenede Kongeriges udtræden af Unionen (EUT L 85 I af 27.3.2019, s. 35).

3. 32009 R 0987: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 af 16. september 2009 om de nærmere regler til gennemførelse af forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger (EUT L 284 af 30.10.2009, s. 1), som ændret ved:
- 32010 R 1244: Kommissionens forordning (EU) nr. 1244/2010 af 9. december 2010 (EUT L 338 af 22.12.2010, s. 35),
 - 32012 R 0465: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 465/2012 af 22. maj 2012 (EUT L 149 af 8.6.2012, s. 4),
 - 32012 R 1224: Kommissionens forordning (EU) nr. 1224/2012 af 18. december 2012 (EUT L 349 af 19.12.2012, s. 45),
 - 32013 R 1372: Kommissionens forordning (EU) nr. 1372/2013 af 19. december 2013 (EUT L 346 af 20.12.2013, s. 27),
 - 32014 R 1368: Kommissionens forordning (EU) nr. 1368/2014 af 17. december 2014 (EUT L 366 af 20.12.2014, s. 15), berigtiget ved EUT L 288 af 22.10.2016, s. 58
 - 32017 R 0492: Kommissionens forordning (EU) 2017/492 af 21. marts 2017 (EUT L 76 af 22.3.2017, s. 13).

I forbindelse med aftalen foretages følgende tilpasninger af forordning (EF) nr. 987/2009:

Følgende tekst tilføjes til bilag 1:

"Aftale mellem Schweiz og Portugal af 25. maj 2016 om modregning af fordringer

Aftale mellem Schweiz og Grækenland af 15. november 2017 om modregning af fordringer i forbindelse med naturalydelse i henhold til forordning (EØF) nr. 1408/71 og (EØF) nr. 574/72 og forordning (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009

Aftale mellem Schweiz og Italien af 27. februar 2023 om modregning af fordringer.

I forbindelse med aftalen læses forordning (EF) nr. 987/2009 med følgende tilpasning:

I artikel 3, stk. 3, forstås henvisningen til fællesskabsbestemmelserne om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling og fri udveksling af personoplysninger for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning.

4. 31971 R 1408: Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT L 149 af 5.7.1971, s. 2), senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 592/2008 (EUT L 177 af 4.7.2008, s. 1), som gældende mellem Schweiz og medlemsstaterne før ikrafttrædelsen af Det Blandede Udvalgs afgørelse 1/2012 af 31. marts 2012¹ og ved henvisninger i forordning (EF) nr. 883/2004 eller (EF) nr. 987/2009 eller vedrørende tidligere tilfælde.
5. 31972 R 0574: Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, som flytter inden for Fællesskabet (EFT L 74 af 27.3.1972, s. 1), senest ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 120/2009 (EUT L 39 af 10.2.2009, s. 2), som gældende mellem Schweiz og medlemsstaterne før ikrafttrædelsen af Det Blandede Udvalgs afgørelse 1/2012 af 31. marts 2012² og ved henvisninger i forordning (EF) nr. 883/2004 eller (EF) nr. 987/2009 eller vedrørende tidligere tilfælde.

¹ Afgørelse nr. 1/2012 vedtaget af Det Blandede Udvalg, der er nedsat i henhold til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side, om fri bevægelighed for personer af 31. marts 2012 om erstatning af bilag II til denne aftale om koordinering af sociale sikringsordninger. (EUT L 103 af 13.4.2012, s. 51).

² Afgørelse nr. 1/2012 vedtaget af Det Blandede Udvalg, der er nedsat i henhold til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side, om fri bevægelighed for personer af 31. marts 2012 om erstatning af bilag II til denne aftale om koordinering af sociale sikringsordninger. (EUT L 103 af 13.4.2012, s. 51).

A.2 RETSAKTER, SOM DE KONTRAHERENDE PARTER SKAL TAGE BEHØRIGT HENSYN TIL

1. 32010 D 0424(01): Afgørelse nr. A1 af 12. juni 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger om indførelse af en dialog- og forligsprocedure om dokumenters gyldighed, fastlæggelse af, hvilken lovgivning der skal anvendes, og tilkendegivelse af ydelser i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 1).
2. 32010 D 0424(02): Afgørelse nr. A2 af 12. juni 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger om fortolkning af artikel 12 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 om den lovgivning, der finder anvendelse på udstationerede arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, som midlertidigt er beskæftiget uden for den kompetente stat (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 5).
3. 32010 D 0608(01): Afgørelse nr. A3 af 17. december 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger om sammenlægning af uafbrudte udstationeringsperioder tilbagelagt i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 (EUT C 149 af 8.6.2010, s. 3).
4. 32014 D 0520(03): Afgørelse nr. E4 af 13. marts 2014 om overgangsperioden fastsat i artikel 95 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 (EUT C 152 af 20.5.2014, s. 21).

5. 32017 D 0719(01): Afgørelse nr. E5 af 16. marts 2017 om praktiske retningslinjer for overgangsperioden for den i artikel 4 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 omhandlede elektroniske dataudveksling (EUT C 233 af 19.7.2017, s. 3).
6. 32018 D 1004: (02): Afgørelse nr. E6 af 19. oktober 2017 om fastlæggelsen af, hvornår en elektronisk meddelelse i juridisk forstand anses for leveret i systemet til elektronisk udveksling af oplysninger om social sikring (Electronic Exchange of Social Security Information (EESSI)) (EUT C 355 af 4.10.2018, s. 5).
7. 32020 D 0306: (01): Afgørelse nr. E7 af 27. juni 2019 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger om praktiske regler for samarbejde og dataudveksling, indtil den elektroniske udveksling af oplysninger vedrørende socialsikring (EESSI) er gennemført fuldt ud i medlemsstaterne (EUT C 73 af 6.3.2020, s. 5).
8. 32024 D 06842: Afgørelse nr. E8 af 14. marts 2024 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikkerhedsordninger om fastsættelse af en procedure for forvaltning af ændringer vedrørende de nærmere bestemmelser for de organer, der er omhandlet i artikel 1 i forordning (EF) nr. 883/2004, og som er opført i det elektroniske register, der indgår i EESSI. (EUT C, C/2024/6842, 12.11.2024)
9. 32010 D 0424(04): Afgørelse nr. F1 af 12. juni 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger om fortolkning af artikel 68 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 om samtidig ret til familieydelse. (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 11).

10. 32016 D 0211(05): Afgørelse nr. F2 af 23. juni 2015 om udveksling af data mellem institutioner med henblik på tildeling af familieydelse (EUT C 52 af 11.2.2016, s. 11).
11. 32019 D 0626(01): Afgørelse nr. F3 af 19. december 2018 om fortolkningen af artikel 68 i forordning (EF) nr. 883/2004 vedrørende metoden til beregning af det forskelsbetingede supplement (EUT C 215 af 26.6.2019, s. 2).
12. 32010 D 0424(05): Afgørelse nr. H1 af 12. juni 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger om overgangen fra Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 og (EØF) nr. 574/72 til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 og anvendelsen af afgørelser og henstillinger fra Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 13).
13. 32010 D 0608(02): Afgørelse nr. H5 af 18. marts 2010 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger om samarbejde om bekæmpelse af svig og fejl inden for rammerne af Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 ved koordinering af sociale sikringsordninger (EUT C 149 af 8.6.2010, s. 5).
14. 32011 D 0212(01): Afgørelse nr. H6 af 16. december 2010 om anvendelsen af visse principper i forbindelse med sammenlægning af perioder i henhold til artikel 6 i forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger (EUT C 45 af 12.2.2011, s. 5).

15. 32021 D 0506: (01): Afgørelse nr. H11 af 9. december 2020 om udsættelse af fristerne i artikel 67 og 70 i forordning (EF) nr. 987/2009 samt i afgørelse nr. S9 på grund af covid-19-pandemien (EUT C 170 af 6.5.2021, s. 4).
16. 32022 D 0228: (01): Afgørelse nr. H12 af 19. oktober 2021 om den dato, der skal tages hensyn til ved fastsættelse af omregningskursen, som nævnt i artikel 90 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 (EUT C 93 af 28.2.2022, s. 6).
17. 32022 D 0810(01): Afgørelse Nr. H13 af 30. marts 2022 om sammensætningen af og virkemåden for så vidt angår revisionsudvalget under Den Administrative Kommissionen for Koordinering af Sociale Sikringsordninger (Teksten er relevant for EØS og for EU/CH-aftalen) (2022/C 305/03) (EUT C 305 af 10.8.2022, s. 4).
18. 32024 D 00594: Afgørelse nr. H14 af 21. juni 2023 om offentliggørelse af vejledningen om covid-19-pandemien, notatet om fortolkningen af anvendelsen af afsnit II i forordning (EF) nr. 883/2004 og artikel 67 og 70 i forordning (EF) nr. 987/2009 under covid-19-pandemien, vejledningen om telearbejde gældende for perioden mellem den 1. juli 2022 og den 30. juni 2023 og vejledningen om telearbejde gældende fra den 1. juli 2023 (EUT C/2024/594 af 11.1.2024).
19. 32024 D 06845: Afgørelse nr. H15 af 27. juni 2024 om virksomheden for og sammensætningen af Det Tekniske Udvalg for Databehandling under Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger (EUT C, C/2024/6845, 14.11.2024).

20. 32010 D 0424(07): Afgørelse nr. P1 af 12. juni 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger om fortolkning af artikel 50, stk. 4, artikel 58 og artikel 87, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 i forbindelse med tilkendelse af ydelser ved invaliditet, alderdom og dødsfald (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 21).
21. 32013 D 0927(01): Afgørelse nr. R1 af 20. juni 2013 om fortolkning af artikel 85 i forordning (EF) nr. 987/2009 (EUT C 279 af 27.9.2013, s. 11).
22. 32010 D 0424(08): Afgørelse nr. S1 af 12. juni 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger om det europæiske sygesikringskort (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 23).
23. 32010 D 0424(09): Afgørelse nr. S2 af 12. juni 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger om de tekniske specifikationer for det europæiske sygesikringskort (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 26).
24. 32010 D 0424(10): Afgørelse nr. S3 af 12. juni 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikkerhedsordninger om definitionen af de ydelser, der er omfattet af artikel 19, stk. 1, og artikel 27, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 og artikel 25, afsnit A, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 40).

25. 32010 D 0424(15): Afgørelse nr. S5 af 2. oktober 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikkerhedsordninger om fortolkningen af begrebet »naturalydelse« som defineret i artikel 1, litra va), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 i tilfælde af sygdom eller moderskab i henhold til artikel 17, 19, 20, 22, artikel 24, stk. 1, artikel 25, 26, artikel 27, stk. 1, 3, 4 og 5, artikel 28, 34 og artikel 36, stk. 1 og 2, i forordning (EF) nr. 883/2004 og om beregning af de ydelser, der skal refunderes i henhold til artikel 62, 63 og 64 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 54).
26. 32010 D 0427(02): Afgørelse nr. S6 af 22. december 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikkerhedsordninger om registreringen i bopælsmedlemsstaten i henhold til artikel 24 i forordning (EF) nr. 987/2009 og etableringen af fortegnelser i henhold til artikel 64, stk. 4, i forordning (EF) nr. 987/2009 (EUT C 107 af 27.4.2010, s. 6).
27. 32011 D 0906(01): Afgørelse nr. S8 af 15. juni 2011 om bevilling af proteser, større hjælpemidler og andre større naturalydelse i henhold til artikel 33 i forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger (EUT C 262 af 6.9.2011, s. 6).
28. 32014 D 0520(02): Afgørelse nr. S10 af 19. december 2013 om overgangen fra forordning (EØF) nr. 1408/71 og (EØF) nr. 574/72 til forordning (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 og anvendelsen af refusionsprocedurer (EUT C 152 af 20.5.2014, s. 16).

29. 32021 D 0618(01): Afgørelse nr. S11 af 9. december 2020 om procedurene for refusion i forbindelse med gennemførelsen af artikel 35 og 41 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 (EUT C 236 af 18.6.2021, s. 4).
30. 32025 D 01598: Afgørelse nr. S12 af 16. oktober 2024 om refusion af sundhedsydelser i forbindelse med overførsel af patienter til en anden medlemsstat i tilfælde af katastrofer med mange tilskadekomne (EUT C, C/2025/1598, 13.3.2025).
31. 32010 D 0424(11): Afgørelse nr. U1 af 12. juni 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikkerhedsordninger om artikel 54, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 angående familietillæg til ydelser ved arbejdsløshed (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 26).
32. 32010 D 0424(12): Afgørelse nr. U2 af 12. juni 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikkerhedsordninger om rækkevidden af artikel 65, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 angående ret til ydelser ved arbejdsløshed for andre fuldtidsledige end grænsearbejdere, som under deres seneste beskæftigelse eller selvstændige virksomhed var bosat i en anden medlemsstat end den kompetente medlemsstat (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 43).
33. 32010 D 0424(13): Afgørelse nr. U3 af 12. juni 2009 truffet af Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikkerhedsordninger om rækkevidden af udtrykket "delvis arbejdsløshed" i forbindelse med de i artikel 65, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 omhandlede arbejdsløse (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 45).

34. 32012 D 0225(01): Afgørelse nr. U4 af 13. december 2011 vedrørende procedurerne for refusion i henhold til artikel 65, stk. 6 og 7, i forordning (EF) nr. 883/2004 og artikel 70 i forordning (EF) nr. 987/2009 (EUT C 57 af 25.2.2012, s. 4).

A.3 RETSAKTER, SOM DE KONTRAHERENDE PARTER SKAL TAGE I BETRAGTNING

1. 32018 H 0529(01): Henstilling nr. A1 af 18. oktober 2017 om udstedelse af den attest, der er omhandlet i artikel 19, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 (EUT C 183 af 29.5.2018, s. 5).
2. 32013 H 0927(01): Henstilling nr. H1 af 19. juni 2013 om Gottardo-dommen, hvorefter rettigheder, som en stats egne statsborgere er omfattet af i henhold til en bilateral overenskomst om social sikring indgået mellem en medlemsstat og et tredjeland, også skal gælde for statsborgere fra andre medlemsstater (EUT C 279 af 27.9.2013, s. 13).
3. 32019 H 0429(01): Henstilling nr. H2 af 10. oktober 2018 om inkludering af elementer til verifikation i personbårne dokumenter, der er udstedt af en medlemsstats institution, og som viser en persons situation i forbindelse med anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 (EUT C 147 af 29.4.2019, s. 6).
4. 32012H0810(01) Henstilling nr. S1 af 15. marts 2012 fra Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger om de finansielle aspekter af tværnationale organdonationer fra levende donorer (EUT C 240 af 10.8.2012, s. 3).

5. 32014 H 0218(01): Henstilling nr. S2 af 22. oktober 2013 om ret til naturalydelser for forsikringstagere og deres familiemedlemmer under et ophold i et tredjeland i henhold til en bilateral overenskomst mellem den kompetente medlemsstat og tredjelandet (EUT C 46 af 18.2.2014, s. 8).
6. 32010 H 0424(02): Henstilling nr. U1 af 12. juni 2009 fra Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikkerhedsordninger om den lovgivning, der skal finde anvendelse på arbejdsløse, der udøver lønnet beskæftigelse eller selvstændig virksomhed på deltidsbasis i en anden medlemsstat end bopælslandet (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 49).
7. 32010 H 0424(03): Henstilling nr. U2 af 12. juni 2009 fra Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikkerhedsordninger om anvendelse af artikel 64, stk. 1, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 på arbejdsløse, som ledsager deres ægtefælle eller partner, der udøver lønnet beskæftigelse eller selvstændig virksomhed, til en anden medlemsstat end den kompetente stat (EUT C 106 af 24.4.2010, s. 51).

B. BESKYTTELSE AF SUPPLERENDE PENSIONSRETTIGHEDER

OMHANDLEDE RETSAKTER

1. 31998 L 0049: Rådets direktiv 98/49/EF af 29. juni 1998 om beskyttelse af supplerende pensionsrettigheder for arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, der flytter inden for Fællesskabet (EFT L 209 af 25.7.1998, s. 46).

2. 32014 L 0050: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/50/EU af 16. april 2014 om mindstekrav til fremme af arbejdskraftens mobilitet mellem medlemsstaterne gennem bedre muligheder for at optjene og bevare supplerende pensionsrettigheder (EUT L 128 af 30.4.2014, s. 1).

Direktivets bestemmelser gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasning:

Artikel 6, stk. 5: henvisningen til artikel 11 i direktiv 2003/41/EF gælder ikke for Schweiz.

Schweiz træffer de foranstaltninger, der er omhandlet i artikel 8 i direktiv 2014/50/EU senest den første dag i den 49. måned efter ændringsprotokollens ikrafttræden.

PROTOKOL I

til bilag II til aftalen

I. Arbejdsløshedsforsikring

Følgende regler finder anvendelse på arbejdstagere, som er statsborgere i Den Tjekkiske Republik, Republikken Estland, Republikken Letland, Republikken Litauen, Republikken Ungarn, Republikken Polen, Republikken Slovenien og Den Slovakiske Republik indtil 30. april 2011 og på arbejdstagere, som er statsborgere i Republikken Bulgarien og Rumænien indtil 31. maj 2016. De finder anvendelse på arbejdstagere, som er statsborgere i Republikken Kroatien indtil udgangen af det syvende år efter protokollens ikrafttræden for så vidt angår Republikken Kroatiens deltagelse.

1. For så vidt angår arbejdsløshedsforsikring for arbejdstagere, som har en opholdstilladelse af under et års varighed, gælder følgende ordning:
 - 1.1. Kun arbejdstagere, som har indbetalt bidrag i Schweiz i den i forbundslov om tvungen arbejdsløshedsforsikring og dagpenge i tilfælde af insolvens (loi fédérale sur l'assurance-chômage obligatoire et l'indemnité en cas d'insolvabilité — LACI)¹ fastsatte minimumsperiode, og som endvidere opfylder de øvrige betingelser for ret til arbejdsløshedsunderstøttelse, har ret til ydelser fra arbejdsløshedsforsikringen på de i loven fastsatte betingelser.

¹ På nuværende tidspunkt 12 måneder.

- 1.2. En del af de bidrag, som er blevet opkrævet for arbejdstagere, som ikke har indbetalt bidrag i en tilstrækkelig lang periode til at være berettiget til arbejdsløshedsunderstøttelse i Schweiz i overensstemmelse med punkt 1.1, overføres til deres hjemland ifølge de i punkt 1.3 fastsatte regler som tilskud til udgifterne til de ydelser, der udbetales til disse arbejdstagere ved fuldtidsledighed; disse arbejdstagere har således ikke ret til ydelser fra arbejdsløshedsforsikringen i Schweiz i tilfælde af fuldtidsledighed. De har dog ret til dagpenge under ledighed ved dårligt vejr og i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens. Ydelser ved fuldtidsledighed afholdes af hjemstaten, forudsat at arbejdstagerne stiller sig til rådighed for arbejdsformidlingen. Forsikringsperioder, der er tilbagelagt i Schweiz, medregnes, som om de var blevet tilbagelagt i hjemstaten.
- 1.3. Den bidragsandel, som er blevet opkrævet for arbejdstagere ifølge punkt 1.2, refunderes hvert år i overensstemmelse med følgende bestemmelser:
- a) disse arbejdstageres bidragsandel beregnes for hvert enkelt land på grundlag af det årlige antal beskæftigede arbejdstagere og gennemsnittet af de bidrag, der hvert år indbetales for hver enkelt arbejdstager (arbejdsgiver- og arbejdstagerbidrag)
 - b) en del af det således fastsatte beløb, som svarer til arbejdsløshedsunderstøttelsens procentvise andel af alle de øvrige under punkt 1.2 anførte ydelser, refunderes i arbejdstagernes hjemland, og Schweiz tilbageholder et beløb med henblik på senere ydelser¹

¹ Overførte bidrag for arbejdstagere, som gør brug af deres ret til arbejdsløshedsforsikring i Schweiz efter at have indbetalt bidrag i mindst 12 måneder – under flere ophold – fordelt over to år.

- c) Schweiz fremsender hvert år en opgørelse over de bidrag, som er blevet overført. Hjemstaterne kan, hvis de anmoder herom, få oplyst beregningsgrundlag og størrelsen af de overførsler, der er blevet foretaget. Hjemstaterne oplyser hvert år Schweiz om antallet af personer, der har oppebåret ydelser ved arbejdsløshed i henhold til punkt 1.2.

2. Hvis en medlemsstat, der er omfattet af denne ordning, har problemer som følge af, at overførselsordningen bortfalder, eller såfremt Schweiz har problemer med sammenlægningsordningen, kan problemerne forelægges Det Blandede Udvalg af en af de kontraherende parter.

II. Bistandstillæg

Ydelserne til ubemidlede, der ydes i henhold til den schweiziske forbundslov om invalideforsikring af 19. juni 1959 og forbundslov om alderdoms- og efterladteforsikring af 20. december 1946 som ændret den 8. oktober 1999 tilkendes kun, hvis den pågældende er bosat i Schweiz.

III. Anvendelse af forordning (EF) nr. 883/2004 på de udvidede sikrede ydelser

Schweiz anvender forordning (EF) nr. 883/2004 på den udvidede ordning under forbundsloven om fri overgang til erhvervsordninger vedrørende alderdoms-, efterladte- og invalideforsikringsordning af 17. december 1993 senest den første dag i den 49. måned efter ændringsprotokollens ikrafttræden.

PROTOKOL II

til bilag II til aftalen

SOM TAGER I BETRAGTNING, at det i artikel 33 i aftalen om Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab (i det følgende "udtrædelsesaftalen") fastsættes, at bestemmelserne i udtrædelsesaftalens anden del, afsnit III, finder anvendelse på statsborgere i Island, Fyrstendømmet Liechtenstein, Kongeriget Norge og Det Schweiziske Forbund, forudsat at disse lande har indgået og anvender tilsvarende aftaler med Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland, som finder anvendelse på unionsborgere, samt med Unionen, som finder anvendelse på statsborgere i Det Forenede Kongerige,

SOM TAGER I BETRAGTNING, at det i artikel 26b i aftalen mellem Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland og Det Schweiziske Forbund om borgerrettigheder efter Det Forenede Kongeriges udtræden af Den Europæiske Union og af aftalen om fri bevægelighed for personer fastsættes, at bestemmelserne i nævnte aftales afsnit III finder anvendelse på unionsborgere, forudsat at Unionen har indgået og anvender tilsvarende aftaler med Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland, som finder anvendelse på schweiziske statsborgere, samt med Schweiz, som finder anvendelse på statsborgere i Det Forenede Kongerige,

SOM ANERKENDER, at det er nødvendigt at sikre gensidig beskyttelse af socialsikringsrettigheder for statsborgere i Det Forenede Kongerige samt deres familiemedlemmer og efterladte, som ved overgangsperiodens udløb er eller har været i en grænseoverskridende situation, der involverer en eller flere af de kontraherende parter i aftalen om fri bevægelighed for personer og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland samtidigt,

ARTIKEL 1

Definitioner og henvisninger

1. Med henblik på denne protokol forstås ved:
 - a) "udtrædelsesaftalen": aftalen om Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab¹
 - b) "aftalen om borgerrettigheder": aftalen mellem Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland og Det Schweiziske Forbund om borgerrettigheder efter Det Forenede Kongeriges udtræden af Den Europæiske Union og af aftalen om fri bevægelighed for personer
 - c) "omfattede stater": EU-medlemsstaterne og Schweiz
 - d) "overgangsperiode": den overgangsperiode, der er omhandlet i udtrædelsesaftalens artikel 126
 - e) definitionerne i artikel 1 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004² og artikel 1 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009³.

¹ EUT L 29 af 31.1.2020, s. 7.

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger (EUT L 166 af 30.4.2004, s. 1, berigtiget ved EUT L 200 af 7.6.2004, s. 1).

³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 987/2009 af 16. september 2009 om de nærmere regler til gennemførelse af forordning (EF) nr. 883/2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger (EUT L 284 af 30.10.2009, s. 1).

2. Med henblik på denne protokol forstås alle henvisninger til medlemsstaterne og medlemsstaternes kompetente myndigheder i bestemmelser i EU-retten, som finder anvendelse i medfør af denne protokol, således, at de omfatter Det Forenede Kongerige og dets kompetente myndigheder.

ARTIKEL 2

Omfattede personer

1. Denne protokol finder anvendelse på følgende personer:
 - a) statsborgere i Det Forenede Kongerige, som er undergivet lovgivningen i en af de omfattede stater ved overgangsperiodens udløb, samt deres familiemedlemmer og efterladte
 - b) statsborgere i Det Forenede Kongerige, der bor i en af de omfattede stater og er undergivet lovgivningen i Det Forenede Kongerige ved overgangsperiodens udløb, samt deres familiemedlemmer og efterladte
 - c) personer, der ikke er omfattet af litra a) eller b), men som er statsborgere i Det Forenede Kongerige og har lønnet beskæftigelse eller udøver selvstændig virksomhed i en eller flere af de omfattede stater ved overgangsperiodens udløb, og som i medfør af afsnit II i forordning (EF) nr. 883/2004 er undergivet lovgivningen i Det Forenede Kongerige, samt deres familiemedlemmer og efterladte
 - d) statsløse personer og flygtninge bosiddende i en af de omfattede stater eller i Det Forenede Kongerige, som befinder sig i en af de situationer, der er beskrevet i litra a)-c), samt deres familiemedlemmer og efterladte.

2. De personer, der er omhandlet i stk. 1, er omfattet, så længe de uden afbrydelse befinder sig i en af de i dette stykke beskrevne situationer, der involverer både en af de omfattede stater og Det Forenede Kongerige samtidigt.
3. Denne protokol finder også anvendelse på statsborgere i Det Forenede Kongerige, som ikke eller ikke længere er omfattet af en af de situationer, der er omhandlet i denne artikels stk. 1, men som er omfattet af udtrædelsesaftalens artikel 10 eller artikel 10 i aftalen om borgerrettigheder, samt deres familiemedlemmer og efterladte.
4. De i stk. 3 nævnte personer er omfattet, så længe de i henhold til udtrædelsesaftalens artikel 13 eller artikel 12 i aftalen om borgerrettigheder fortsat har ret til ophold i en af de omfattede stater eller i henhold til udtrædelsesaftalens artikel 24 eller 25 eller artikel 20 i aftalen om borgerrettigheder har ret til at arbejde i den stat, hvor de arbejder.
5. Når der i nærværende artikel henvises til familiemedlemmer og efterladte, er de pågældende personer kun omfattet af denne protokol, i det omfang de afleder rettigheder og forpligtelser i denne egenskab i henhold til forordning (EF) nr. 883/2004.

ARTIKEL 3

Regler om koordinering af social sikring

1. Reglerne og målene i aftalens artikel 8 og i nærværende bilag, samt forordninger (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 finder anvendelse på de personer, der er omfattet af denne protokol.

2. De omfattede stater tager behørigt hensyn til afgørelserne og henstillingerne fra Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger, der er oprettet under Europa-Kommissionen ved forordning (EF) nr. 883/2004 ("Den Administrative Kommission"), som opført i dette bilags del A.

ARTIKEL 4

Særlige situationer, der er omfattet

1. Følgende regler finder anvendelse i følgende situationer i det i denne artikel fastsatte omfang, for så vidt som de vedrører personer, som ikke eller ikke længere er omfattet af artikel 2:
 - a) statsborgere i Det Forenede Kongerige samt statsløse personer og flygtninge bosiddende i Det Forenede Kongerige, som er undergivet lovgivningen i en af de omfattede stater inden overgangsperiodens udløb, samt deres familiemedlemmer og efterladte er omfattet af denne protokol med henblik på medregning og sammenlægning af forsikrings- eller beskæftigelsesperioder, perioder med selvstændig virksomhed eller bopælsperioder, herunder rettigheder og forpligtelser, der følger af sådanne perioder, jf. forordning (EF) nr. 883/2004; med henblik på sammenlægningen af perioder tages der hensyn til perioder, der er tilbagelagt både før og efter overgangsperioden, jf. forordning (EF) nr. 883/2004

- b) reglerne i artikel 20 og 27 i forordning (EF) nr. 883/2004 finder fortsat anvendelse på statsborgere i Det Forenede Kongerige samt statsløse personer og flygtninge bosiddende i Det Forenede Kongerige, som inden overgangsperiodens udløb havde anmodet om tilladelse til at få et planlagt sundhedsbehandlingsforløb i henhold til forordning (EF) nr. 883/2004, indtil behandlingen er afsluttet. De tilhørende procedurer for refusion finder ligeledes anvendelse selv efter behandlingens ophør. Sådanne personer og ledsagere har tilsvarende ret til at rejse ind i og ud af behandlingsstaten i overensstemmelse med udtrædelsesaftalens artikel 14 og artikel 13 i aftalen om borgerrettigheder
- c) reglerne i artikel 19 og 27 i forordning (EF) nr. 883/2004 finder fortsat anvendelse på statsborgere i Det Forenede Kongerige samt statsløse personer og flygtninge bosiddende i Det Forenede Kongerige, som er omfattet af forordning (EF) nr. 883/2004, og som ved overgangsperiodens udløb er på et ophold i en omfattet stat eller i Det Forenede Kongerige, indtil opholdets ophør. De tilhørende procedurer for refusion finder ligeledes anvendelse selv efter opholdets eller behandlingens ophør
- d) reglerne i artikel 67, 68 og 69 i forordning (EF) nr. 883/2004 finder fortsat anvendelse på tildeling af de familieydelse, som statsborgere i Det Forenede Kongerige samt statsløse personer og flygtninge bosiddende i Det Forenede Kongerige har ret til ved overgangsperiodens udløb, når de er undergivet lovgivningen i Det Forenede Kongerige og har familiemedlemmer, der er bosiddende i en af de omfattede stater ved overgangsperiodens udløb, så længe betingelserne deri er opfyldt
- e) i situationerne i dette stykkes litra d) gælder for enhver person, der ved overgangsperiodens udløb har rettigheder som familiemedlem i henhold til forordning (EF) nr. 883/2004, såsom afledte rettigheder til naturalydelser ved sygdom, at nævnte forordning og de tilsvarende bestemmelser i forordning (EF) nr. 987/2009 fortsat finder anvendelse, så længe betingelserne deri er opfyldt.

2. Bestemmelserne i afsnit III, kapitel 1, i forordning (EF) nr. 883/2004 for så vidt angår ydelser ved sygdom finder anvendelse på personer, som modtager ydelser i henhold til stk. 1, litra a).

Nærværende stykke finder tilsvarende anvendelse på familieydelser i henhold til artikel 67, 68 og 69 i forordning (EF) nr. 883/2004.

ARTIKEL 5

Refusion, inddrivelse og modregning

Bestemmelserne i forordning (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 om refusion, inddrivelse og modregning finder fortsat anvendelse i forbindelse med begivenheder, for så vidt som de vedrører personer, der ikke er omfattet af artikel 2, som:

- a) indtraf inden overgangsperiodens udløb, eller
- b) indtræffer efter overgangsperiodens udløb og vedrører personer, der var omfattet af artikel 2 eller 4, da begivenheden indtraf.

ARTIKEL 6

Retlig udvikling og tilpasning

1. Uanset bestemmelserne i stk. 3 forstås henvisninger i denne protokol til forordning (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 eller bestemmelser deri som henvisninger til retsakter eller bestemmelser, der er integreret i aftalen, som den finder anvendelse på den sidste dag i overgangsperioden.

2. Hvis forordning (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 ændres eller erstattes efter overgangsperiodens udløb, forstås henvisninger til disse forordninger i nærværende protokol som henvisninger til disse forordninger som ændret eller erstattet, jf. de retsakter, der er opført i bilag I, del II, til udtrædelsesaftalen for så vidt angår Unionen og bilag I, del II, til aftalen om borgerrettigheder for så vidt angår Schweiz.

3. Forordning (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009 forstås med henblik på denne protokol således, at de omfatter de tilpasninger, der er opført i bilag I, del III, til udtrædelsesaftalen for så vidt angår Unionen og bilag I, del III, til aftalen om borgerrettigheder for så vidt angår Schweiz.

4. Med henblik på denne protokol får de ændringer og tilpasninger, der er omhandlet i stk. 2 og 3, virkning dagen efter den dato, hvor de tilsvarende ændringer og tilpasninger af bilag I til udtrædelsesaftalen eller bilag I til aftalen om borgerrettigheder får virkning, alt efter hvilken dato der er den seneste."

GENSIDIG ANERKENDELSE AF FAGLIGE KVALIFIKATIONER

Ændringer af bilag III til aftalen

Bilag III til aftalen erstattes af følgende:

"BILAG III

GENSIDIG ANERKENDELSE AF FAGLIGE KVALIFIKATIONER

(Eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser)

AFSNIT 1

INDLEDNING

Med henblik på anvendelse af denne aftales artikel 2-9 finder de i dette bilags afsnit 2 opførte EU-retsakter anvendelse med forbehold af princippet om dynamisk tilpasning, jf. artikel 5 i den institutionelle protokol, samt med forbehold af de undtagelser, der er anført i nævnte artikels stk. 7.

Medmindre andet er fastsat ved tekniske tilpasninger, gælder EU-medlemsstaternes rettigheder og forpligtelser som fastsat i de EU-retsakter, der er integreret i dette bilag, også for Schweiz. Dette gælder under fuld overholdelse af den institutionelle protokol til denne aftale.

Bestemmelserne i de retsakter, der er opført i afsnit 2, i henhold til hvilke medlemsstaterne skal videregive oplysninger til andre medlemsstater eller til Kommissionen, gælder også for Schweiz, jf. dog artikel 16 i den institutionelle protokol til denne aftale og medmindre er fastsat i de tekniske tilpasninger. Når disse oplysninger er relateret til overvågning eller håndhævelse meddeler Schweiz disse oplysninger via Det Blandede Udvalg.

AFSNIT 2

OMHANDLEDE RETSAKTER

1. 32005 L 0036: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF af 7. september 2005 om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer (EUT L 255 af 30.9.2005, s. 22),

som ændret ved:

- Rådets direktiv 2006/100/EF af 20. november 2006 om tilpasning af visse direktiver vedrørende frie personbevægelser på grund af Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse (EUT L 363 af 20.12.2006, s. 141),

- Kommissionens forordning (EU) nr. 213/2011 af 3. marts 2011 om ændring af bilag II og V til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer (EUT L 59 af 4.3.2011, s. 4),
- Meddelelse fra Kommissionen – Meddelelse om faglige sammenslutninger eller organisationer, der er anført i bilag I til direktiv 2005/36/EF, og som opfylder betingelserne i artikel 3, stk. 2 (EUT C 111 af 15.5.2009, s. 1),
- Meddelelse fra Kommissionen – Meddelelse om faglige sammenslutninger eller organisationer, der er anført i bilag I til direktiv 2005/36/EF, og som opfylder betingelserne i artikel 3, stk. 2 (EUT C 182 af 23.6.2011, s. 1),
- Akt om Republikken Kroatiens tiltrædelsesvilkår samt om tilpasning af traktaten om Den Europæiske Union, traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab (EUT L 112 af 24.4.2012, s. 10),
- Rådets direktiv 2013/25/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse (EUT L 158 af 10.6.2013, s. 368),
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/55/EU af 20. november 2013 om ændring af direktiv 2005/36/EF om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer og forordning (EU) nr. 1024/2012 om det administrative samarbejde ved hjælp af informationssystemet for det indre marked (EUT L 354 af 28.12.2013, s. 132),

- Kommissionens delegerede afgørelse (EU) 2016/790 af 13. januar 2016 om ændring af bilag V til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF for så vidt angår uddannelsesbeviser og benævnelser for uddannelser (EUT L 134 af 24.5.2016, s. 135),
- Kommissionens delegerede afgørelse (EU) 2017/2113 af 11. september 2017 om ændring af bilag V til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF for så vidt angår uddannelsesbeviser og benævnelser for uddannelser (EUT L 317 af 1.12.2017, s. 119),
- Kommissionens delegerede afgørelse (EU) 2019/608 af 16. januar 2019 om ændring af bilag V til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF for så vidt angår uddannelsesbeviser og benævnelser for uddannelser (EUT L 104 af 15.4.2019, s. 1),
- Kommissionens delegerede afgørelse (EU) 2020/548 af 23. januar 2020 om ændring af bilag V til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF for så vidt angår uddannelsesbeviser og benævnelser for uddannelser (EUT L 131 af 24.4.2020, s. 1),
- Kommissionens delegerede afgørelse (EU) 2021/2183 af 25. august 2021 om ændring af bilag V til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF for så vidt angår uddannelsesbeviser og benævnelser for uddannelser (EUT L 444 af 10.12.2021, s. 16),
- Kommissionens delegerede afgørelse (EU) 2023/2383 af 23. maj 2023 om ændring og berigtigelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF for så vidt angår uddannelsesbeviser og benævnelser for uddannelser (EUT L 2383, 9.10.2023, s. 1),

- Kommissionens delegerede direktiv (EU) 2024/782 af 4. marts 2024 om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF for så vidt angår mindstekravene til uddannelse for erhvervene sygeplejerske med ansvar for den almene sundheds- og sygepleje, tandlæge og farmaceut (EUT L, 2024/782, 31.5.2024),
- Kommissionens delegerede afgørelse (EU) 2024/1395 af 5. marts 2024 om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF for så vidt angår uddannelsesbeviser og benævnelser for uddannelser (EUT L, 2024/1395, 31.5.2024).

berigtiget ved:

- Berigtigelse til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF af 7. september 2005 om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer (EUT L 93 af 4.4.2008, s. 28),
- Berigtigelse til Rådets direktiv 2006/100/EF af 20. november 2006 om tilpasning af visse direktiver vedrørende frie personbevægelser på grund af Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse (EUT L 177 af 8.7.2015, s. 60).

Direktivets bestemmelser gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) i direktivets bilag V, punkt 5.1.1, tilføjes følgende tekst:

"Land	Uddannelsesbevis	Udstedende organ	Certifikat, der ledsager uddannelsesbeviset	Referencedato
Schweiz	Eidgenössisches Arztdiplom Diplôme fédéral de médecin Diploma federale di medico	Eidgenössisches Departement des Innern Département fédéral de l'intérieur Dipartimento federale dell'interno		1. juni 2002"

- b) i direktivets bilag V, punkt 5.1.2, tilføjes følgende tekst:

"Land	Uddannelsesbevis	Udstedende organ	Referencedato
Schweiz	Diplom als Facharzt Diplôme de médecin spécialiste Diploma di medico specialista	Eidgenössisches Departement des Innern und Verbindung der Schweizer Ärztinnen und Ärzte (FMH) / Schweizerische Institut für ärztliche Weiter- und Fortbildung (SIWF) Département fédéral de l'intérieur et Fédération des médecins suisses (FMH) / Institut suisse pour la formation médicale postgraduée et continue (ISFM) Dipartimento federale dell'interno e Federazione dei medici svizzeri (FMH) / Istituto svizzero per la formazione medica (ISFM)	1. juni 2002"

c) i direktivets bilag V, punkt 5.1.3, tilføjes følgende tekst:

"Land	Titel
Anæstesiologi Uddannelsens mindstevarighed: 3 år	
Schweiz	Anästhesiologie Anesthésiologie Anestesiologia

Land	Titel
Kirurgi Uddannelsens mindstevarighed: 5 år	
Schweiz	Chirurgie Chirurgie Chirurgia

Land	Titel
Neurokirurgi eller kirurgiske nervesygdomme Uddannelsens mindstevarighed: 5 år	
Schweiz	Neurochirurgie Neurochirurgie Neurochirurgia

Land	Titel
Obstetrik og gynækologi Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Gynäkologie und Geburtshilfe Gynécologie et obstétrique Ginecologia e ostetricia

Land	Titel
Intern medicin Uddannelsens mindstevarighed: 5 år	
Schweiz	Allgemeine Innere Medizin Médecine interne générale Medicina interna generale

Land	Titel
Oftalmologi Uddannelsens mindstevarighed: 3 år	
Schweiz	Ophthalmologie Ophtalmologie Oftalmologia

Land	Titel
Oto-rhino-laryngologi eller øre-næse-halssygdomme Uddannelsens mindstevarighed: 3 år	
Schweiz	Oto-Rhino-Laryngologie Oto-rhino-laryngologie Otorinolaringoiatria

Land	Titel
Pædiatri eller sygdomme hos børn Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Kinder- und Jugendmedizin Pédiatrie Pediatria

Land	Titel
Medicinske lungesygdomme Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Pneumologie Pneumologie Pneumologia

Land	Titel
Urologi Uddannelsens mindstevarighed: 5 år	
Schweiz	Urologie Urologie Urologia

Land	Titel
Ortopædisk kirurgi Uddannelsens mindstevarighed: 5 år	
Schweiz	Orthopädische Chirurgie und Traumatologie des Bewegungsapparates Chirurgie orthopédique et traumatologie de l'appareil locomoteur Chirurgia ortopedica e traumatologia dell'apparato locomotore

Land	Titel
Patologisk anatomi Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Pathologie Pathologie Patologia

Land	Titel
Neurologi Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Neurologie Neurologie Neurologia

Land	Titel
Psykiatri Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Psychiatrie und Psychotherapie Psychiatrie et psychothérapie Psichiatria e psicoterapia

Land	Titel
Diagnostisk radiologi eller røntgenundersøgelse Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Radiologie Radiologie Radiologia

Land	Titel
Onkologi Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Radio-Onkologie/Strahlentherapie Radio-oncologie/radiothérapie Radio-oncologia/radioterapia

Land	Titel
Plastikkirurgi Uddannelsens mindstevarighed: 5 år	
Schweiz	Plastische, Rekonstruktive und Ästhetische Chirurgie Chirurgie plastique, reconstructive et esthétique Chirurgia plastica, ricostruttiva ed estetica

Land	Titel
Thoraxkirurgi eller brysthulens kirurgiske sygdomme Uddannelsens mindstevarighed: 5 år	
Schweiz	Thoraxchirurgie ¹ Chirurgie thoracique Chirurgia toracica

Land	Titel
Hjertekirurgi Uddannelsens mindstevarighed: 5 år	
Schweiz	Herz- und thorakale Gefässchirurgie; Chirurgie cardiaque et vasculaire thoracique Chirurgia del cuore e dei vasi toracici

¹ Uddannelsesprogrammet af 1. januar 2015 blev akkrediteret den 31. august 2018. Indehavere af en tilsvarende specialisering, som blev udstedt inden akkrediteringsdatoen, modtager et nyt uddannelsesbevis som speciallæge uden yderligere krav med en opdateret udstedelsesdato.

Land	Titel
Karkirurgi eller kirurgiske blodkarsygdomme Uddannelsens mindstevarighed: 5 år	
Schweiz	Gefäßschirurgie ¹ Chirurgie vasculaire Chirurgia vascolare

Land	Titel
Børnekirurgi Uddannelsens mindstevarighed: 5 år	
Schweiz	Kinderchirurgie Chirurgie pédiatrique Chirurgia pediatrica

Land	Titel
Kardiologi Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Kardiologie Cardiologie Cardiologia

Land	Titel
Medicinsk gastroenterologi eller medicinske mave-tarmsygdomme Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Gastroenterologie Gastroentérologie Gastroenterologia

¹ Uddannelsesprogrammet af 1. januar 2015 blev akkrediteret den 31. august 2018. Indehavere af en tilsvarende specialisering, som blev udstedt inden akkrediteringsdatoen, modtager et nyt uddannelsesbevis som speciallæge uden yderligere krav med en opdateret udstedelsesdato.

Land	Titel
Reumatologi Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Rheumatologie Rhumatologie Reumatologia

Land	Titel
Hæmatologi eller blodsygdomme Uddannelsens mindstevarighed: 3 år	
Schweiz	Hämatologie Hématologie Ematologia

Land	Titel
Medicinsk endokrinologi eller medicinske hormonsygdomme Uddannelsens mindstevarighed: 3 år	
Schweiz	Endokrinologie/Diabetologie Endocrinologie/diabétologie Endocrinologia/diabetologia

Land	Titel
Fysioterapi Uddannelsens mindstevarighed: 3 år	
Schweiz	Physikalische Medizin und Rehabilitation Médecine physique et réadaptation Medicina fisica e riabilitazione

Land	Titel
Dermato-venerologi eller hud- og kønssygdomme Uddannelsens mindstevarighed: 3 år	
Schweiz	Dermatologie und Venerologie Dermatologie et vénéréologie Dermatologia e venerologia

Land	Titel
Tropemedicin Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Tropen- und Reisemedizin Médecine tropicale et médecine des voyages Medicina tropicale e medicina di viaggio

Land	Titel
Børne- og ungdomspsykiatri Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Kinder- und Jugendpsychiatrie und -psychotherapie Psychiatrie et psychothérapie d'enfants et d'adolescents Psichiatria e psicoterapia infantile e dell'adolescenza

Land	Titel
Nefrologi eller medicinske nyresygdomme Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Nephrologie Néphrologie Nefrologia

Land	Titel
Infektionsmedicin Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Infektiologie Infectiologie Malattie infettive

Land	Titel
Samfundsmedicin Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Prävention und Gesundheitswesen Prévention et santé publique Prevenzione e salute pubblica

Land	Titel
Klinisk farmakologi Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Klinische Pharmakologie und Toxikologie Pharmacologie et toxicologie cliniques Farmacologia e tossicologia clinica

Land	Titel
Arbejdsmedicin Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Arbeitsmedizin Médecine du travail Medicina del lavoro

Land	Titel
Medicinsk allergologi eller medicinske overfølsomhedssygdomme Uddannelsens mindstevarighed: 3 år	
Schweiz	Allergologie und klinische Immunologie Allergologie et immunologie clinique Allergologia e immunologia clinica

Land	Titel
Klinisk fysiologi og nuklearmedicin Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Nuklearmedizin Médecine nucléaire Medicina nucleare

Land	Eksamensbevisets titel
Kæbe-ansigtskirurgi (grunduddannelse som læge) Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Mund-, Kiefer- und Gesichtschirurgie Chirurgie orale et maxillo-faciale Chirurgia oro-maxillo-facciale

Land	Titel
Medicinsk onkologi Uddannelsens mindstevarighed: 5 år	
Schweiz	Medizinische Onkologie Oncologie médicale Oncologia medica

Land	Titel
Medicinsk genetik Uddannelsens mindstevarighed: 4 år	
Schweiz	Medizinische Genetik Génétique médicale Genetica medica'

d) i direktivets bilag V, punkt 5.1.4, tilføjes følgende tekst:

"Land	Uddannelsesbevis	Titel	Referencedato
Schweiz	Diplom als praktischer Arzt/praktische Ärztin Diplôme de médecin praticien Diploma di medico generico	Praktischer Arzt/Praktische Ärztin Médecin praticien Medico generico	1. juni 2002"

e) i direktivets bilag V, punkt 5.2.2, tilføjes følgende tekst:

"Land	Uddannelsesbevis	Udstedende organ	Titel	Referencedato
Schweiz	1. Diplomerte Pflegefachfrau, diplomierter Pflegefachmann Infirmière diplômée et infirmier diplômé Infermiera diplomata e infermiere diplomato	Schulen, die staatlich anerkannte Bildungsgänge durchführen Écoles qui proposent des filières de formation reconnues par l'État Scuole che propongono dei cicli di formazione riconosciuti dallo Stato	Pflegefachfrau, Pflegefachmann Infirmière, infirmier Infermiera, infermiere	1. juni 2002

"Land	Uddannelsesbevis	Udstedende organ	Titel	Referencedato
	2. Bachelor of Science in nursing	Schulen, die staatlich anerkannte Bildungsgänge durchführen Écoles qui proposent des filières de formation reconnues par l'État Scuole che propongono dei cicli di formazione riconosciuti dallo Stato	Pflegefachfrau, Pflegefachmann Infirmière, infirmier Infermiera, infermiere	30. september 2011
	3. Diplomierte Pflegefachfrau HF, diplomierter Pflegefachmann HF Infirmière diplômée ES, infirmier diplômé ES Infermiera diplomata SSS, infermiere diplomato SSS	Höhere Fachschulen, die staatlich anerkannte Bildungsgänge durchführen Écoles supérieures qui proposent des filières de formation reconnues par l'État Scuole specializzate superiori che propongono dei cicli di formazione riconosciuti dallo Stato	Pflegefachfrau, Pflegefachmann Infirmière, infirmier Infermiera, infermiere	1. juni 2002"

f) i direktivets bilag V, punkt 5.3.2, tilføjes følgende tekst:

"Land	Uddannelsesbevis	Udstedende organ	Certifikat, der ledsager uddannelsesbeviset	Titel	Referencedato
Schweiz	Eidgenössisches Zahnarztdiplom Diplôme fédéral de médecin-dentiste Diploma federale di medico-dentista	Eidgenössisches Departement des Innern Département fédéral de l'intérieur Dipartimento federale dell'interno		Zahnarzt Médecin-dentiste Medico-dentista	1. juni 2002"

g) i direktivets bilag V, punkt 5.3.3, tilføjes følgende tekst:

"Ortodonti			
Land	Uddannelsesbevis	Udstedende organ	Referencedato
Schweiz	Diplom für Kieferorthopädie Diplôme fédéral d'orthodontiste Diploma di ortodontista	Eidgenössisches Departement des Innern und Schweizerische Zahnärzte-Gesellschaft (SSO) / Büro für zahnmedizinische Weiterbildung (BZW) Département fédéral de l'intérieur et Société suisse d'odonto-stomatologie (SSO) / Bureau pour la formation postgrade en médecine dentaire (BZW) Dipartimento federale dell'interno e Società Svizzera di Odontologia e Stomatologia (SSO) / Ufficio per la formazione post-laurea in odontoiatria (BZW)	1. juni 2002

Mundkirurgi			
Land	Uddannelsesbevis	Udstedende organ	Referencedato
Schweiz	Diplom für Oralchirurgie Diplôme fédéral de chirurgie orale Diploma di chirurgia orale	Eidgenössisches Departement des Innern und Schweizerische Zahnärzte-Gesellschaft (SSO) / Büro für zahnmedizinische Weiterbildung (BZW) Département fédéral de l'intérieur et Société suisse d'odonto-stomatologie (SSO) / Bureau pour la formation postgrade en médecine dentaire (BZW) Dipartimento federale dell'interno e Società Svizzera di Odontologia e Stomatologia (SSO) / Ufficio per la formazione post-laurea in odontoiatria (BZW)	30. april 2004"

h) i direktivets bilag V, punkt 5.4.2, tilføjes følgende tekst:

"Land	Uddannelsesbevis	Udstedende organ	Certifikat, der ledsager uddannelsesbeviset	Referencedato
Schweiz	Eidgenössisches Tierarztdiplom Diplôme fédéral de vétérinaire Diploma federale di veterinario	Eidgenössisches Departement des Innern Département fédéral de l'intérieur Dipartimento federale dell'interno		1. juni 2002"

i) i direktivets bilag V, punkt 5.5.2, tilføjes følgende tekst:

"Land	Uddannelsesbevis	Udstedende organ	Titel	Referencedato
Schweiz	1. Diplomierte Hebamme Sage-femme diplômée Levatrice diplomata	Schulen, die staatlich anerkannte Bildungsgänge durchführen Écoles qui proposent des filières de formation reconnues par l'État Scuole che propongono dei cicli di formazione riconosciuti dallo Stato	Hebamme Sage-femme Levatrice	1. juni 2002
	2. [Bachelor of Science [Name of the UAS] in Midwifery] "Bachelor of Science HES-SO de Sage- femme" (Bachelor of Science HES-SO in Midwifery) "Bachelor of Science BFH Hebamme" (Bachelor of Science BFH in Midwifery) "Bachelor of Science ZFH Hebamme" (Bachelor of Science ZHAW in Midwifery)	Schulen, die staatlich anerkannte Bildungsgänge durchführen Écoles qui proposent des filières de formation reconnues par l'État Scuole che propongono dei cicli di formazione riconosciuti dallo Stato	Hebamme Sage-femme Levatrice	1. juni 2002"

j) i direktivets bilag V, punkt 5.6.2, tilføjes følgende tekst:

"Land	Uddannelsesbevis	Udstedende organ	Certifikat, der ledsager uddannelsesbeviset	Referencedato
Schweiz	Eidgenössisches Apothekerdiplom Diplôme fédéral de pharmacien Diploma federale di farmacista	Eidgenössisches Departement des Innern Département fédéral de l'intérieur Dipartimento federale dell'interno		1. juni 2002"

k) i direktivets bilag V, punkt 5.7.1, tilføjes følgende tekst:

"Land	Uddannelsesbevis	Udstedende organ	Certifikat, der ledsager uddannelsesbeviset	Akademisk referenceår
Schweiz	Master of Science in Architecture – Diploma di architetto (Arch. Dipl. USI)	Accademia di Architettura dell'Università della Svizzera Italiana		2002-2003
	Master of Arts BFH/HES-SO en architecture, Master of Arts BFH/HES-SO in Architecture	Haute école spécialisée de Suisse occidentale (HES-SO) together with Berner Fachhochschule (BFH)		2007-2008
	Master of Arts BFH/HES-SO in Architektur, Master of Arts BFH/HES-SO in Architecture	Haute école spécialisée de Suisse occidentale (HES-SO) together with Berner Fachhochschule (BFH)		2007-2008
	Master of Arts FHNW in Architektur	Fachhochschule Nordwestschweiz FHNW		2007-2008

"Land	Uddannelsesbevis	Udstedende organ	Certifikat, der ledsager uddannelsesbeviset	Akademisk referenceår
	Master of Arts FHZ in Architektur	Fachhochschule Zentralschweiz (FHZ)		2007-2008
	Master of Arts ZFH in Architektur	Zürcher Fachhochschule (ZFH), Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften (ZHAW), Departement Architektur, Gestaltung und Bauingenieurwesen		2007-2008
	Master of Science MSc in Architecture, Architecte (arch. Dipl). EPF)	École Polytechnique Fédérale de Lausanne		2007-2008
	Master of Science ETH in Architektur, MSc ETH Arch	Eidgenössische Technische Hochschule Zurich		2007-2008"

l) i direktivets bilag VI tilføjes følgende tekst:

"Land	Uddannelsesbevis	Akademisk referenceår
Schweiz	1. Diploma di Architetto	1996-1997
	2. Master of Arts/Science in Architecture – Diploma di Architetto	2000-2001
	3. Dipl. Arch. ETH, arch. dipl. EPF, arch. dipl. PF	2004-2005
	4. Architecte diplômé EAUG	2004-2005
	5. Architekt REG A Architecte REG A Architetto REG A	2004-2005"

2. 31977 L 0249: Rådets direktiv 77/249/EØF af 22. marts 1977 om lettelse med henblik på den faktiske gennemførelse af advokaters fri udveksling af tjenesteydelser (EFT L 78 af 26.3.1977, s. 17),

som ændret ved:

- 1 1979 H: Akt vedrørende vilkårene for Den Helleniske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af traktaterne (EFT L 291 af 19.11.1979, s. 91),
- 1 1985 I: Akt vedrørende vilkårene for kongeriget Spaniens og republikken Portugals tiltrædelse og tilpasningerne af traktaterne (EFT L 302 af 15.11.1985, s. 23),
- Rådets afgørelse 95/1/EF, Euratom, EKSF, af 1. januar 1995 om tilpasning af retsakterne vedrørende nye medlemsstaters tiltrædelse af Den Europæiske Union (EFT L 1 af 1.1.1995, s. 1),
- 1 2003 T: Akt vedrørende vilkårene for Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union, vedtaget den 16. april 2003 (EUT L 236 af 23.9.2003, s. 33),
- 32006 L 0100: Rådets direktiv 2006/100/EF af 20. november 2006 om tilpasning af visse direktiver vedrørende frie personbevægelser på grund af Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse (EUT L 363 af 20.12.2006, s. 141),

- 32013 L 0025: Rådets direktiv 2013/25/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse (EUT L 158 af 10.6.2013, s. 368).

I forbindelse med denne aftale foretages der følgende tilpasning af direktiv 77/249/EØF:

i artikel 1, stk. 2, tilføjes følgende tekst:

"Schweiz:

Advokat, Rechtsanwalt, Anwalt, Fürsprecher, Fürsprech

Avocat

Avvocato".

3. 31998 L 0005: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/5/EF af 16. februar 1998 om lettelse af adgangen til varig udøvelse af advokaterhvervet i en anden medlemsstat end den, hvor beskikkelsen er opnået (EFT L 77 af 14.3.1998, s. 36), som ændret ved:
 - 1 2003 T: Akt vedrørende vilkårene for Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union, vedtaget den 16. april 2003 (EUT L 236 af 23.9.2003, s. 33),

- 32006 L 0100: Rådets direktiv 2006/100/EF af 20. november 2006 om tilpasning af visse direktiver vedrørende frie personbevægelser på grund af Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse (EUT L 363 af 20.12.2006, s. 141),
- 32013 L 0025: Rådets direktiv 2013/25/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse (EUT L 158 af 10.6.2013, s. 368).

I forbindelse med denne aftale foretages der følgende tilpasning af direktiv 98/5/EF:

i artikel 1, stk. 2, litra a), tilføjes følgende:

"Schweiz:

Advokat, Rechtsanwalt, Anwalt, Fürsprecher, Fürsprech

Avocat

Avvocato".

4. 31974 L 0556: Rådets direktiv 74/556/EØF af 4. juni 1974 om de nærmere regler for overgangsforanstaltninger for virksomhed inden for handel med og distribution af giftige stoffer og virksomhed, der medfører erhvervsmæssig anvendelse af disse stoffer, herunder formidlervirksomhed (EFT L 307 af 18.11.1974, s. 1).

5. 319s74 L 0557: Rådets direktiv 74/557/EØF af 4. juni 1974 om gennemførelse af etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser for selvstændig virksomhed og formidlervirksomhed inden for handel med og distribution af giftige stoffer (EFT L 307 af 18.11.1974, s. 5), som ændret ved:
- Rådets afgørelse 95/1/EF, Euratom, EKSF, af 1. januar 1995 om tilpasning af retsakterne vedrørende nye medlemsstaters tiltrædelse af Den Europæiske Union (EFT L 1 af 1.1.1995, s. 1),
 - 1 2003 T: Akt vedrørende vilkårene for Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union, vedtaget den 16. april 2003 (EUT L 236 af 23.9.2003, s. 33),
 - 32006 L 0101: Rådets direktiv 2006/0101/EF af 20. november 2006 om tilpasning af direktiv 73/239/EØF, 74/557/EØF og 2002/83/EF vedrørende fri udveksling af tjenesteydelser på grund af Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse (EUT L 363 af 20.12.2006, s. 238),
 - 32013 L 0025: Rådets direktiv 2013/25/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse (EUT L 158 af 10.6.2013, s. 368).

I forbindelse med denne aftale foretages der følgende tilpasning af direktiv 74/557/EØF:

I Schweiz:

Alle de produkter og giftige stoffer, der er opført i forbundsloven om beskyttelse mod farlige stoffer og produkter (samling af forbundslove (CC 813.1), herunder især dem, der er omhandlet i tilknyttede dekreter (CC 813) og miljøgiftige stoffer (CC 814 812.31, 814 812.32 og 814 812.33).

6. 31986 L 0653: Rådets direktiv 86/653/EØF af 18. december 1986 om samordning af medlemsstaternes lovgivning om selvstændige handelsagenter (EFT L 382 af 31.12.1986, s. 17).
7. 32015 R 0983: Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2015/983 af 24. juni 2015 om proceduren for udstedelse af det europæiske erhvervspas og anvendelsen af advarselsordningen i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF (EUT L 159 af 25.6.2015, s. 27).
8. 32018 L 0958: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/958 af 28. juni 2018 om en proportionalitetstest forud for vedtagelse af ny regulering af erhverv (EUT L 173 af 9.7.2018, s. 25)
9. 32019 R 0907: Kommissionens delegerede forordning (EU) 2019/907 af 14. marts 2019 om fastsættelse af en fælles uddannelsestest for skiinstruktører i henhold til artikel 49b i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer (EUT L 145 af 4.6.2019, s. 7).

10. 32023 D 0423: Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2023/423 af 24. februar 2023 om et pilotprojekt til gennemførelse af bestemmelser om administrativt samarbejde vedrørende lovregulerede erhverv i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF og (EU) 2018/958 ved hjælp af informationssystemet for det indre marked og integrere databasen for lovregulerede erhverv i dette system (EUT L 61 af 27.2.2023, s. 62).
11. 32012 R 1024: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1024/2012 af 25. oktober 2012 om administrativt samarbejde via informationssystemet for det indre marked og om ophævelse af Kommissionens beslutning 2008/49/EF (EUT L 316 af 14.11.2012, s. 1), som ændret ved:
- 32013 L 0055: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/55/EU af 20. november 2013 (EUT L 354 af 28.12.2013, s. 132),
 - 32014 L 0060: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/60/EU af 15. maj 2014 (EUT L 159 af 28.5.2014, s. 1), berigtiget ved EUT L 147 af 12.6.2015, s. 24,
 - 32014 L 0067: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/67/EU af 15. maj 2014 (EUT L 159 af 28.5.2014, s. 11),
 - 32016 R 1191: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/1191 af 6. juli 2016 (EUT L 200 af 26.7.2016, s. 1),
 - 32016 R 1628: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/1628 af 14. september 2016 (EUT L 252 af 16.9.2016, s. 53), berigtiget ved EUT L 231 af 6.9.2019, s. 29,

- 32018 R 1724: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1724 af 2. oktober 2018 (EUT L 295 af 21.11.2018, s. 1),
- 32020 L 1057: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2020/1057 af 15. juli 2020 (EUT L 249 af 31.7.2020, s. 49),
- 32020 R 1055: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/1055 af 15. juli 2020 (EUT L 249 af 31.7.2020, s. 17).

Schweiz anvender informationssystemet for det indre marked (IMI) som et tredjeland til udveksling af oplysninger, herunder personoplysninger, med IMI-aktører i Unionen med henblik på at gennemføre administrative samarbejdsprocedurer hvor det er relevant i forbindelse med denne aftale.

I forbindelse med denne aftale anser Kommissionen fortsat Schweiz for at yde passende beskyttelse af personoplysninger som omhandlet i artikel 23, stk. 1, litra c), i forordning (EU) nr. 1024/2012, så længe beslutning 2000/518/EF¹ er i kraft.

Schweiz anvender IMI-systemet til at gennemføre procedurer for administrativt samarbejde som defineret i artikel 4a-4e, artikel 8, artikel 21a, artikel 50 samt artikel 56 og 56a i direktiv 2005/36/EF som ændret ved direktiv 2013/55/EU i overensstemmelse med de principper og nærmere bestemmelser for udveksling som fastsat i disse artikler.

¹ Kommissionens beslutning af 26 juli 2000 i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF vedrørende tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet for personoplysninger i Schweiz, herunder eventuelle ændringer heraf.

Bestemmelserne i forordning (EU) 1024/2012 gælder i forbindelse med denne aftale med følgende tilpasninger:

- a) i artikel 5, første punktum, forstås henvisningen til direktiv 95/46/EF for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning
- b) artikel 8, stk. 1, litra e), finder ikke anvendelse på Schweiz
- c) i artikel 9, stk. 5, for så vidt angår Schweiz erstattes ordene "EU-retten" med ordene "EU-retten som integreret i denne aftale"
- d) i artikel 10, stk. 1, erstattes ordene "i overensstemmelse med den nationale lovgivning eller EU-lovgivningen" for så vidt angår Schweiz med ordene "i overensstemmelse med schweizisk lovgivning"
- e) i artikel 16, stk. 1 og 2, forstås henvisninger til direktiv 95/46/EF for så vidt angår Schweiz som henvisninger til den relevante nationale lovgivning
- f) i artikel 17, stk. 4, forstås henvisningen til direktiv 95/46/EF for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning
- g) i artikel 18, stk. 1, forstås henvisningen til direktiv 95/46/EF for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning
- h) i artikel 20 forstås henvisningen til direktiv 95/46/EF for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning

- i) i artikel 21:
 - i) forstås henvisningen i stk. 1 til direktiv 95/46/EF for så vidt angår Schweiz som en henvisning til den relevante nationale lovgivning
 - ii) finder stk. 3 ikke anvendelse
 - j) artikel 25 finder ikke anvendelse
 - k) artikel 26, stk. 1, sammenholdes med artikel 13 i den institutionelle protokol til denne aftale."
-

PROTOKOL
OM SEKUNDÆRBOLIGER I DANMARK

De kontraherende parter er enige om, at protokol nr. 32 om ejendomserhvervelse i Danmark, der er knyttet til traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, også finder anvendelse på denne aftale for så vidt angår schweiziske statsborgeres erhvervelse af sekundærboliger i Danmark.

PROTOKOL
OM ERHVERVELSE AF FAST EJENDOM I MALTA

Køb af ejendom på de maltesiske øer er omfattet af lov om udlændinges erhvervelse af fast ejendom (Kapitel 246 i Maltas lovsamling).

I loven fastsættes følgende:

- a) en schweizisk statsborger kan købe fast ejendom i Malta:
 - (1) hvis ejendommen skal bruges som primær bopæl, eller hvis vedkommende har haft ophold og boet i Malta i mere end fem år, eller hvis ejendommen skal bruges til erhvervsmæssige formål, gælder der ingen restriktioner
 - (2) hvis ejendommen skal bruges som sekundær bopæl, og vedkommende ikke har opholdt sig i Malta i en periode på fem år, skal der indhentes en tilladelse til erhvervelse af fast ejendom, og vedkommende er underlagt betingelserne i lov om udlændinges erhvervelse af fast ejendom, herunder kravet om en minimumspris på 174 274 EUR for lejligheder og 300 619 EUR for huse (minimumspriserne tilpasses årligt på grundlag af boligindekset som fastsat i bekendtgørelse om prisindekset for fast ejendom [afledt lov 246.08 i Maltas lovsamling]). Et sådant køb kræver ikke, at vedkommende har opholdsret i Malta
- b) schweiziske statsborgere kan i overensstemmelse med den relevante nationale lovgivning på et hvilket som helst tidspunkt også oprette primær bopæl i Malta. Når den pågældende ophører med at have primær bopæl i Malta, har vedkommende ikke pligt til at skille sig af med ejendom, der blev købt til primærbolig

- c) schweiziske statsborgere, der køber ejendom i særligt udpegede områder, jf. loven, (de udgør sædvanligvis en del af byfornyelsesprojekter) er ikke underlagt krav om at indhente tilladelse til at foretage købet, og der er heller ingen begrænsninger for så vidt angår antallet, brugen og værdien af de ejendomme, de må købe.

PROTOKOL
OM OPHOLDSTILLADELSER FOR FASTBOENDE UDLÆNDINGE

DEN EUROPÆISKE UNION, i det følgende benævnt "Unionen",

og

DET SCHWEIZISKE FORBUND, i det følgende benævnt "Schweiz",

er blevet enige om følgende:

1. Tildeling af opholdstilladelse for fastboende udlændinge er underlagt henholdsvis EU-retten i overensstemmelse med traktaterne og Schweiz' lovgivning og er ikke omfattet af aftalen om fri bevægelighed for personer (i det følgende benævnt "aftalen"). Den institutionelle protokol til aftalen finder derfor ikke anvendelse på denne protokol.
2. Hvis Schweiz og EU-medlemsstaterne tildeler hinandens statsborgere opholdstilladelse for fastboende udlændinge i henhold til de respektive love, der er omhandlet i stk. 1, anvendes reglerne på en ikkediskriminerende måde, navnlig for så vidt angår den krævede minimumsvarighed på fem års forudgående ophold.
3. De gældende regler i Unionen og Schweiz skal kunne sidestilles med hinanden hvad angår andre betingelser og krav, idet betingelserne og kravene henhører under henholdsvis Unionens kompetence i overensstemmelse med traktaterne og Schweiz.

4. Ovenstående berører ikke:

- a) reglerne om tidsubegrænset ophold i direktiv 2004/38/EF¹ og
- b) bestemmelser vedrørende tredjelandssstatsborgere i bilaterale aftaler, der allerede er indgået mellem en EU-medlemsstat og Schweiz, og som er gunstigere end de gældende regler i Unionen og Schweiz.

5. Uanset denne artikels stk. 1 finder artikel 10, stk. 1, 2 og 5, i den institutionelle protokol til aftalen anvendelse med de fornødne ændringer for tvister i forbindelse med punkt 2 og 3 i denne protokol. I disse tilfælde finder artikel 11 i den institutionelle protokol til aftalen anvendelse med de fornødne ændringer, bortset fra at der kun kan træffes forholdsmæssige kompensationsforanstaltninger inden for rammerne af aftalen.

Tillægget til den institutionelle protokol til aftalen om voldgiftsretten finder tilsvarende anvendelse, bortset fra artikel I.4, stk. 4, artikel III.4, stk. 3, andet punktum, artikel III.5, stk. 2, tredje punktum, artikel III.9 og artikel III.10, stk. 5.

¹ Direktiv 2004/38/EF (EUT L 158 af 30.4.2004, s. 77), som gældende i henhold til bilag I til aftalen.

INSTITUTIONEL PROTOKOL
TIL AFTALEN
MELLEM DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB OG DETS MEDLEMSSTATER
PÅ DEN ENE SIDE
OG DET SCHWEIZISKE FORBUND PÅ DEN ANDEN SIDE
OM FRI BEVÆGELIGHED FOR PERSONER

DEN EUROPÆISKE UNION, i det følgende benævnt "Unionen",

og

DET SCHWEIZISKE FORBUND, i det følgende benævnt "Schweiz",

SOM TAGER HENSYN til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer, der blev udfærdiget i Bruxelles den 21. juni 1999 (i det følgende benævnt "aftalen") og trådte i kraft den 1. juni 2002,

SOM TAGER HENSYN til protokollen til aftalen af 21. juni 1999 mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer for så vidt angår Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks deltagelse som kontraherende parter i medfør af deres tiltrædelse af Den Europæiske Union, som blev udfærdiget i Bruxelles den 26. oktober 2004 og trådte i kraft den 1. april 2006,

SOM TAGER HENSYN til protokollen til aftalen af 21. juni 1999 mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer for så vidt angår Republikken Bulgariens og Rumæniens deltagelse som kontraherende parter i medfør af deres tiltrædelse af Den Europæiske Union, som blev udfærdiget i Bruxelles den 27. maj 2008 og trådte i kraft den 1. juni 2009,

SOM TAGER HENSYN til protokollen til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer for så vidt angår Republikken Kroatiens deltagelse som kontraherende part i medfør af dets tiltrædelse af Den Europæiske Union, som blev udfærdiget i Bruxelles den 4. marts 2016 og trådte i kraft den 1. januar 2017,

SOM TAGER I BETRAGTNING, at de aftaler, som Unionen indgår, er bindende for EU-institutionerne og EU-medlemsstaterne; denne protokol gælder derfor for de kontraherende parter som fastsat i aftalen,

SOM TAGER I BETRAGTNING, at Unionen og Schweiz er bundet af en lang række bilaterale aftaler, der dækker forskellige områder, og som fastsætter specifikke rettigheder og forpligtelser, der i visse henseender svarer til dem, der er fastsat i Unionen,

SOM MINDER OM, at formålet med disse bilaterale aftaler er at øge Europas konkurrenceevne og skabe tættere økonomiske bånd mellem de kontraherende parter baseret på lighed, gensidighed og den overordnede balance mellem deres fordele, rettigheder og forpligtelser,

SOM ER BESLUTTET PÅ at styrke og uddybe Schweiz' deltagelse i Unionens indre marked på grundlag af de samme regler som dem, der gælder for det indre marked, samtidig med at deres egen og deres institutioners uafhængighed respekteres og, for så vidt angår Schweiz, at de principper, der følger af direkte demokrati, føderalisme og den sektorspecifikke karakter af landets deltagelse i det indre marked, ligeledes respekteres,

SOM BEKRÆFTER, at den schweiziske forbundsdomstol, alle andre schweiziske domstole, Unionens medlemsstaters domstole og Den Europæiske Unions Domstol bevarer deres kompetence til at fortolke aftalen i individuelle sager,

SOM ER BEVIDSTE OM at sikre ensartethed på de nuværende og fremtidige områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i,

ER BLEVET ENIGE OM FØLGENDE:

KAPITEL 1

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

ARTIKEL 1

Mål

1. Formålet med denne protokol er at garantere de kontraherende parter samt erhvervsdrivende og enkeltpersoner bedre retssikkerhed, ligebehandling og lige vilkår på de områder, der vedrører det indre marked, og som er omfattet af denne aftale.

2. Med henblik herpå fastsætter denne protokol nye institutionelle løsninger, der fremmer en løbende og afbalanceret styrkelse af de økonomiske forbindelser mellem de kontraherende parter. I overensstemmelse med folkeretlige principper indeholder denne protokol navnlig bestemmelser om institutionelle løsninger relateret til aftalen, som er fælles for de bilaterale aftaler, der er indgået eller skal indgås på områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i, uden at aftalens anvendelsesområde eller mål ændres, navnlig:

- a) proceduren for tilpasning af aftalen til de EU-retsakter, der er relevante for aftalen
- b) den ensartede fortolkning og anvendelse af aftalen og af de EU-retsakter, der er omhandlet deri
- c) overvågningen og anvendelsen af aftalen og
- d) proceduren for bilæggelse af tvister i forbindelse med aftalen.

ARTIKEL 2

Forhold til aftalen

- 1. Denne protokol samt bilaget og tillægget dertil udgør en integrerende del af aftalen.
- 2. De bestemmelser i aftalen, der ophæves ved denne protokol, er anført nedenfor:
 - a) artikel 16

b) artikel 17

c) artikel 19.

3. Henvisninger i aftalen til "Det Europæiske Fællesskab" eller til "Fællesskabet" gælder som henvisninger til Unionen.

ARTIKEL 3

Bilaterale aftaler på de områder, der vedrører det indre marked,
som Schweiz deltager i

1. Eksisterende og fremtidige bilaterale aftaler mellem Unionen og Schweiz på de områder, der vedrører det indre marked, og som Schweiz deltager i, betragtes som et sammenhængende hele, der sikrer afbalancerede rettigheder og forpligtelser mellem Unionen og Schweiz.

2. Aftalen udgør en bilateral aftale på et område, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i.

KAPITEL 2

TILPASNING AF AFTALEN TIL EU-RETSAKTER

ARTIKEL 4

Deltagelse i udarbejdelsen af EU-retsakter ("beslutningstagning")

1. Når Europa-Kommissionen (i det følgende benævnt "Kommissionen") udarbejder et forslag til EU-retsakt i overensstemmelse med traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (i det følgende benævnt "TEUF") på et område, der er omfattet af aftalen, underretter den Schweiz herom og hører uformelt Schweiz' eksperter på samme måde, som når den indhenter synspunkter fra eksperter fra EU-medlemsstaterne med henblik på udarbejdelsen af dens forslag.

Efter anmodning fra en associeret part afholdes der konsultationer i Det Blandede Udvalg.

På en af de kontraherende parter anmodning fører de på ny samråd i Det Blandede Udvalg på vigtige tidspunkter i fasen forud for Unionens vedtagelse af retsakten, i en løbende informationsudvekslings- og høringsproces.

2. Når Kommissionen i overensstemmelse med TEUF udarbejder delegerede retsakter vedrørende Unionens basisretsakter på et område, der er omfattet af aftalen, sikrer den, at Schweiz i videst muligt omfang deltager i udarbejdelsen af udkastene, og hører Schweiz' eksperter på samme grundlag, som når den hører EU-medlemsstaternes eksperter.

3. Når Kommissionen i overensstemmelse med TEUF udarbejder gennemførelsesretsakter vedrørende Unionens basisretsakter på et område, der er omfattet af aftalen, sikrer den, at Schweiz i videst muligt omfang deltager i udarbejdelsen af de udkast, som senere forelægges de udvalg, der bistår Kommissionen i udøvelsen af dennes gennemførelsesbeføjelser, og hører Schweiz' eksperter på samme grundlag, som den hører EU-medlemsstaternes eksperter.
4. Schweiz' eksperter inddrages i arbejdet i udvalg, der ikke er omfattet af stk. 2 og 3, når dette er nødvendigt for at sikre en korrekt anvendelse af aftalen. Det Blandede Udvalg udarbejder og ajourfører en liste over disse udvalg og, hvis det er relevant, andre udvalg med lignende karakteristika.
5. Denne artikel finder ikke anvendelse på EU-retsakter eller bestemmelser heri, der er omfattet af anvendelsesområdet for en undtagelse som omhandlet i artikel 5, stk. 7.

ARTIKEL 5

Integration af Unionens retsakter

1. For at garantere retssikkerheden og ensartetheden af lovgivningen på områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz i medfør af aftalen deltager i, sikrer Schweiz og Unionen, at EU-retsakter, der vedtages på et område, der er omfattet af aftalen, integreres heri så hurtigt som muligt efter vedtagelsen.

2. EU-retsakter, der er integreret i aftalen i overensstemmelse med stk. 4, udgør ved deres integration i aftalen en del af Schweiz' retsorden med forbehold af eventuelle tilpasninger, der vedtages ved en afgørelse af Det Blandede Udvalg.
3. Når Unionen vedtager en retsakt på et område, der er omfattet af aftalen, giver den gennem Det Blandede Udvalg hurtigst muligt Schweiz underretning herom. Efter anmodning fra en af de kontraherende parter udveksler Det Blandede Udvalg synspunkter herom.
4. Det Blandede Udvalg handler i overensstemmelse med stk. 1 ved så hurtigt som muligt at vedtage en afgørelse om ændring af bilag I-III til aftalen, herunder de nødvendige tilpasninger.
5. Uden at dette berører stk. 1 og 2 kan Det Blandede Udvalg, hvis det er nødvendigt for at sikre sammenhæng mellem aftalen og dens bilag som ændret i henhold til stk. 4, foreslå en revision af aftalen med henblik på de kontraherende parters godkendelse i overensstemmelse med deres interne procedurer.
6. Henvisninger i aftalen til EU-retsakter, der ikke længere er i kraft, gælder som henvisninger til den ophævelsesretsakt, der er integreret i bilaget til aftalen, med virkning fra ikrafttrædelsen af Det Blandede Udvalgs afgørelse om den tilsvarende ændring af bilaget til aftalen i henhold til stk. 4, medmindre andet er fastsat i nævnte afgørelse.
7. Forpligtelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse på EU-retsakter eller bestemmelser heri, der er omfattet af en undtagelse som følger:
 - artikel 5g [Forhåndsmeddelelsesfrist og kontrol]

- artikel 5h [Økonomiske garantier og sanktioner]
- artikel 5i [Bevis for selvstændig erhvervsvirksomhed]
- artikel 5j [Opretholdelse af beskyttelsesniveau]
- artikel 7b [Studerende]
- artikel 7e [Tidsubegrænset ophold]
- artikel 7f [Erhvervelse af fast ejendom]
- artikel 7g [Identitetskort]
- artikel 7h [Udsendelse]
- bilag II, Koordinering af sociale sikringsordninger, del II, Sektortilpasninger, punkt 1, litra a)-f).

8. Afgørelser truffet af Det Blandede Udvalg i henhold til artikel 4 træder straks i kraft, men under ingen omstændigheder før den dato, hvor den tilsvarende EU-retsakt finder anvendelse i Unionen, jf. dog artikel 6.

9. De kontraherende parter samarbejder i god tro under hele proceduren i denne artikel for at lette beslutningstagningen.

10. Unionen og Schweiz skal være opmærksomme på princippet om lige løn for lige arbejde samme sted og på Schweiz' system med dobbelt håndhævelse.

ARTIKEL 6

Schweiz' opfyldelse af forfatningsmæssige krav

1. Under den udveksling af synspunkter, der er omhandlet i artikel 5 stk. 3, underretter Schweiz Unionen om, hvorvidt Schweiz først skal opfylde visse forfatningsmæssige krav, før en afgørelse som omhandlet i artikel 5, stk. 4, bliver bindende.
2. Hvis den i artikel 5, stk. 4, omhandlede afgørelse først bliver bindende, efter at Schweiz opfylder forfatningsmæssige krav, har Schweiz en frist på højst to år fra datoen for den i stk. 1 omhandlede underretning, medmindre der indledes en folkeafstemningsprocedure, i hvilket tilfælde denne periode forlænges med et år.
3. Indtil Schweiz meddeler opfyldelsen af de forfatningsmæssige krav, anvender de kontraherende parter foreløbigt den i artikel 5, stk. 4, omhandlede afgørelse, medmindre Schweiz meddeler Unionen, at den foreløbige anvendelse af afgørelsen ikke er mulig, og begrundet dette.

Den foreløbige anvendelse kan under ingen omstændigheder finde sted før den dato, hvor den tilsvarende EU-retsakt finder anvendelse i Unionen.

4. Når de i stk. 1 omhandlede forfatningsmæssige krav er opfyldt, giver Schweiz straks Unionen meddelelse herom gennem Det Blandede Udvalg.

5. Afgørelsen træder i kraft på den dag, hvor den i stk. 4 omhandlede meddelelse gives, men under ingen omstændigheder før den dato, hvor den tilsvarende EU-retsakt finder anvendelse i Unionen.

KAPITEL 3

FORTOLKNING OG ANVENDELSE AF AFTALEN

ARTIKEL 7

Princippet om ensartet fortolkning

1. Med henblik på at nå målene i artikel 1 og i overensstemmelse med folkeretlige principper fortolkes og anvendes de bilaterale aftaler på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i, og de EU-retsakter, der er omhandlet i sådanne aftaler, ensartet på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i.

2. De EU-retsakter, der er omhandlet i aftalen, og, i det omfang deres anvendelse omfatter EU-retlige begreber, aftalens bestemmelser fortolkes og anvendes i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis forud for eller efter undertegnelsen af aftalen.

ARTIKEL 8

Princippet om effektiv og harmonisk anvendelse

1. Kommissionen og de kompetente schweiziske myndigheder samarbejder og bistår hinanden med at sikre tilsynet med anvendelsen af aftalen. De kan udveksle oplysninger om aktiviteterne i forbindelse med tilsynet med anvendelsen af aftalen. De kan udveksle synspunkter og drøfte spørgsmål af fælles interesse.
2. Hver kontraherende part træffer passende foranstaltninger til at sikre en effektiv og harmonisk anvendelse af aftalen på sit område.
3. Tilsynet med anvendelsen af aftalen føres i fællesskab af de kontraherende parter i Det Blandede Udvalg.

Hvis Kommissionen eller de kompetente schweiziske myndigheder får kendskab til et tilfælde af ukorrekt anvendelse, kan sagen indbringes for Det Blandede Udvalg med henblik på at finde en acceptabel løsning.

4. Kommissionen og de kompetente schweiziske myndigheder overvåger hver især den anden kontraherende parts anvendelse af aftalen. Proceduren i artikel 10 finder anvendelse.

I det omfang visse af EU-institutionernes tilsynskompetencer over for en kontraherende part er nødvendige for at sikre en effektiv og harmonisk anvendelse af aftalen, såsom undersøgelses- og beslutningsbeføjelser, skal disse fastsættes specifikt i aftalen.

ARTIKEL 9

Princippet om eksklusivitet

De kontraherende parter forpligter sig til ikke at indbringe tvister vedrørende fortolkningen eller anvendelsen af aftalen og de EU-retsakter, der er omhandlet deri, eller, hvor det er relevant, vedrørende aftalens overensstemmelse med en afgørelse vedtaget af Kommissionen på grundlag af aftalen, for andre tvistbilægelsesmekanismer end dem, der er fastsat i denne protokol.

ARTIKEL 10

Procedure i tilfælde af vanskeligheder med fortolkningen eller anvendelsen

1. I tilfælde af vanskeligheder med fortolkningen eller anvendelsen af aftalen eller af en EU-retsakt, der er omhandlet deri, fører de kontraherende parter samråd i Det Blandede Udvalg for at finde en løsning, der er acceptabel for begge parter. Med henblik herpå forelægges alle nyttige oplysninger for Det Blandede Udvalg, således at det kan foretage en detaljeret undersøgelse af situationen. Det Blandede Udvalg undersøger alle muligheder, der gør det muligt at opretholde aftalens korrekte funktion.
2. Hvis Det Blandede Udvalg ikke er i stand til at finde en løsning på det i stk. 1 omhandlede problem senest tre måneder efter den dato, hvor vanskeligheden blev forelagt det, kan hver af de kontraherende parter anmode om, at en voldgiftsret bilægger tvisten i overensstemmelse med reglerne i tillægget.

3. Hvis tvisten indebærer et spørgsmål om fortolkningen eller anvendelsen af en bestemmelse som omhandlet i artikel 7, stk. 2, og hvis fortolkningen af denne bestemmelse er relevant for tvistens afgørelse og nødvendig for, at voldgiftsretten kan træffe afgørelse, forelægger den dette spørgsmål for Den Europæiske Unions Domstol.

Hvis tvisten indebærer et spørgsmål om fortolkningen eller anvendelsen af en bestemmelse, der falder ind under anvendelsesområdet for en undtagelse fra forpligtelsen til dynamisk tilpasning, der er omhandlet i artikel 5, stk. 7, og hvis tvisten ikke omfatter fortolkning eller anvendelse af EU-retlige begreber, bilægger voldgiftsretten tvisten uden forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol.

4. Hvis voldgiftsretten forelægger et spørgsmål for Den Europæiske Unions Domstol i henhold til stk. 3 gælder følgende:

- a) Den Europæiske Unions Domstols afgørelse er bindende for voldgiftsretten og
- b) Schweiz har de samme rettigheder som medlemsstaterne og Unionens institutioner og er underlagt de samme procesregler ved Den Europæiske Unions Domstol med de fornødne ændringer.

5. Hver kontraherende part træffer alle nødvendige foranstaltninger for i god tro at efterkomme voldgiftsrettens afgørelse.

Den kontraherende part, der ifølge voldgiftsrettens afgørelse ikke har overholdt aftalen, underretter gennem Det Blandede Udvalg den anden kontraherende part om de foranstaltninger, den har truffet for at efterkomme voldgiftsrettens afgørelse.

6. De sikkerhedsforanstaltninger, der er fastsat i den fælles erklæring om nægtelse af social bistand og ophør af opholdsretten før erhvervelse af retten til tidsubegrænset ophold og den fælles erklæring om anmeldelse af ansættelse, der er knyttet som bilag til aftalen, tages i betragtning i god tro i forbindelse med bilæggelsen af de tvister, der indbringes for Det Blandede Udvalg.

Første afsnit finder anvendelse, så længe og i det omfang sikkerhedsforanstaltningerne er forenelige med de relevante EU-retsakter, som er integreret i aftalen. Sikkerhedsforanstaltningerne berører ikke anvendelsen af artikel 1 i denne protokol

ARTIKEL 11

Kompensationsforanstaltninger

1. Hvis den kontraherende part, der ifølge voldgiftsrettens afgørelse ikke har overholdt aftalen, ikke inden for en rimelig frist, der er fastsat i overensstemmelse med tillæggets artikel IV.2, stk. 6, underretter den anden kontraherende part om de foranstaltninger, den har truffet for at efterkomme voldgiftsrettens afgørelse, eller hvis den anden kontraherende part finder, at de meddelte foranstaltninger ikke er i overensstemmelse med voldgiftsrettens afgørelse, kan denne anden kontraherende part vedtage forholdsmæssige kompensationsforanstaltninger inden for rammerne af aftalen eller enhver anden bilateral aftale på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i (i det følgende benævnt "kompensationsforanstaltninger"), for at afhjælpe en potentiel ubalance. Den meddeler den kontraherende part, der ifølge voldgiftsrettens afgørelse ikke har overholdt aftalen, om kompensationsforanstaltningerne, som skal specificeres i meddelelsen. Disse kompensationsforanstaltninger får virkning tre måneder efter datoen for denne meddelelse.

2. Hvis Det Blandede Udvalg ikke inden for en måned fra datoen for meddelelsen af de påtænkte kompensationsforanstaltninger har truffet afgørelse om at suspendere, ændre eller annullere disse kompensationsforanstaltninger, kan hver af de kontraherende parter indbringe spørgsmålet om foranstaltningernes forholdsmæssighed til voldgift i overensstemmelse tillægget.
3. Voldgiftsretten træffer afgørelse inden for de frister, der er fastsat i artikel III.8, stk. 4, i tillægget.
4. Kompensationsforanstaltninger har ikke tilbagevirkende kraft. Navnlig skal enkeltpersoners og erhvervsdrivendes rettigheder og forpligtelser, som de har erhvervet inden kompensationsforanstaltningernes ikrafttræden, bevares.

ARTIKEL 12

Samarbejde mellem jurisdiktioner

1. For at fremme en ensartet fortolkning etablerer den schweiziske forbundsdomstol og Den Europæiske Unions Domstol en dialog og aftaler de nærmere bestemmelser herfor.
2. Schweiz har ret til at indgive processkrifter eller skriftlige bemærkninger til Den Europæiske Unions Domstol, når en domstol i en EU-medlemsstat forelægger et spørgsmål om fortolkningen af aftalen eller en bestemmelse i en EU-retsakt, som der henvises til deri, for Den Europæiske Unions Domstol med henblik på en præjudiciel afgørelse.

KAPITEL 4

ANDRE BESTEMMELSER

ARTIKEL 13

Finansielt bidrag

1. Schweiz bidrager til finansieringen af aktiviteter inden for rammerne af Unionens agenturer, informationssystemer og andre aktiviteter, der er anført i artikel 1 i bilaget, og som det har adgang til, i overensstemmelse med denne artikel og bilaget.

Det Blandede Udvalg kan vedtage en afgørelse om ændring af bilaget.

2. Unionen kan når som helst suspendere Schweiz' deltagelse i de aktiviteter, der er omhandlet i stk. 1, hvis Schweiz ikke overholder betalingsfristen i overensstemmelse med betalingsbetingelserne i artikel 2 i bilaget.

Hvis Schweiz ikke overholder en betalingsfrist, sender Unionen Schweiz en formel rykkerskrivelse. Hvis der ikke er foretaget fuld betaling senest 30 dage efter modtagelsen af den formelle rykkerskrivelse, kan Unionen suspendere Schweiz' deltagelse i den pågældende aktivitet.

3. Det finansielle bidrag har form af summen af:

a) et operationelt bidrag og

b) et deltagelsesgebyr.

4. Det finansielle bidrag har form af et årligt finansielt bidrag, som forfalder til betaling på de datoer, der er fastsat i de indkaldelser af bidrag, som Kommissionen har udsendt.

5. Det operationelle bidrag baseres på en fordelingsnøgle defineret som forholdet mellem Schweiz' bruttonationalprodukt (BNP) i markedspriser og Unionens BNP i markedspriser.

Med henblik herpå er de kontraherende parter BNP-opgørelser i markedspriser de seneste foreliggende opgørelser pr. 1. januar i det år, hvor den årlige betaling finder sted, som oplyst af Den Europæiske Unions Statistiske Kontor (Eurostat) under behørig hensyntagen til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om samarbejde om statistik, der blev udfærdiget i Luxembourg den 26. oktober 2004. Hvis den aftale ophører med at finde anvendelse, er Schweiz' BNP det, der er fastlagt på grundlag af data fra Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling.

6. Det operationelle bidrag for hvert EU-agentur beregnes ved at anvende fordelingsnøglen på det pågældende agenturs årlige vedtagne budget, der er opført på den eller de relevante EU-subsidiebudgetposter for det pågældende år, idet der for hvert agentur tages hensyn til eventuelle justerede operationelle bidrag som defineret i artikel 1 i bilaget.

Det operationelle bidrag til informationssystemerne og andre aktiviteter beregnes ved at anvende fordelingsnøglen på det relevante budget for det pågældende år som fastsat i dokumenterne til gennemførelse af budgettet, såsom arbejdsprogrammer eller kontrakter.

Alle referencebeløb baseres på forpligtelsesbevillinger.

7. Det årlige deltagelsesgebyr udgør 4 % af det årlige operationelle bidrag som beregnet i overensstemmelse med stk. 5 og 6.

8. Kommissionen giver Schweiz tilstrækkelige oplysninger om beregningen af det finansielle bidrag. Disse oplysninger gives under behørig hensyntagen til Unionens fortroligheds- og databeskyttelsesregler.

9. Alle finansielle bidrag fra Schweiz eller betalinger fra Unionen og beregningen af beløb, der forfalder til betaling eller modtages, foretages i euro.

10. Hvis denne protokols ikrafttræden ikke falder sammen med begyndelsen af et kalenderår, justeres Schweiz' operationelle bidrag for det pågældende år efter den metode og de betalingsbetingelser, der er fastsat i artikel 5 i bilaget.

11. Bilaget indeholder de detaljerede bestemmelser om anvendelsen af denne artikel.

12. Tre år efter denne protokols ikrafttræden og derefter hvert tredje år gennemgår Det Blandede Udvalg betingelserne for Schweiz' deltagelse, jf. artikel 1 i bilaget, og tilpasser dem, hvis det er relevant.

ARTIKEL 14

Henvisninger til områder

Når der i de EU-retsakter, der er integreret i aftalen, henvises til områderne "Den Europæiske Union", "EU", "Unionen", "fællesmarkedet" eller "det indre marked", skal disse henvisninger i forbindelse med aftalen forstås som henvisninger til de områder, som er omhandlet i aftalens artikel 24.

ARTIKEL 15

Henvisninger til statsborgere i EU-medlemsstaterne

Når der i de EU-retsakter, der er integreret i aftalen, henvises til statsborgere i EU-medlemsstaterne, skal disse henvisninger i forbindelse med aftalen forstås som henvisninger til statsborgere i EU-medlemsstaterne og Schweiz.

ARTIKEL 16

EU-retsakternes ikrafttræden og gennemførelse

Bestemmelser om ikrafttræden eller gennemførelse i de EU-retsakter, der er integreret i aftalen, er ikke relevante for aftalen.

Fristerne og datoerne for, hvornår Schweiz skal sætte EU-retsakter i kraft og gennemføre de afgørelser, der integrerer dem i aftalen, følger af artikel 5, stk. 8, og artikel 6, stk. 5, samt af bestemmelserne om overgangsordninger.

ARTIKEL 17

Henvisninger til, hvem EU-retsakter er rettet til

Bestemmelser om, at en EU-retsakt, der er integreret i aftalen, er rettet til EU-medlemsstaterne, er ikke relevante for aftalen.

KAPITEL 5

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL 18

Gennemførelse

1. De kontraherende parter træffer alle nødvendige generelle eller særlige foranstaltninger til at sikre, at de forpligtelser, aftalen fører med sig, opfyldes, og afstår fra alle foranstaltninger, der kunne bringe opfyldelsen af aftalens målsætninger i fare.

2. De kontraherende parter træffer alle de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre det tilsigtede resultat af de EU-retsakter, som der henvises til i aftalen, og afholder sig fra alle foranstaltninger, der kan bringe virkeliggørelsen af disse retsakters mål i fare.

ARTIKEL 19

Ikrafttræden

1. Denne protokol ratificeres eller godkendes af Unionen og Schweiz i overensstemmelse med deres egne procedurer. Unionen og Schweiz giver hinanden meddelelse om fuldførelsen af de interne procedurer, der er nødvendige for denne protokols ikrafttræden.

2. Denne protokol træder i kraft den første dag i den anden måned efter den sidste meddelelse vedrørende følgende retsakter:

- a) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer
- b) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart
- c) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart

- d) Protokol om statsstøtte til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart
- e) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om godstransport og personbefordring med jernbane og ad landevej
- f) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om godstransport og personbefordring med jernbane og ad landevej
- g) Protokol om statsstøtte til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om godstransport og personbefordring med jernbane og ad landevej
- h) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om handel med landbrugsprodukter
- i) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om gensidig anerkendelse af overensstemmelsesvurdering
- j) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om gensidig anerkendelse af overensstemmelsesvurdering
- k) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag til mindskelse af de økonomiske og sociale forskelle i Den Europæiske Union

- l) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om Det Schweiziske Forbunds deltagelse i EU-programmer
- m) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om vilkår og betingelser for Det Schweiziske Forbunds deltagelse i Den Europæiske Unions Agentur for Rumprogrammet.

ARTIKEL 20

Ændringer og opsigelse

1. Denne protokol kan på et hvilket som helst tidspunkt ændres ved aftale mellem Unionen og Schweiz.
2. Hvis aftalen opsiges i overensstemmelse med aftalens artikel 25, stk. 3, ophører denne protokol med at være i kraft på den dato, der er omhandlet i aftalens artikel 25, stk. 4.
3. De rettigheder og forpligtelser, som enkeltpersoner og økonomiske aktører har erhvervet i medfør af aftalen før den dato, hvor aftalen ophører med at være i kraft, berøres ikke af aftalens ophør. Unionen og Schweiz afgør ved fælles aftale, hvilke foranstaltninger der skal træffes med hensyn til rettigheder, der er ved at blive erhvervet.

Udfærdiget i [...] den [...] i to eksemplarer på bulgarsk, dansk, engelsk, estisk, finsk, fransk, græsk, irsk, italiensk, kroatisk, lettisk, litauisk, maltesisk, nederlandsk, polsk, portugisisk, rumænsk, slovakisk, slovensk, spansk, svensk, tjekkisk, tysk og ungarsk, idet hver af disse tekster har samme gyldighed.

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede, der er behørigt bemyndiget hertil, undertegnet denne protokol.

(Underskriftsrubrik, til virkning af, på alle 24 EU-sprog: "For Den Europæiske Union" og "For Det Schweiziske Forbund")

BILAG OM ANVENDELSE AF ARTIKEL 13 i protokollen

ARTIKEL 1

Liste over aktiviteter inden for rammerne af Unionens agenturer, informationssystemer og andre aktiviteter
som Schweiz skal bidrage finansielt til

Schweiz bidrager finansielt til følgende:

a) agenturer:

ingen.

b) informationssystemer:

Det Europæiske Arbejdsformidlingsnet (Eures) som oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/589 af 13. april 2016 om et europæisk arbejdsformidlingsnet (Eures), arbejdstageres adgang til mobilitetstjenester og øget integrering af arbejdsmarkedene og om ændring af forordning (EU) nr. 492/2011 og (EU) nr. 1296/2013 (EUT L 107 af 22.4.2016, s. 1), som gældende i henhold til bilag I til aftalen

elektronisk udveksling af oplysninger vedrørende socialsikring (EESSI) som oprettet ved forordning (EF) nr. 883/2004 (EUT L 166 af 30.4.2004, s. 1), berigtiget ved EUT L 200 af 7.6.2004, s. 1 og EUT L 204 af 4.8.2007, s. 30) og forordning (EF) nr. 987/2009 (EUT L 284 af 30.10.2009, s. 1), som gældende i henhold til bilag II til aftalen

informationssystemet for det indre marked (IMI), som er indført ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1024/2012 af 25. oktober 2012 om administrativt samarbejde via informationssystemet for det indre marked og om ophævelse af Kommissionens beslutning 2008/49/EF (EUT L 316 af 14.11.2012, s. 1), som gældende i henhold til bilag I og III til aftalen

c) andre aktiviteter:

ingen.

ARTIKEL 2

Betalingsbetingelser

1. Betalinger, der skal foretages i henhold til protokollens artikel 13, foretages i overensstemmelse med denne artikel.
2. Når Kommissionen indkalder bidrag for regnskabsåret, meddeler den Schweiz følgende oplysninger:
 - a) størrelsen af det operationelle bidrag og

b) størrelsen af deltagelsesgebyret.

3. Kommissionen meddeler snarest muligt og senest den 16. april i hvert regnskabsår Schweiz følgende oplysninger i forbindelse med Schweiz' deltagelse:

- a) beløbene for de forpligtelsesbevillinger i det årligt vedtagne EU-budget, der er opført på den eller de relevante EU-subsidiebudgetposter for det pågældende år for hvert EU-agentur, idet der for hvert agentur tages hensyn til eventuelle justerede operationelle bidrag som defineret i artikel 1, og beløbene for de forpligtelsesbevillinger vedrørende det vedtagne EU-budget for det pågældende år til det relevante budget for informationssystemerne og andre aktiviteter, der dækker Schweiz' deltagelse i overensstemmelse med artikel 1
- b) beløbet for det deltagelsesgebyr, der er omhandlet i protokollens artikel 13, stk. 7 og
- c) for så vidt angår agenturer, i år N+1, beløbene for de budgetmæssige forpligtelser, der er indgået på grundlag af forpligtelsesbevillinger, som er godkendt i år N på den eller de relevante EU-subsidiebudgetposter vedrørende det årlige EU-budget, der er opført på den eller de relevante EU-subsidiebudgetposter for år N.

4. Kommissionen fremlægger på grundlag af sit budgetforslag et overslag over oplysninger i henhold til stk. 3, litra a) og b), hurtigst muligt og senest den 1. september i regnskabsåret.

5. Kommissionen sender senest den 16. april og, hvis det er relevant for det pågældende agentur, det pågældende informationssystem eller en anden pågældende aktivitet, tidligst den 22. oktober og senest den 31. oktober i hvert regnskabsår en indkaldelse af bidrag til Schweiz svarende til Schweiz' bidrag i henhold til aftalen for hvert af de agenturer, informationssystemer og andre aktiviteter, som Schweiz deltager i.

6. De(n) indkaldelse(r) af bidrag, der er omhandlet i stk. 5, struktureres i rater som følger:

- a) den første tranche for hvert år i forbindelse med indkaldelsen af bidrag, der skal udsendes senest den 16. april, svarer til et beløb, der højst svarer til det anslåede årlige finansielle bidrag til det pågældende agentur, det pågældende informationssystem eller den pågældende aktivitet, jf. stk. 4;

senest 60 dage efter udsendelsen af indkaldelsen af bidrag betaler Schweiz det beløb, der er anført i denne indkaldelse af bidrag.

- b) hvor det er relevant, svarer årets anden tranche i forbindelse med indkaldelsen af bidrag, der udstedes tidligst den 22. oktober og senest den 31. oktober, til forskellen mellem det beløb, der er omhandlet i stk. 4, og det beløb, der er omhandlet i stk. 5, hvis det beløb, der er omhandlet i stk. 5, er højere.

Senest den 21. december betaler Schweiz det beløb, der er anført i denne indkaldelse af bidrag.

For hver indkaldelse af bidrag kan Schweiz foretage særskilte betalinger for hvert agentur, informationssystem eller anden aktivitet.

7. Kommissionen sender en enkelt indkaldelse af bidrag i protokollens første gennemførelsesår senest 90 dage efter protokollens ikrafttræden.

Senest 60 dage efter udsendelsen af indkaldelsen af bidrag betaler Schweiz det beløb, der er anført i denne indkaldelse af bidrag.

8. Enhver forsinkelse i betalingen af det finansielle bidrag medfører, at Schweiz skal betale morarenter af det udestående beløb fra forfaldsdagen frem til den dag, hvor det udestående beløb betales fuldt ud.

Rentesatsen for fordringer, der ikke er betalt på forfaldsdagen, er den sats, som Den Europæiske Centralbank den første dag i forfaldsmåneden anvender på sine vigtigste refinansieringstransaktioner, og som offentliggøres i C-udgaven af *Den Europæiske Unions Tidende*, eller 0 %, idet den højeste sats finder anvendelse, plus 3,5 procentpoint.

ARTIKEL 3

Justering af Schweiz' finansielle bidrag til Unionen agenturer i lyset af gennemførelsen

Justeringen af Schweiz' finansielle bidrag til EU-agenturer foretages i år N + 1, hvor det indledende operationelle bidrag op- eller nedjusteres med forskellen mellem det indledende operationelle bidrag og et justeret bidrag, der beregnes ved at anvende fordelingsnøglen for år N på de budgetmæssige forpligtelser, som er indgået på grundlag af forpligtelsesbevillinger, der er godkendt i år N under den eller de relevante EU-subsidiebudgetpost(er). Hvor det er relevant, skal der i forskellen tages hensyn for hvert agentur til det regionalt justerede operationelle bidrag som defineret i artikel 1.

ARTIKEL 4

Eksisterende ordninger

Protokollens artikel 13 og nærværende bilag finder ikke anvendelse på særlige ordninger mellem Schweiz og Unionen, som omfatter finansielle bidrag fra Schweiz. De agenturer, informationssystemer og andre aktiviteter, der er omfattet af sådanne ordninger, er følgende:

- det gensidige informationssystem om social beskyttelse i EU's og EØS' medlemsstater (Missoc) i henhold til Schweiz' og Kommissionens respektive kontraktlige ordninger med Missoc-sekretariatet.

ARTIKEL 5

Overgangsordninger

Hvis datoen for protokollens ikrafttræden ikke er den 1. januar, finder denne artikel anvendelse uanset artikel 2.

For protokollens første gennemførelsesår, for så vidt angår det operationelle bidrag, der skal betales for det pågældende år, og som gælder for det relevante agentur, den relevante informationssystem eller en anden relevant aktivitet, jf. protokollens artikel 13 og artikel 1-3 i nærværende bilag, nedsættes det operationelle bidrag pro rata temporis ved at gange det skyldige årlige operationelle bidrag med forholdet mellem følgende:

- a) antallet af kalenderdage fra datoen for protokollens ikrafttræden og frem til den 31. december i det pågældende år og
- b) det samlede antal kalenderdage i det pågældende år.

TILLÆG OM VOLDGIFTSRETEN

KAPITEL I

INDLEDENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL I.1

Anvendelsesområde

Hvis en af de kontraherende parter (i det følgende benævnt "parterne") indbringer en tvist for voldgiftsretten i overensstemmelse med protokollens artikel 10, stk. 2, eller artikel 11, stk. 2, eller bringer en sag for voldgiftsretten i overensstemmelse med aftalens artikel 14a, stk. 2 eller 4, finder reglerne i dette tillæg anvendelse.

ARTIKEL I.2

Justitskontor og sekretariatsbistand

Den Faste Voldgiftsrets internationale kontor i Haag (i det følgende benævnt "voldgiftsrettens internationale kontor") varetager funktionen som justitskontor samt de nødvendige sekretariatsopgaver.

ARTIKEL I.3

Meddelelser og beregning af frister

1. Meddelelser og forslag kan sendes ved hjælp af ethvert kommunikationsmiddel, der certificerer eller gør det muligt at certificere deres fremsendelse.
2. Sådanne meddelelser kan kun sendes elektronisk, hvis en part har udpeget eller godkendt en adresse specifikt til dette formål.
3. Sådanne meddelelser, der forkyndes for parterne, sendes for Schweiz' vedkommende til Europaafdelingen under det føderale udenrigsministerium og for Unionens vedkommende til Kommissionens Juridiske Tjeneste.

4. Enhver frist, der fastsættes i dette tillæg, løber fra dagen efter, at en begivenhed indtræffer, eller en handling finder sted. Hvis sidste dag for indgivelse af et dokument ikke er en arbejdsdag i EU's institutioner eller for Schweiz' regering, udløber fristen for indgivelse af dokumentet den første efterfølgende arbejdsdag. Dage, der ligger inden for fristen og som ikke er arbejdsdage, tælles med.

ARTIKEL I.4

Meddelelse om voldgift

1. Den part, der tager initiativ til at anvende voldgift (i det følgende benævnt "klageren"), sender en meddelelse om voldgift til den anden part (i det følgende benævnt "den indklagede") og til voldgiftsrettens internationale kontor.
2. Voldgiftsproceduren anses for at begynde på den dato, hvor den indklagede modtager meddelelsen om voldgift.
3. Meddelelsen om voldgift skal indeholde følgende oplysninger:
 - a) kravet om, at tvisten henvises til voldgift
 - b) parternes navne og kontaktoplysninger
 - c) navn og adresse på klagerens repræsentant(er)

- d) retsgrundlaget for sagen (protokollens artikel 10, stk. 2, eller artikel 11, stk. 2) og:
- i) i de tilfælde, der er omhandlet i protokollens artikel 10, stk. 2, det spørgsmål, der ligger til grund for tvisten, som officielt opført på Det Blandede Udvalgs dagsorden i overensstemmelse med protokollens artikel 10, stk. 1 og
 - ii) i de tilfælde, der er omhandlet i protokollens artikel 11, stk. 2, voldgiftsrettens afgørelse, eventuelle gennemførte foranstaltninger som omhandlet i protokollens artikel 10, stk. 5, og de omtvistede kompensationsforanstaltninger
 - iii) i de tilfælde, der er omhandlet i aftalens artikel 14a, stk. 2 og 4, de påstående vanskeligheder i overensstemmelse med aftalens artikel 14a, stk. 2
- e) angivelse af den eller de regler, der er årsag til tvisten, eller som hænger sammen med den
- f) en kort beskrivelse af tvisten og
- g) udpegelse af en voldgiftsmand eller, hvis der skal udpeges fem voldgiftsmænd, udpegelse af to voldgiftsmænd.
4. I de tilfælde, der er omhandlet i protokollens artikel 10, stk. 3, kan meddelelsen om voldgift også indeholde oplysninger om, hvorvidt det er nødvendigt at foretage forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol.
5. Eventuelle påstande om, at meddelelsen om voldgift er utilstrækkelig, er ikke til hinder for etableringen af voldgiftsretten. Tvisten afgøres endeligt af voldgiftsretten.

ARTIKEL I.5

Svar på meddelelsen om voldgift

1. Senest 60 dage efter modtagelsen af meddelelsen om voldgift sender den indklagede et svar herpå til klageren og voldgiftsrettens internationale kontor, som skal indeholde følgende oplysninger:

- a) parternes navne og kontaktoplysninger
- b) navn og adresse på den indklagedes repræsentant(er)
- c) svar på de oplysninger i meddelelsen om voldgift, der er omhandlet i artikel I.4, stk. 3, litra d)-f) og
- d) udpegelse af en voldgiftsmand eller, hvis der skal udpeges fem voldgiftsmænd, udpegelse af to voldgiftsmænd.

2. I de tilfælde, der er omhandlet i protokollens artikel 10, stk. 3, kan svaret på meddelelsen om voldgift også indeholde svar på de oplysninger i meddelelsen om voldgift, der er omhandlet i dette tillægs artikel I.4, stk. 4, samt oplysninger om, hvorvidt det er nødvendigt at foretage forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol.

3. Den indklagedes manglende, ufuldstændige eller forsinkede svar på meddelelsen om voldgift er ikke til hinder for etableringen af en voldgiftsret. Tvisten afgøres endeligt af voldgiftsretten.

4. Hvis den indklagede i sit svar på meddelelsen om voldgift anmoder om, at voldgiftsretten skal bestå af fem voldgiftsmænd, udpeger klageren en yderligere voldgiftsmand senest 30 dage efter modtagelsen af svaret på meddelelsen om voldgift.

ARTIKEL I.6

Repræsentation og bistand

1. Parterne repræsenteres ved voldgiftsretten af en eller flere repræsentanter. Repræsentanterne kan bistås af rådgivere eller advokater.
2. Enhver udskiftning af repræsentanter eller ændringer af deres adresser meddeles den anden part, voldgiftsrettens internationale kontor og voldgiftsretten. Voldgiftsretten kan til enhver tid på eget initiativ eller efter anmodning fra en part anmode om dokumentation for de beføjelser, der er tillagt parternes repræsentanter.

KAPITEL II

VOLDGIFTSRETTENS SAMMENSÆTNING

ARTIKEL II.1

Antallet af voldgiftsmænd

Voldgiftsretten består af tre voldgiftsmænd. Hvis klageren i sin meddelelse om voldgift eller den indklagede i sit svar på meddelelsen om voldgift anmoder herom, skal voldgiftsretten bestå af fem voldgiftsmænd.

ARTIKEL II.2

Udpegelse af voldgiftsmænd

1. Hvis der skal udpeges tre voldgiftsmænd, udpeger hver af parterne en af dem. De to voldgiftsmænd, der udpeges af parterne, udvælger den tredje voldgiftsmand, som skal være formand for voldgiftsretten.
2. Hvis der skal udpeges fem voldgiftsmænd, udpeger hver af parterne to af dem. De fire voldgiftsmænd, der udpeges af parterne, udvælger den femte voldgiftsmand, som skal være formand for voldgiftsretten.

3. Hvis voldgiftsmændene ikke senest 30 dage efter, at den sidste voldgiftsmand er blevet udpeget af parterne, er nået til enighed om valget af formand for voldgiftsretten, udpeges formanden af generalsekretæren for Den Faste Voldgiftsret.
4. For at lette udvælgelsen af voldgiftsmænd til voldgiftsretten udarbejdes der en vejledende liste over personer med de i stk. 6 omhandlede kvalifikationer, som ajourføres og skal være fælles for alle bilaterale aftaler på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i, samt for aftalen mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om sundhed, udfærdiget i [...] den [...] (i det følgende benævnt "sundhedsaftalen"), aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om handel med landbrugsprodukter, udfærdiget i Luxembourg den 21. juni 1999 (i det følgende benævnt "aftalen om handel med landbrugsprodukter") og aftalen mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag til mindskelse af de økonomiske og sociale forskelle i Den Europæiske Union, udfærdiget i [...] den [...] (i det følgende benævnt "aftalen om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag"). Med henblik på aftalen vedtager Det Blandede Udvalg denne liste ved en afgørelse og holder den ajour.
5. Hvis en part ikke udpeger en voldgiftsmand, udpeger generalsekretæren for Den Faste Voldgiftsret en fra den i stk. 4 omhandlede liste. Hvis der ikke findes en sådan liste, udpeger generalsekretæren for Den Faste Voldgiftsret voldgiftsmanden ved lodtrækning blandt de personer, som den ene eller begge parter formelt har foreslået med henblik på stk. 4.

6. De personer, som voldgiftsretten er sammensat af, skal, hvad enten de har tilknytning til parterne eller ej, være højt kvalificerede, garanteret uafhængige og fri for interessekonflikter samt have en bred vifte af erfaring. De skal navnlig have dokumenteret ekspertise inden for jura og de områder, der er omfattet af denne aftale, de må ikke modtage instruktioner fra nogen af parterne og de skal handle efter deres egen overbevisning og må ikke modtage instruktioner fra nogen organisation eller regering i spørgsmål vedrørende tvisten. Formanden for voldgiftsretten skal også have erfaring med tvistbilæggelsesprocedurer.

ARTIKEL II.3

Voldgiftsmændenes erklæringer

1. Når en person er i betragtning til udpegelse som voldgiftsmand, skal denne person oplyse om alle forhold, der kan give anledning til berettiget tvivl om vedkommendes upartiskhed eller uafhængighed. Fra udpegelsen og under hele voldgiftsproceduren underretter en voldgiftsmand straks parterne og de øvrige voldgiftsmænd om sådanne forhold, hvis vedkommende ikke allerede har gjort det.
2. En voldgiftsmand kan afsættes, hvis der er forhold, der kan give anledning til berettiget tvivl om vedkommendes upartiskhed eller uafhængighed.
3. En part kan kun anmode om afsættelse af en af denne part udpeget voldgiftsmand, af en grund, som den pågældende part først har fået kendskab til efter udpegelsen.
4. Hvis en voldgiftsmand undlader at handle, eller hvis det retligt eller faktisk er umuligt for en voldgiftsmand at varetage sin opgave, finder proceduren for afsættelse af voldgiftsmænd i artikel II.4 anvendelse.

ARTIKEL II.4

Afsættelse af voldgiftsmænd

1. Hvis en part ønsker at afsætte en voldgiftsmand, indgiver parten en anmodning om afsættelse senest 30 dage efter den dato, hvor vedkommende har fået meddelelse om udpegelsen af den pågældende voldgiftsmand, eller senest 30 dage efter den dato, hvor vedkommende har fået kendskab til de forhold, der er omhandlet i artikel II.3.
2. Anmodningen om afsættelse sendes til den anden part, den voldgiftsmand, der skal afsættes, de øvrige voldgiftsmænd og voldgiftsrettens internationale kontor. Anmodningen om afsættelse skal begrundes.
3. Når der er fremsat en anmodning om afsættelse, kan den anden part acceptere anmodningen om afsættelse. Den pågældende voldgiftsmand kan også træde tilbage. Hverken en accept af anmodningen eller voldgiftsmandens tilbagetrædelse indebærer, at begrundelsen for anmodningen om afsættelse anerkendes.
4. Hvis den anden part ikke accepterer anmodningen om afsættelse inden for en frist på 15 dage regnet fra datoen for meddelelsen af anmodningen om afsættelse, eller hvis den pågældende voldgiftsmand ikke træder tilbage, kan den part, der anmoder om afsættelsen, anmode generalsekretæren for Den Faste Voldgiftsret om at træffe en afgørelse om afsættelse.
5. Medmindre parterne aftaler andet, skal den i stk. 4 omhandlede afgørelse begrundes.

ARTIKEL II.5

Udskiftning af en voldgiftsmand

1. Hvis det er nødvendigt at udskifte en voldgiftsmand under voldgiftssagen, udpeges eller udvælges en afløser efter den procedure i artikel II.2, der fandt anvendelse på udpegelsen eller udvælgelsen af den voldgiftsmand, der skal udskiftes, jf. dog denne artikels stk. 2. Denne procedure finder anvendelse, selv om en af parterne ikke har udøvet retten til at udpege eller deltage i udpegelsen af den voldgiftsmand, der skal udskiftes.
2. I tilfælde af udskiftning af en voldgiftsmand genoptages proceduren på det tidspunkt, hvor den udskiftede voldgiftsmand ophørte med at varetage sine opgaver, medmindre voldgiftsretten træffer anden afgørelse.

ARTIKEL II.6

Fritagelse for ansvar

Medmindre der er tale om forsætlige forseelser eller grov uagtsomhed, giver parterne i videst muligt omfang og i overensstemmelse med gældende lovgivning afkald på ethvert krav over for voldgiftsmændene for eventuelle handlinger eller undladelser i forbindelse med voldgiften.

KAPITEL III

VOLDGIFTSSAGER

ARTIKEL III.1

Almindelige bestemmelser

1. Datoen for etableringen af voldgiftsretten er den dato, på hvilken den sidste voldgiftsmand har accepteret sin udnævnelse.
2. Voldgiftsretten sikrer, at parterne behandles lige, og at hver part på et hensigtsmæssigt tidspunkt i sagen har tilstrækkelig mulighed for at gøre sine rettigheder gældende og fremlægge sin sag. Voldgiftsretten fører sagen på en sådan måde, at forsinkelser og unødvendige udgifter undgås, og at tvisten mellem parterne bilægges.
3. Efter at voldgiftsretten har hørt parterne afholdes der et møde, medmindre voldgiftsretten træffer anden afgørelse.
4. Når en part sender en meddelelse til voldgiftsretten, gør vedkommende dette gennem voldgiftsrettens internationale kontor med samtidig kopi til den anden part. Voldgiftsrettens internationale kontor sender en kopi af denne meddelelse til hver voldgiftsmand.

ARTIKEL III.2

Voldgiftssted

Voldgiften finder sted i Haag. Voldgiftsretten kan, under ekstraordinære omstændigheder, mødes på ethvert andet sted, som den finder hensigtsmæssigt, med henblik på drøftelser.

ARTIKEL III.3

Sprog

1. Processprogene er fransk og engelsk.
2. Voldgiftsretten kan bestemme, at alle dokumenter, der er vedlagt klageskriftet eller svarskriftet, og alle yderligere dokumenter, der i løbet af sagen fremlægges på originalsproget, skal være ledsaget af en oversættelse til et af processprogene.

ARTIKEL III.4

Klageskrift

1. Klageren sender skriftligt sit klageskrift til den indklagede og til voldgiftsretten via voldgiftsrettens internationale kontor inden for den frist, der er fastsat af voldgiftsretten. Klageren kan vælge at betragte sin meddelelse om voldgift, jf. artikel I.4, som sit klageskrift, forudsat at det også opfylder betingelserne i nærværende artikels stk. 2 og 3.

2. Klageskriftet skal indeholde følgende oplysninger:
 - a) oplysningerne i artikel I.4, stk. 3, litra b)-f)
 - b) en redegørelse for sagens kendsgerninger til støtte for påstanden og
 - c) de retlige argumenter, der er fremført til støtte for påstanden.
3. Klageskriftet skal så vidt muligt ledsages af alle de dokumenter og andre beviser, som klageren nævner, eller bør henvise til dem. I de tilfælde, der er omhandlet i protokollens artikel 10, stk. 3, skal klageskriftet så vidt muligt også indeholde oplysninger om, hvorvidt det er nødvendigt at foretage forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol.

ARTIKEL III.5

Svarskrift

1. Den indklagede sender skriftligt sit svarskrift til klageren og til voldgiftsretten via voldgiftsrettens internationale kontor inden for den frist, der er fastsat af voldgiftsretten. Den indklagede kan vælge at betragte sit svar på meddelelsen om voldgift, jf. artikel I.5, som sit svarskrift, forudsat at det også opfylder betingelserne i nærværende artikels stk. 2.

2. I svarskriftet skal der svares på de punkter i klageskriftet, der er angivet i dette tillægs artikel III.4, stk. 2, litra a)-c). Svarskriftet skal så vidt muligt ledsages af alle de dokumenter og andre beviser, som den indklagede nævner, eller bør henvise til dem. I de tilfælde, der er omhandlet i protokollens artikel 10, stk. 3, skal svarskriftet så vidt muligt også indeholde oplysninger om, hvorvidt det er nødvendigt at foretage forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol.
3. I svarskriftet eller på et senere tidspunkt i voldgiftssagen, hvis voldgiftsretten fastslår, at omstændighederne begrundet en forsinkelse, kan den indklagede fremsætte et modkrav, forudsat at voldgiftsretten har den fornødne kompetence til at behandle dette.
4. Artikel III.4, stk. 2 og 3, finder anvendelse på modkrav.

ARTIKEL III.6

Voldgiftsrettens kompetence

1. Voldgiftsretten træffer afgørelse om, hvorvidt den har kompetence på grundlag af protokollens artikel 10, stk. 2, eller artikel 11, stk. 2 eller aftalens artikel 14a, stk. 2 eller 4.
2. I de tilfælde, der er omhandlet i protokollens artikel 10, stk. 2, har voldgiftsretten bemyndigelse til at behandle det spørgsmål, der ligger til grund for tvisten, som officielt opført på Det Blandede Udvalgs dagsorden i overensstemmelse med protokollens artikel 10, stk. 1

3. I de tilfælde, der er omhandlet i protokollens artikel 11, stk. 2, har den voldgiftsret, der behandlede hovedsagen, bemyndigelse til at undersøge forholdsmæssigheden af de omtvistede kompensationsforanstaltninger, herunder når disse foranstaltninger helt eller delvis er truffet i forbindelse med en anden bilateral aftale på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i.
4. I de tilfælde, der er omhandlet i aftalens artikel 14a, stk. 2 og 4, har voldgiftsretten bemyndigelse til at undersøge, om de påståede vanskeligheder er godtgjort og skyldes anvendelsen af aftalen.
5. En formalitetsindsigelse om voldgiftsrettens manglende kompetence skal fremsættes senest i svarskriftet eller, hvis der er tale om et modkrav, i svaret. Selv om en part har udpeget en voldgiftsmand eller har deltaget i udpegelsen, fratages denne part ikke retten til at fremsætte en sådan formalitetsindsigelse. Formalitetsindsigelsen om, at tvisten går ud over voldgiftsrettens beføjelser, skal fremsættes, så snart det spørgsmål, der påstås at overskride dens beføjelser, rejses under voldgiftssagen. Voldgiftsretten kan under alle omstændigheder tage en formalitetsindsigelse til følge, selv om den fremsættes efter udløbet af den fastsatte frist, hvis voldgiftsretten mener, at forsinkelsen var begrundet.
6. Voldgiftsretten kan træffe afgørelse om den formalitetsindsigelse, der er omhandlet i stk. 4, enten ved at behandle den som et præjudicielt spørgsmål, eller i afgørelsen om sagens realitet.

ARTIKEL III.7

Andre skriftlige indlæg

Efter at have hørt parterne afgør voldgiftsretten, hvilke andre skriftlige indlæg ud over klageskriftet og svarskriftet parterne skal eller kan indgive, og fristerne for deres indgivelse.

ARTIKEL III.8

Frister

1. De frister, som voldgiftsretten fastsætter for fremsendelse af de skriftlige indlæg, herunder klageskriftet og svarskriftet, må ikke overstige 90 dage, medmindre parterne aftaler andet.
2. Voldgiftsretten træffer sin endelige afgørelse senest 12 måneder efter datoen for dens etablering. Under ekstraordinære omstændigheder med særlige vanskeligheder kan voldgiftsretten forlænge denne periode med op til yderligere tre måneder.
3. De i stk. 1 og 2 fastsatte frister halveres, forudsat at:
 - a) klageren eller den indklagede anmoder herom og voldgiftsretten, efter at have hørt den anden part inden for 30 dage efter at have modtaget anmodningen, finder, at sagen haster eller
 - b) parterne er enige herom.

4. I de tilfælde, der er omhandlet i protokollens artikel 11, stk. 2, træffer voldgiftsretten sin endelige afgørelse senest seks måneder efter datoen for meddelelsen om kompensationsforanstaltningerne i overensstemmelse med protokollens artikel 11, stk. 1.

5. I de tilfælde, der er omhandlet i aftalens artikel 14a, stk. 2 og 4, træffer voldgiftsretten sin endelige afgørelse senest seks måneder efter voldgiftsrettens nedsættelse.

ARTIKEL III.9

Forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol

1. Voldgiftsretten foretager forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol i henhold til protokollens artikel 7 og artikel 10, stk. 3.

2. Voldgiftsretten kan til enhver tid foretage forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol, forudsat at voldgiftsretten er i stand til i tilstrækkelig grad at fastlægge sagens retlige og faktiske omstændigheder og de retlige spørgsmål, der rejses.

Sagen ved voldgiftsretten suspenderes, indtil Den Europæiske Unions Domstol har truffet afgørelse.

3. Hver part kan sende en begrundet anmodning til voldgiftsretten om at foretage forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol. Voldgiftsretten afviser en sådan anmodning, hvis den finder, at betingelserne for forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol, jf. stk. 1, ikke er opfyldt. Hvis voldgiftsretten afviser en parts anmodning om forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol, skal den begrunde afvisningen i afgørelsen om sagens realitet.

4. Voldgiftsretten foretager forelæggelse for Den Europæiske Unions Domstol ved en forelæggelsesafgørelse. Den skal indeholde mindst følgende oplysninger:

- a) en kort beskrivelse af tvisten
- b) den eller de EU-retsakter og/eller bestemmelser i aftalen, der ligger til grund for tvisten og
- c) det EU-retlige begreb, der skal fortolkes, jf. protokollens artikel 7, stk. 2.

Voldgiftsretten giver parterne meddelelse om forelæggelsen for Den Europæiske Unions Domstol.

5. Den Europæiske Unions Domstol anvender tilsvarende sit procesreglement ved udøvelsen af sin kompetence til at træffe præjudiciel afgørelse om fortolkningen af traktaterne og foranstaltninger, der træffes af Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer.

6. Parternes repræsentanter og advokater, der er bemyndiget til at repræsentere parterne ved voldgiftsretten, jf. artikel I.4, I.5, III.4 og III.5, er også bemyndiget til at repræsentere parterne ved Den Europæiske Unions Domstol.

ARTIKEL III.10

Midlertidige foranstaltninger

1. I de tilfælde, der er omhandlet i protokollens artikel 11, stk. 2, kan enhver af parterne på et hvilket som helst tidspunkt under voldgiftsproceduren anmode om midlertidige foranstaltninger i form af suspension af kompensationsforanstaltningerne.
2. Den i stk. 1 omhandlede anmodning skal angive sagens genstand, de omstændigheder, der medfører uopsættelighed, og de faktiske og retlige grunde til, at den midlertidige foranstaltning, anmodningen vedrører, umiddelbart forekommer begrundet. Anmodningen skal indeholde alle tilgængelige beviser eller angivelser af beviser, der påberåbes, og som har til formål at begrunde indrømmelsen af de midlertidige foranstaltninger.
3. Den part, der anmoder om de midlertidige foranstaltninger, fremsender sin anmodning skriftligt til den anden part og til voldgiftsretten via voldgiftsrettens internationale kontor. Voldgiftsretten fastsætter en kort frist, inden for hvilken den anden part kan fremsætte skriftlige eller mundtlige bemærkninger.
4. Voldgiftsretten træffer senest en måned efter indgivelsen af den i stk. 1 omhandlede anmodning en afgørelse om suspension af de anfægtede kompensationsforanstaltninger, hvis følgende betingelser er opfyldt:
 - a) voldgiftsretten anser umiddelbart sagens realitet som beskrevet af den part, der har anmodet om de midlertidige foranstaltninger, for godtgjort
 - b) voldgiftsretten finder, at den part, der anmoder om de midlertidige foranstaltninger, i afventning af voldgiftsrettens endelige afgørelse vil lide alvorlig og uoprettelig skade, hvis kompensationsforanstaltningerne ikke suspenderes og

- c) den skade, som den part, der anmoder om de midlertidige foranstaltninger, forvoldes som følge af den øjeblikkelige anvendelse af de anfægtede kompensationsforanstaltninger, vejer tungere end behovet for en øjeblikkelig og effektiv anvendelse af disse foranstaltninger.
5. Den suspension af sager, der er omhandlet i artikel III.9, stk. 2, andet afsnit, finder ikke anvendelse i sager i henhold til nærværende artikel.
6. Voldgiftsrettens afgørelse som omhandlet i stk. 4 har kun midlertidig virkning og berører ikke voldgiftsrettens afgørelse om sagens realitet.
7. Medmindre der ved voldgiftsrettens afgørelse i overensstemmelse med stk. 4 er fastsat en tidligere dato for suspensionens ophør, ophører suspensionen, når den endelige afgørelse i henhold til protokollens artikel 11, stk. 2, er truffet.
8. For at undgå tvivl er det med henblik på denne artikel underforstået, at voldgiftsretten, når den tager hensyn til de interesser, som den part, der anmoder om de midlertidige foranstaltninger, og den anden part har, tager hensyn til parternes enkeltpersoners og økonomiske aktørers interesser, men at dette hensyn ikke svarer til at tillægge disse enkeltpersoner eller økonomiske aktører nogen form for partsstatus i voldgiftssagen.

ARTIKEL III.11

Dokumentation

1. Hver part fremlægger dokumentation for de forhold, de bygger henholdsvis deres klageskrift og svarskrift på.

2. Voldgiftsretten kan efter anmodning fra en part eller på eget initiativ anmode parterne om relevante oplysninger, som den finder nødvendige og passende. Voldgiftsretten fastsætter en frist for parternes svar på dens anmodning.
3. Voldgiftsretten kan efter anmodning fra en part eller på eget initiativ anmode om oplysninger fra alle andre kilder, hvis den finder det hensigtsmæssigt. Voldgiftsretten kan også på de vilkår og betingelser, som parterne har aftalt, søge sagkyndig rådgivning, hvis den finder det hensigtsmæssigt.
4. Alle oplysninger, der kommer voldgiftsretten i hænde i medfør af denne artikel, gøres tilgængelige for parterne, og parterne kan indsende kommentarer til oplysningerne til voldgiftsretten.
5. Efter at have indhentet den anden parts synspunkter træffer voldgiftsretten passende foranstaltninger til at besvare eventuelle spørgsmål, som parterne måtte have vedrørende beskyttelse af personoplysninger, tavshedspligt og legitime fortrolighedshensyn.
6. Voldgiftsretten afgør, hvorvidt den dokumentation, der fremlægges, er antagelig, relevant og holdbar.

ARTIKEL III.12

Mundtlig forhandling

1. Når der skal finde mundtlig forhandling sted, underretter voldgiftsretten, efter at have hørt parterne i tilstrækkelig god tid, parterne om datoen, tidspunktet og stedet for den mundtlige forhandling.

2. Mundtlige forhandlinger er offentlige, medmindre voldgiftsretten af egen drift eller på begæring af parterne, af vægtige grunde, træffer anden bestemmelse.
3. Der udarbejdes et referat af hver mundtlig forhandling, som underskrives af voldgiftsrettens formand. Kun dette referat er autentisk.
4. Voldgiftsretten kan beslutte at gennemføre en mundtlig forhandling virtuelt i overensstemmelse med voldgiftsrettens internationale kontors praksis. Parterne underrettes rettidigt om denne praksis. I sådanne tilfælde finder stk. 1 mutatis mutandis og stk. 3 anvendelse.

ARTIKEL III.13

Forsømmelse

1. Hvis klageren uden rimelig grund ikke har indgivet sit klageskrift inden for den frist, der er fastsat i dette tillæg eller af voldgiftsretten, beslutter voldgiftsretten, at voldgiftssagen skal afsluttes, medmindre der er udestående spørgsmål, som det kan være nødvendigt at træffe afgørelse om, og hvis voldgiftsretten finder dette hensigtsmæssigt.

Hvis den indklagede uden rimelig grund ikke har indgivet sit svar på meddelelsen om voldgift eller sit svarskrift inden for den frist, der er fastsat i dette tillæg eller af voldgiftsretten, beslutter voldgiftsretten, at sagen skal fortsættes, uden at denne forsømmelse betragtes som en accept af klagerens påstande.

Andet afsnit finder også anvendelse, når klageren ikke svarer på et modkrav.

2. Hvis en part, der er behørigt indkaldt i overensstemmelse med artikel III.12, stk. 1, uden rimelig grund udebliver fra en mundtlig forhandling, kan voldgiftsretten fortsætte voldgiftssagen.
3. Hvis en part, der af voldgiftsretten er blevet behørigt opfordret til at fremlægge yderligere beviser, uden rimelig grund undlader at gøre dette inden for de fastsatte frister, kan voldgiftsretten træffe afgørelse på grundlag af de beviser, den har til rådighed.

ARTIKEL III.14

Procedurens afslutning

1. Hvis det kan godtgøres, at parterne med rimelighed har haft mulighed for at fremføre deres argumenter, kan voldgiftsretten erklære sagen for afsluttet.
2. Voldgiftsretten kan, hvis den finder det nødvendigt på grund af ekstraordinære omstændigheder, på eget initiativ eller efter anmodning fra en part beslutte at genåbne sagen på et hvilket som helst tidspunkt, inden den har truffet sin afgørelse.

KAPITEL IV

AFGØRELSE

ARTIKEL IV.1

Afgørelser

Voldgiftsretten bestræber sig på at træffe sine afgørelser ved konsensus. Hvis det imidlertid viser sig umuligt at træffe en afgørelse ved konsensus, træffes voldgiftsrettens afgørelse af et flertal af voldgiftsmændene.

ARTIKEL IV.2

Form og virkning af voldgiftsrettens afgørelse

1. Voldgiftsretten kan træffe særskilte afgørelser om forskellige spørgsmål på forskellige tidspunkter.
2. Alle afgørelser skal være skriftlige og begrundede. De er endelige og bindende for parterne.
3. Voldgiftsrettens afgørelse skal være underskrevet af voldgiftsmændene, indeholde den dato, hvor den blev truffet, og angive stedet for voldgiften. Voldgiftsrettens internationale kontor fremsender en kopi af afgørelsen underskrevet af voldgiftsmændene til parterne.

4. Voldgiftsrettens internationale kontor offentliggør voldgiftsrettens afgørelse.

Når voldgiftsrettens afgørelse offentliggøres, overholder voldgiftsrettens internationale kontor de relevante regler om beskyttelse af personoplysninger, tavshedspligt og legitime fortrolighedshensyn.

De regler, der er omhandlet i andet afsnit, er de samme for alle bilaterale aftaler på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i, samt for sundhedsaftalen, aftalen om handel med landbrugsprodukter og aftalen om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag. Med henblik på aftalen vedtager Det Blandede Udvalg disse regler ved en afgørelse og holder dem ajour.

5. Parterne efterkommer straks alle voldgiftsrettens afgørelser.

6. I de tilfælde, der er omhandlet i protokollens artikel 10, stk. 2, og efter at have indhentet udtalelse fra parterne fastsætter voldgiftsretten i sin afgørelse om sagens realitet en rimelig frist for parterne til at efterkomme afgørelsen i overensstemmelse med protokollens artikel 10, stk. 5, under hensyntagen til parternes interne procedurer.

ARTIKEL IV.3

Gældende lovgivning, fortolkningsregler, mægler

1. Den gældende lovgivning består af aftalen, de EU-retsakter, som der henvises til deri, samt enhver anden folkeretlig bestemmelse, der er relevant for anvendelsen af disse instrumenter.

2. Voldgiftsretten træffer afgørelser i overensstemmelse med de fortolkningsregler, der er omhandlet i protokollens artikel 7.
3. Forudgående afgørelser om kompensationsforanstaltningers forholdsmæssighed, som et tvistbilægelsesorgan har truffet i henhold til en af de bilaterale aftaler, der er omhandlet i protokollens artikel 11, stk. 1, er bindende for voldgiftsretten.
4. Voldgiftsretten må ikke træffe afgørelse som mægler eller efter ret og billighed.

ARTIKEL IV.4

Gensidigt acceptabel løsning eller andre grunde til at afslutte proceduren

1. Parterne kan til enhver tid nå til enighed om en gensidigt acceptabel løsning på deres tvist. De meddeler i fællesskab voldgiftsretten en sådan løsning. Hvis den pågældende løsning er underlagt et krav om godkendelse i henhold til de relevante interne procedurer hos en af parterne, skal dette krav angives i meddelelsen, og voldgiftsproceduren skal suspenderes. Hvis der ikke er noget krav om godkendelse, eller når det er blevet meddelt, at eventuelle interne procedurer er gennemført, afsluttes voldgiftsproceduren.
2. Hvis klageren under sagen skriftligt meddeler voldgiftsretten sin beslutning om ikke at fortsætte sagen, og hvis den indklagede på den dato, hvor denne meddelelse modtages af voldgiftsretten, endnu ikke har taget skridt i sagen, træffer voldgiftsretten en afgørelse, der officielt afslutter sagen. Voldgiftsretten træffer afgørelse om sagsomkostningerne, som skal afholdes af klageren, hvis dette forekommer berettiget på grund af den pågældende parts adfærd.

3. Hvis voldgiftsretten, inden den træffer afgørelse, konkluderer, at en fortsættelse af sagen er formålsløs eller umulig af andre grunde end dem, der er omhandlet i stk. 1 og 2, underretter voldgiftsretten parterne om, at den har til hensigt at træffe afgørelse om afslutning af sagen.

Første afsnit finder ikke anvendelse, når der er udestående spørgsmål, som det kan være nødvendigt at træffe afgørelse om, og hvis voldgiftsretten finder dette hensigtsmæssigt.

4. Voldgiftsretten fremsender en kopi til parterne af den afgørelse, der afslutter voldgiftssagen, eller af den afgørelse, der er truffet efter aftale mellem parterne og underskrevet af voldgiftsmændene. Artikel IV.2, stk. 2-5, finder anvendelse på voldgiftsafgørelser, der træffes efter aftale mellem parterne.

ARTIKEL IV.5

Berigtigelse af voldgiftsrettens afgørelse

1. Senest 30 dage efter modtagelsen af voldgiftsrettens afgørelse kan en part ved at underrette den anden part og voldgiftsretten via voldgiftsrettens internationale kontor anmode voldgiftsretten om i teksten til voldgiftsrettens afgørelse at berigtige eventuelle regnefejl, skrivefejl, typografiske fejl eller lignende fejl eller udeladelser. Hvis voldgiftsretten finder anmodningen berettiget, foretager den berigtigelsen senest 45 dage efter modtagelsen af anmodningen. Anmodningen har ikke opsættende virkning på den frist, der er fastsat i artikel IV.2, stk. 6.

2. Voldgiftsretten kan senest 30 dage efter meddelelsen af sin afgørelse på eget initiativ foretage de i stk. 1 omhandlede berigtigelser.

3. De berigtigelser, der er omhandlet i denne artikels stk. 1, foretages skriftligt og udgør en fast bestanddel af afgørelsen. Artikel IV.2, stk. 2-5, finder anvendelse.

ARTIKEL IV.6

Voldgiftsmændenes honorarer

1. De honorarer, der er omhandlet i artikel IV.7, skal stå i et rimeligt forhold til sagens kompleksitet, den tid, voldgiftsmændene har brugt på den, og alle andre relevante omstændigheder.

2. Der udarbejdes en ajourført liste over dagpengesatser og det laveste og det højeste timetal, som skal gælde for alle bilaterale aftaler på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i, samt for sundhedsaftalen, aftalen om handel med landbrugsprodukter og aftalen om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag. Med henblik på aftalen vedtager Det Blandede Udvalg denne liste ved en afgørelse og holder den ajour.

ARTIKEL IV.7

Omkostninger

1. Hver part afholder sine egne omkostninger samt halvdelen af omkostningerne til voldgiftsretten.

2. Voldgiftsretten fastsætter sine omkostninger i afgørelsen om sagens realitet. Disse omkostninger omfatter udelukkende:

- a) voldgiftsmændenes honorarer, der skal angives særskilt for hver voldgiftsmand, og som fastsættes af voldgiftsretten selv i overensstemmelse med artikel IV.6
- b) rejseudgifter og andre udgifter, som voldgiftsmændene har afholdt og
- c) honorarer og udgifter til voldgiftsrettens internationale kontor.

3. De i stk. 2 omhandlede omkostninger skal stå i et rimeligt forhold til tvistens størrelse, tvistens kompleksitet, den tid, som voldgiftsmændene og eventuelle eksperter, der er udpeget af voldgiftsretten, har brugt på den, og alle andre relevante omstændigheder.

ARTIKEL IV.8

Deponering af beløb til dækning af omkostninger

- 1. Voldgiftsrettens internationale kontor kan i starten af voldgiften anmode parterne om på forhånd at deponere lige store beløb som et forskud til dækning af de omkostninger, der er omhandlet i artikel IV.7, stk. 2.
- 2. Under voldgiftssagen kan voldgiftsrettens internationale kontor anmode parterne om yderligere deponeringer ud over dem, der er omhandlet i stk. 1.

De beløb, som parterne deponerer i medfør af denne artikel, indbetales til voldgiftsrettens internationale kontor, som udbetaler dem til dækning af de faktisk afholdte omkostninger, herunder navnlig de honorarer, der betales til voldgiftsmændene og voldgiftsrettens internationale kontor.

KAPITEL V

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL V.1

Ændringer

Det Blandede Udvalg kan ved afgørelse vedtage ændringer af dette tillæg.
